

A GUIDE TO THE SOURCES OF JEWISH LAW

A GUIDE TO THE SOURCES OF JEWISH LAW

BY
Prof. Nahum Rakover

The Library of Jewish Law

Library of Jewish Law

Ministry of Justice
The Jewish Legal Heritage Society
Foundation for the Advancement
of Jewish Law

The Jewish Legal Heritage Society P.O. Box 7483 Jerusalem 91074

Printed in Israel 1994

No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying and recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher

CONTENTS

INTRODUCTION	ģ
Chapter One: SOURCES	13
I. Scripture	
A. In General	15
B. Biblical Commentary	1.5
C. Translation of the Bible and Commentaries	22
D. Halakhic Midrashim	23
E. Commandment Lists	26
II. Mishnah and Talmud	
A. Mishnah	33
B. Commentary on the Mishnah	35
C. Tosefta	40
D. Talmud	43
E. Talmudic Commentary	46
1. Commentary on the Babylonian Talmud	46
2. Commentary on the Jerusalem Talmud	48
F. English Editions of the Talmud	50
G. New Hebrew Editions of the Talmud	55
H. Sages of the Mishnah and Talmud	56
III. Geonic Literature	59

CONTENTS

IV. Halakhic Literature	61
A. Codes	61
1. Mishneh Torah	61
Commentary on Mishneh Torah	65
English Translation	67
2. Tur	67
Commentary on the Tur	69
3. Shulhan Arukh	71
Commentary on Shulhan Arukh	72
4. Arukh haShulhan	75
B. Halakhic Glosses Following the Order of the Talmud	
1. Rif and Commentaries	77
2. Rosh and Commentaries	79
C. Rabbinic Decisions	
1. Responsa	82
2. Decisions of Israeli Rabbinic Courts	84
Chapter Two: MODERN SCHOLARSHIP	85
I. Books and Studies	87
II. Journals and Collections	91
Chapter Three: REFERENCE BOOKS AND SERVICES	93
I. Encyclopedias	95
II. Indices to the Responsa Literature	100
III. Biography	104
IV. Bibliography	106
V. Reference	801
A. The Talmud and Rabbinic Decisions	108
B. Parallel Passages Within the Talmud	108
C. Rabbinic Literature and the Bible	109

CONTENTS

VI. Dictionaries	110
A. Hebrew	110
B. English	110
C. German	110
VII. Abbreviations	112
VIII. Anthologies	113
A. Halakhic Dicta	113
B. Responsa	113
IX. Modern Law	114
A. Jewish law in Contempory Legislation	114
B. Jewish law in contemporary Judicial Desicions	114
X. Support Services	117
Appendices	119
I. Bailees law, 5727-1967	12:
II. Tractates of the Mishnah and Talmud and their abbreviations	125
Index	123

INTRODUCTION

A Guide to the Sources of Jewish Law is designed to assist anyone with a need to study or work with the main sources of Jewish law. Concentrating on the most fundamental works, the Guide introduces the sources, shows their internal structure, how they relate to one another, the type of material to be found in each source, and how such material is located and cited. As no modern research guide exists to introduce the novice to Jewish law, A Guide to the Sources of Jewish Law was conceived to fill the void.

In order to demonstrate how the fundamental works are used, the Guide follows the development of the laws of bailment (shomerim). The principles of bailment in Jewish law are found in the Bible, elucidated in the Talmud, and presented systematically in the codes. In this, they are typical and, therefore, instructive. The Guide traces this progression from Scripture through the Talmud and codes, demonstrating the interpretation of the biblical text in the exegetic literature, and the development and application of the laws of bailment in the responsa. With the help of A Guide to the Sources of Jewish Law, the interested reader can learn to find, for example, the halakhic ruling that emerges from a talmudic discussion or the talmudic sources for the rulings of the codes. Since the Israeli Bailees Law, 5727-1967, draws upon the concepts and principles of Jewish law, the study of bailment in Jewish sources has the added advantage of relevance to current legislation.

¹ For the text of the *Bailees Law*, 5727-1967, see Appendix I. See also N. Rakover, 'Shomerim,' Encyclopedia Judaica, 1971, XIV, 1455-1458.

INTRODUCTION

Wherever possible, the *Guide* directs the reader to the most recent editions of traditional sources, which are generally more accessible than older editions owing to improved graphics, the presence of introductions, notes and comments, and the translation of Aramaic passages. The *Guide* also explains the use of bibliographies, dictionaries, lexicons, and modern studies.

In 1980, the Israeli Knesset passed The Foundations of Law Act, thereby terminating the formal relationship between Israeli and English Law, and establishing in its place a connection to 'the principles of freedom, justice, equity, and peace of the Jewish heritage.' This change posed new challenges to the legal community and provided an impetus for lawyers, jurists, and legislators to delve into the *Talmud*, codes, responsa, and commentary.

At the same time, Jewish law has gained increasing recognition outside Israel. In the academic community, particularly in the United States, a number of special chairs in Jewish law have been established, and as a result, the demand for study materials in English has expanded rapidly. There is also a growing interest in non-Hebrew-speaking countries in the contribution Jewish law may offer to society at large.

These developments stimulated the publication of works designed to help the members of the legal and legislative communities, as well as scholars and interested laymen. In recent years, the Library of Jewish Law has published nearly twenty volumes, including works of original scholarship and aids to study and research.

In addition, the Library of Jewish Law has recently published several volumes in English: Jewish Law and Current Legal Problems, Maimonides as Codifier of Jewish Law, Modern Applications of Jewish Law, and The Multi-Language Bibliography of Jewish Law (see pp. 90, 106, 114).

A Guide to the Sources of Jewish Law, the Library of Jewish Law's newest publication in English, translates Moreh Derekh biMekorot haMishpat haIvri, prepared by the author in 1983 (with the assistance of Professor Aaron Kirschenbaum and Dr. David

INTRODUCTION

A.Frankel). It has been specially adapted, however, to the needs of the English reader. To the extent possible, sources are quoted in English, and each section records the names of the relevant English translations, studies, reference books, and periodicals. Thanks are due to Chaim Mayerson for his assistance in translation.

For full bibliographical information on works cited in the following pages as well as the names of additional books and articles on an extensive range of topics in Jewish law, and information on sources translated into languages other than English, the reader is encouraged to consult *The Multi-Language Bibliography of Jewish Law* (Jerusalem, 1990; see p. 106).

It is my sincere hope that the present work will assist not only lawyers, legislators, and jurists, but also anyone interested in questions of justice, morality, and the application of Jewish law in our time.

Jerusalem January 1994

Nahum Rakover

Chapter One

SOURCES

I. SCRIPTURE

A. In General

The principles and rules of Jewish law are based on Scripture. While some rules are mentioned quite explicitly, others are only implied. All are elucidated in the teachings of the *Tanna'im* and *Amora'im*— the Rabbis of the *Mishnah* and *Talmud*— and presented systematically in the codes. Thus, over the generations, a comprehensive legal system has developed based on Scripture as elaborated by exegesis and amplification.

The Pentateuch is the foundation on which was built a comprehensive legal system that embraces every sphere that is of concern to any modern legal system.

As an example of the general method and development of Jewish law from its source in Scripture to its consolidation in the works of the Later Authorities, we will trace the development of the laws of bailment (shomerim). These are based on Exodus 22:6-14 (see Figure 1).

B. Biblical Commentary

The meaning and significance of the biblical text is discussed in the writings of the commentators. The earliest commentaries are actually translations from the original into Aramaic, a Semitic language widely spoken in ancient times. These translations, known as targumim (targum in the singular), were highly interpretive. The best known are Targum Onkelos, Targum Yonatan ben Uziel, and Targum Yerushalmi.

EXODUS XXII

CHAPTER XXII

1. If a thief be found breaking in, and be smitten so that he dieth, there shall be no bloodguiltiness for him. 2. If the sun be risen upon him, there shall be bloodguiltiness for him-he shall make restitution: if he have nothing, then he shall be sold for his theft. 3. If the theft be found in his hand alive, whether it be ox, or ass, or sheep, he shall pay double.**** ¶ 4. If a man cause a field or vineyard to be eaten. and shall let his beast loose, and it feed in another man's field; of the best of his own field, and of the best of his own vineyard, shall he make restitution. ¶ 5. If fire break out, and catch in thorns, so that the shocks of corn, or the standing corn, or the field are consumed; he that kindled the fire shall surely make restitution. § 6. If a man deliver unto his neighbour money or stuff to keep, and it be stolen out of the man's house; if the thief be found, he shall pay double. 7. If the thief be not found, then the master of the house shall come near unto 'God, to see whether he have not put his hand unto his neighbour's goods. 8. For every matter of trespass, whether it be for ox, for ass, for sheep, for raiment, or for any manner of lost thing, whereof one saith: 'This is it,' that cause of both parties shall come before God; he whom God shall condemn shall pay double unto his neighbour. ¶ 9. If a man deliver unto his neighbour an ass, or an ox, or a sheep, or any beast, to keep, and it die, or be hurt, or driven away, no man seeing it; 10, the oath of the LORD shall be between them both, to see whether he have not put his hand unto his neighbour's goods; and the owner thereof shall accept it, and he shall not make restitution. 11. But if it be stolen from him, he shall make restitution unto the owner thereof. 12. If it be torn in pieces, let him bring it for witness; he shall not make good that which was torn. ¶13. And if a man borrow aught of his neighbour, and it be hurt, or die, the owner thereof not being with it, he shall surely make restitution. 14. If the owner thereof be with it, he shall not make it good; if it be a hireling, he loseth his hire. ¶ 15. And if a man entice a virgin that is not betrothed, and lie with her, he shall surely

שמות משפטים כב כב .Cap. XXII

אאָפרבּפַהָתַּרָת יִמָּצָא דַנַּנָּב וְדָכֵּה וָכֵּת אֵין לוֹ דְּכִּים: 2 אָם־רָחָה הַשְּׁמֶשׁ עָּלִיו רָמִים לְוֹ שַׁלַם יְשַׁלֵּם אִם־אֵין ז וְנְמָבֶּר בִּנְנֶבָחָוֹ: אִם־הָמָצֵאֹ תִמְצֵא בְיָדׁוֹ דַנְּנֵבְרה 4 מַשָּוֹר עַר־חַמָּוֹר עַר־שֶׂה חַיֵּיִם שְׁנַיִם וְשַׁלֵּם: ס כֵּי יַבְעֶר־אִישׁ שָּרָה אוּ־בֶּרֶם וְשִׁלַּהֹ אַת־בִּעִירֹה וּבְעֵר בִּשִּׁבֵה ה אָדֵוֶר מִימַב שָּׁדָהוּ וּמִימַב כָּרָמִי יִשְׁלֵּם: אַשׁ וּמָצאָה לִצִים וַנָאַכָּל נָּדִישׁ אָוֹ הַקּמָה אָוֹ הַשְּׁרֶבה • שַלֵּם יְשַלֵּם הַמַּבְעֵּר אֶת־הַבְּעֵרָה: אַל־רַעַדוּ כַסַף אדכַלִים לשמר וגוב מבית האיש אם־ ז וַמָּצֵא דָגַנְב וְשַׁלְם שָׁנֵים: אָם־לְא וַפָּצֵא דָגַנְב וְנִקְרֵב בַּצָּל־הַבַּוֹת אַל־הַאַלהֵים אִם־לְא שָׁלָח הָוֹ בִּמְלֵאכֶת. 8 רעדנ: על כּל דָבַר בָּשׁע על שור על הַמור על שָׁה עַל־שַּלְבָּה עַל־כָּל־אַבַּדָּה אַשֵּׁר יאמָר בִּירהָוּא זֶה עָד הָאַלֹּהִים יָבָא הְבֶר־שְׁנֵיהָם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעָן אֶלהִׁים יְשַׁלְם 9 שַנֵים לְרַעֲרוּ: ם בִּי־וָהֵוֹ אִישׁ אַל־רַעְרוּ חַבּור או־שַור אדשה וָכָל־בַּהָמָה לִשְׁמָר וּמֵת אִדנִשְׁבַּר אִדנִשְׁבָה אֵין • ראָה: שָׁבְעַתוּוִדוֹּיָה הַדְּיָהׁ בֵּין שִׁנִיהָם אִם־לְא שַׁלַח יַדְוֹ 11 בּמֶלֵאכֶת רַעֵּדוּ וְלָבֶח בְּעָלָיו וְלָא יְשַׁלֵם: וְאִם־־גְּנְב 12 ינָגַבָ מֵנִמָּוֹ וְשַׁלֵם לִבְעָלֵיו: אִם־שָׁרָךּ יִשְּׁרֵף וְבָאַרֵּוּ צֵּרְ הַמְּרַפָּה לְא יְשַׁלֵּם: 13 וכַי־יִשְאַל אֵישׁ מֵעָם רַעֲרוּ וְנִשְׁבַּר אוֹ־מֶת בְּעָלֵיו אֵיך

13 וְבֵירִישְׁאַל אִישׁ מֵעָם רַעָּרוּ וְנִשְׁבֵּר אוֹ־מֶת בְּנִּלֵיוּ אֵיךְ 14 עָפָוּ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם: אִם־בְּעָלֵיוּ עִפְּוּ לָא יְשַׁלֵּם אִם־שְּׁכֵיר 19 הוא בָּא בִּשְּׂכָרוֹ: ס וְכִירִיפַתֵּה אִישׁ בְּתוּלֵה אֲשֶׁר

Figure 1: Exodus 22:6-14, with commentary of Dr. J. H. Hertz, *The Pentateuch and Haftorahs* (London, reprinted frequently since 1937).

CHAPTER XXII

1. breaking in. lit. 'digging through.' The houses were built of clay and cross-beams, and

the thief dug a hole in the wall.

no bloodguiltiness. The thief would only do this in the dead of night, and it could not be considered murder if the owner killed the in-truder who, it is assumed in both ancient and modern codes of law, would not hesitate to take life.

2. be risen upon him. i.e. upon the thief. If the burglary takes place after daybreak (Ibn Ezra, Nachmanides), the slaying of the thief is murder, because it is not absolutely necessary to take his life.

for him. The murdered thief.

he shall make restitution. He who steals in the daytime; likewise, the thief in the night who is caught in the act and not slain (Herxheimer).

for his theft. The Rabbis add that if the value of the stolen animal was less than the price of a slave, the thief may not be sold. If the thief is sold, it can only be for the 'theft'; i.e. the price of the stolen article, and not for the four-fold or five-fold fine which is imposed.

- 3. double. He must return the stolen animal and give the owner another as a fine. This rule was extended to all stolen articles.

4. eaten. By cattle. let his beast loose. Wilfully sending his cattle to graze in a field which did not belong to him. If they wandered there, without any culpable negligence on his part, he is not liable.

of the best. When estimating the damage, the best of the injured man's field is to be taken as the basis of calculation of the value of the whole.

- 5. fire break out. i.e. a man kindles a fire in his own field, and the wind carries sparks into a neighbouring field and a conflagration is caused.
- 6. deliver. A man asks his neighbour to take charge of valuables as a favour. He may wish to go on a journey, and in his own interest requests a person to safeguard his property.

it be stolen, i.e. the trustee affirms that there has been a theft.

- 7. unto God. As in xxi, 6. Having solemnly sworn that he had not embezzled what had been entrusted to him, the trustee is free from all obligation. In the event of his having perjured himself, his punishment would come from God Himself.
- 8. trespass. Here the equivalent of embezzlement.

whereof one saith. Either the owner or a witness comes forward and identifies something which is in the possession of the trustee or the thief as the lost property.

this is it. The thing lost.

condemn. Convict. If it is the trustee, he refunds the article and another of the same value. If the trustee is acquitted the witnesses who falsely accused him must pay him double the value of the lost article.

- 9. be hurt. By a fall, or an attack by another
- driven away. i.e. carried off by raiders.
- 10. shall be between them both. Shall decide between them. The trustee swears as to how the animal was hurt.

 put his hand. To make an improper use of the

animal, against the wishes of the owner, whereby it received its injury.

accept it. The oath, as fully acquitting the suspected trustee.

- 11. stolen. As distinct from its being carried off by a band of marauders, against whom he was powerless. In the case of theft, it was assumed that the trustee, who was paid to take care of the animal, had not done so sufficiently.
- 12. bring it for witness. Produce the torn flesh as evidence.
 - 13. aught. An animal.
- 14. be with it. It is then the duty of the owner to take care of his animal.

he loseth his hire. Or, 'it is reckoned in its hire.' In accepting money for the use of the animal, the owner must take the risk.

CHAPTER ONE: SOURCES

The more familiar form of biblical commentary developed during the Middle Ages. The best known of the medieval commentators are Rashi and Nahmanides (Ramban):

Rashi (1040-1105), R. Shelomoh Yitzhaki, lived in France and is considered the greatest of the biblical commentators. His commentary on the entire Bible is clear and concise and seeks to present the plain explicit meaning of the text (peshat). It is often based upon the *Midrashim* (early homiletical interpretations of Scripture), the *Talmud*, the *Targumim*, and philological analysis of the Hebrew language.

Nahmanides (1194-1270), R. Moshe ben Nahman, also known by the acronym Ramban, 2 lived in Spain. Unlike Rashi, Nahmanides does not restrict himself to a verse by verse interpretation of the text, but rather takes a more global approach to the subject matter. His commentary also includes reactions to the interpretations of his predecessors.

As an example of biblical commentary, we bring the comments of Rashi and Nahmanides on Exodus 22:6 (Rashi's comments appear in Figure 2, those of Nahmanides in Figure 3).

On verse six, 'And it was stolen from the house of the man,' Rashi notes, 'According to his statement.' By his short comment, Rashi explains that the verse describes not the establishment of fact but rather a claim made by the bailee. Accordingly, the sense of the verse is, 'When the bailee *claims* that it was stolen from his house....' On the verse's conclusion, '...if the thief be found, he shall pay double,' Rashi adds, 'to the owner,' to indicate that the fine is paid to the property's owner and not to the bailee.

Nahmanides relates to a difficulty within the passage. Whereas in verses 6-8, the bailee is not liable to pay for property entrusted

The practice of referring to various authors, particularly medieval halakhic authorities and biblical commentators, by acronyms is quite widespread. Hundreds of such acronyms exist, and it is often difficult to know to whom they refer without referring to a lexicon of abbreviations. Among the most familiar acronyms are those mentioned here: R a sh i—R. Shelomoh Yitzhaki; R a m b a n—R. Moshe ben Nahman; and R a m b a m—R. Moshe ben Maimon, Maimonides.

Exodus XXII. 5-8.

רשיי

HOTES

- b) Itashi means that שנה מכית האיש is a statement made by the man: he says. "It has been stolen from me". The words cannot mean "if a man gives an article to another to mind and it has admittedly been stolen". For if this were so, there is no reason why, in the event of the thief not being discovered, Scripture should insist, in the next verse, that the bailee should take an oath that he has not converted it to his own use, since it is admitted that it has been stolen from him.
- לי) The Talmud divides bailees into four classes: (1) שומר ועס "gratuitous bailee" (vv. 6-8): one who keeps chattels on behalf of the bailor without receiving payment therefor. He himself may not use the articles entrusted to his charge. He tacitly agrees to guard the thing entrusted to him with reasonable care, and he is liable for the want of care which every prudent man would, under the circumstances, take of his own property. This want of due care is called משיעה. It is assumed that occurrences such as thoft and loss (מיבה ואבירה) can be guarded against by the use of an average degree of diligence. If the bailee claims that the article entrusted to him was either stolen or lost and that it was not due to carelessness on his part, he must take an oath to substantiato his defence. (2) now "bailed for payment" (vv. 9-12): one who tacitly undertakes to guard the bailment personally and continuously. He therefore has to protect the bailment with particular and personal care (cf. B. Metsia 93b) and is liable in case of theft or loss. He is not, however, responsible for accidental loss (PDNM), against which he could not have guarded by the degree of diligence expected of him. (3) שואל "borrower" (vv. 13-14 a): one to whom chattels are lent gratis for his own use. In this case, since the bailment is for the benefit of the bailee alone, he is held to be liable for loss from whatever cause, even from accident (מונסי). (Cf. M. Jung, The Jewish Law of Theft, p. 40 ff.). (4) שוכר "hirer" (v. 14b): where the bailee hires the chattels for his own use. His liability is according to R. Meir the same as that of a אומר ועם; according to Rabbi Jehuda the same as that of a שוסר שכר (cf. B. Metsia 80b).

Figure 2: Rashi's commentary on Exodus 22:6-7, The Pentateuch with Targum Onkelos, Haphtaroth and Prayers for Sabbath and Rashi's Commentary, translated by M. Rosenbaum and A. M. Silberman (London, reprinted frequently since 1930).

RAMBAN

so, then — according to the opinion of the Sage who says ²⁰⁵ that a thief who broke into a house and took some of its vessels and went out, is free from paying for them, because he acquired them with "blood" ²⁰⁶ — we must say that the second half of the verse which states, he shall make restitution; if he have nothing, then he shall be sold for his theft, refers back to a previous verse [i.e., Verse 37 in the preceeding chapter]: if a man steal an ox etc. A similar case is the verse, And also unto thy bondwoman thou shalt do likewise.

The plain meaning of the verse is known to be as follows: If a thief dug through into a home at dark, and was found there at night, he may be killed; but if the sun shone upon the thief and someone saw him and recognized him, be may not be killed, but he must pay for what be stole and took from there at daytime. The meaning of the term hashemesh (the sun) is "in the sight of those who saw him." Similarly, in the sight of this sun 208 means "openly." The reason for this law is as we have mentioned, that one who comes at night will kill the householder, [and therefore the householder may kill him], whilst one who comes at daytime will flee from him [once he is recognized].

6. IF A MAN DELIVER UNTO HIS NEIGHBOR MONEY OR VESSELS TO KEEP. This section [Verses 6-8] speaks of an unpaid guardian, therefore He has freed him from payment in case the money or vessels are lost or stolen, as is the Tradition of our Rabbis. Scripture mentioned it without specifying what the case is because those who guard money or vessels generally do so

(205) The opinion is that of Rav (Sanhedrin 72 a). (206) Had he been found by the householder while still in the house and he were killed by him, the householder would be free from punishment. (207) Deuteronomy 15:17. This is to be connected with Verse 14 there, which states that the master must present gifts to a manservant who goes out free, and here it states that the same must also be done to a maidservant. But it does not refer to the first half of that verse [17] which speaks of the piercing of the ear of a manservant, since that law does not apply to a woman. (208) II Samuel 12:11. (209) Baba Metzia 94 b.

Figure 3: Nahmanides' commentary on Exodus 22:6, Ramban (Nachmanides) Commentary on the Torah, translated by R. Charles Chavel (New York, 1973).

EXODUS XXII, MISHPATIM

without reward. The second section [Verses 9-12] speaking of a paid guardian mentions an ass, or an ox, or a sheep, or any beast, ²¹⁰ because it is the customary way to give over cattle into the hands of shepherds who pasture them for payment.

AND IT BE STOLEN OUT OF THE MAN'S HOUSE. Rashi explained it as meaning that it was stolen out of the man's house "according to his statement," meaning that this is what the unpaid guardian claims. 211 Scholars have brought parallel cases in Scripture [as proof to Rashi's explanation]. Thus: If there arise in the midst of thee a prophet; 212 Hananiah the son of Azzur the prophet, 213 for he is not referred to by that epithet ["prophet"] as a true description, but only because he claimed to be so. But there is no need for this. For Scripture is stating that if it was really stolen out of the man's house and the thief be found, he shall pay double; and if the thief be not found, 214 they shall come to court and the guardian shall swear concerning the stolen article whether he have not put his hand unto his neighbor's goods, 214 and he whom the court condemns as the thief of this article shall pay double, 215 as the court will not convict anyone and make him pay double unless he stole it, since the law of twofold restitution applies only to a thief, as He said above, If the theft be found in his hand alive... he shall pay double. 216

7. WHETHER HE HAVE NOT PUT HIS HAND UNTO HIS NEIGHBOR'S GOODS. In the opinion of Rashi this means that the guardian is to come before the judges to swear that be has not put his hand to his fellow-man's goods [i.e., that he is not guilty

(210) Verse 9. (211) It cannot mean that it was admittedly stolen, for then how could Scripture say in the next verse that if the thief was not found, the guardian must swear, since it is admitted that it was stolen from him? Hence the verse must mean that he claims it was stolen. (212) Deuteronomy 13:2. The case there speaks of a false prophet. The term "prophet" must therefore be understood as "one who claims to be a prophet." (213) Jeremiah 28:1. [The reasoning is as in the previous Note.] (214) Verse 7. (215) Verse 8. (216) Verse 3.

CHAPTER ONE: SOURCES

to him, the bailee of verses 9-12 is. Nahmanides, based upon the *Talmud* (*Baba Metzia* 94b), reconciles this seeming contradiction by noting that the first case is that of an gratuitous bailee (*shomer hinam*) while the second is that of a hired bailee (*shomer sakhar*). Since this is not readily apparent, Nahmanides explains that it may be inferred from the object of bailment in each case. Money and vessels (verses 6-8) are generally guarded for free, while cattle and sheep (verses 9-12) are usually entrusted to shepherds who pasture them for payment.

Reproduced below (Figure 4) is a page from the classical edition of the Hebrew Bible known as *Mikra'ot Gedolot*. It contains the commentaries of Rashi and Nahmanides as well as the Aramaic translation *Targum Onkelos*.

C. Translation of the Bible and Commentaries

The standard English translation of the Bible, *The Holy Scriptures* (Philadelphia, 1917), is that of the Jewish Publication Society. It employs the somewhat archaic style of the King James Version of 1611. *The Holy Scriptures* has been reprinted numerous times in various formats. A two volume version with Hebrew and English on facing pages was published for the first time in 1955.

In recent years, there have been a number of departures from the traditional style of the King James Version. The first of these was the Jewish Publication Society's new translation of the Pentateuch, *The Torah* (Philadelphia, 1962). This translation not only employs modern English, but also reflects recent advances in biblical scholarship. The Jewish Publication Society's new translation of the Prophets was published in 1978 and its new translation of the Writings (Hagiographa) in 1982. The three volumes were subsequently combined under the name *Tanakh* (Hebrew for Bible). Another modern English translation of the Pentateuch is *The Living Torah* (New York, 1981), by A. Kaplan. This translation reflects the traditional rabbinic interpretation of the text and contains brief explanations as well as maps, pictures, and diagrams.

I. Scripture

The commentaries of both Rashi and Nahmanides are available in English. The Pentateuch with Targum Onkelos, Haphtaroth and Rashi's Commentary, by M. Rosenbaum and A. M. Silberman contains a scholarly and thorough translation of Rashi's commentary, as well as extensive notes. For those interested in developing facility in reading Rashi's commentary in the original, there exists an inter-linear translation, The Pentateuch and Rashi's Commentary (Brooklyn, 1949), by A. Isaiah and B. Sharfman. Both translations of Rashi have been reprinted many times and remain readily accessible (The Rosenbaum-Silberman translation of Rashi is shown in Figure 2). Ramban (Nachmanides) Commentary on the Torah (New York, 1973) is C. Chavel's translation of Nahmanides (Figure 3 shows a sample of Chavel's translation).

Another useful, and extensive commentary on the Pentateuch is that of R. Samson Raphael Hirsch. R. Hirsch (1808-1888) wrote his commentary in German. *The Pentateuch* (New York, 1971) is Isaac Levy's translation to English.

There also exist a number of eclectic commentaries in English. The Pentateuch and Haftorahs (London, 1938), edited by the chief rabbi of Great Britain, J. H. Hertz, contains an extremely popular commentary along with useful essays on various biblical topics (an excerpt of the Pentateuch with Dr. Hertz's commentary is shown in Figure 1). The Soncino Chumash, by A. Cohen is part of The Soncino Books of the Bible. It collects and summarizes the interpretations of the classic Jewish biblical commentators, including Rashi, Nahmanides, Seforno, Rashbam, and others.

D. Halakhic Midrashim

The biblical commentaries of the Second Temple period are the halakhic³ Midrashim (sing. Midrash). These works seek to explain

³ Halakchic Midrashim are distinguished from aggadic Midrashim (see below). The word halakchic derives from the Hebrew Halakhah, a term used to refer to the entirety of Jewish law.

י מוֹמָתָא דַּיְיָ הְּהֵי בֵּין תַּרְוֵיהוֹם יוֹמֵי דְּלָא אוֹשִׁיט יְדֵיה בְּעִיסְקָא דְּחַבְרֵיה וִיקַבֵּל מָארֵיה מְוֵיה מוֹמָתָא דְּיָּל יְשָׁלֵם: יא וְאִין יִתְגַּנְב מִנִּיה דַּהְוָה לֵיה עִמֵּיה אֲגֵר נְטִיר יְשַׁלֵם לְמָרוֹי: יב אִין אִתְבְּדָא יִתְבַּר מִן חֵינַת בְּרָא מֵיִיתֵי לֵיה סַהְּדִין אוֹ יַמְטִינִיה עַד גּוּפָא דְּתְבִיר לגן לָא יְשַׁלֵם: יג וַאֲרוּם יִשְׁאַל גְּבֵר מִדְּעָם מִן חַבְרֵיה וְיִתְבַּר מָנָא אוֹ מִית בְּעִירָא מָרִיה לֵית עָמֵיה פֿירוּש יונתן לגן מייתי דִּיח פּהרין או ימסיניה עד גופא דתביר. סבירא ליה שהוא לישנא דמשחמע לחרין אופין עד בצירי מירוש יונתן לגן מייתי דִּיח פּהרין או ימסיניה עד גופא דתביר שון או בנירה נטרפה, ויביאנו עד הטריפה וקיל:

תרגום ירושלמי

יב אָם יִתְלָמֶילָא יִתְלְמָיל יֵיתֵי לֵיהּ כִּוֹ אֵיכָרוֹי סָתַד לְמִילָא לָא יְשַׁלֵּם מֹן:

פירוש ירושלפי ה) אם יתקפולא וכוי. הנה הגחון מהר"ד גרס ייחי תן חיות ברא סחיד קטילא וכוי. שהרגוה ויפטור ע"ו בעדים, וזה הדרך נראה לו יוחר כי קרוב לדעת יונתן והוא הוא. ובטיני נראה ליישב הגירסא, ורצונו שאם יכיא אבר אי שנראה מיניה וכיה שנטרף ע"י מיה לא ישלם, לפי שאין עדות מדבר שנטרף לכן סברא שדי לו באבר. ועיין בראב"ע וכן ברמב"ץ ודעת נשנים תחצא, ועיין במכילתא:

רשב"ם

ט וכות. [מעלמו]. או נשבר, שטרפו ארי [או] חיה רעה, שכשם שמת או נשבה מדבר שאבדה כל הבהמה, הוא הדין לנשבר שכל הבהמה הופסדה שהרגה ארי או חיה רעה, שכן מצינו ננכיא שהרגו האריה, ומקור והאריה עומדים אלל הנכילה ולא אכל האריה את הנכילה ולא שבר הת הסמור (מיא יג נת): אין רואה. [אין עד כדבר]: ישבועת ה' [וגר]! ופטור באוכים: יודקח. בעליו השבעה: יב בראהו עד. קלת מאיברי הטרפה לעדות, כדכמיב (פחק ג ינ) כאשר יציל הרועה מפי הארי שתי כרעים או כדל און: יג וכי כלאבר יציל הרועה מפי הארי שתי כרעים או כדל און:

ספורנו

ט חמוד או שור או שה. סתם אלה ישמרו אותם עניי עם בשכר: יב יביאהו עד. כבר אמרו (מומה כ.) כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים. ואמר אם כן, אם טרוף יטרף על ידי חיה רעה, שסתמה יש רואה, כי יקרא עליה מלא רועים, הנה או יביא את הנטרף ואיזה זוג עדים שיעידו שזו היא שנטרפה באונס: המרפה. כאונס: לא ישלם. אכל אכלוה חיות מחסרון שמירה ישלם, כאמרם ז"ל (כ"מ צנ:) ואב אחד אינו אונס וכו׳ שני כלבים אינו אונס, ואין צריך לומר חתול ונמיה ודומיהם שיכול להציל:

רמב"ן

(ב) אם מרף ימרף. על ידי חיה רעה. יביאהו עד.
יביא עדים שנטרפה באונס ופטור. זה לשון רש״י.
ויש לתמוה, למה הצריך הכתוב בכאן עדים, ולמעלה אמר
שבועת ה' תהיה בין שניהס, והדין בהם שוה הוא, שאט
יש לו עדים יפטר במת ונשבר ונשבה וכן בנטרף, ואם אין
לו עדים נשבע על כלן ואינו משלם. ושמא כי דבר הבתוב
לו עדים נשבע על כלן ואינו משלם. ושמא כי דבר הבתוב
בהווה שהשור כשימות כאבום בעליו או יעלה לצוק ונשבר
אין רואה כו, וכן הנשבה בליסטים מזויין שבא עליו ונטלו
מן העדר והלך לו, אבל האריה והדוב כאשר יטרוף יקרא
עליו מלא רועים, ולכן יאמר שיביא אותם לב״ד ויפטר:

או שנפרש שבא הכתוב ללמד על דינו של איסי בן יהודה שאומר (ב"מ פג.) אין רואה (לעיל פסוק ט) פטור, הא יש רואה יביא עדים ויפטר, ופירושו, שאם אירע האונס במקום שהאנשים מצויין שם כל היום אין סומבין על שבועתר וצריך להביא העדים. ודרך הטרפה שתהיה כן כאשר אמרנו, ולכן הצריך כה הכתוב שיביא העדים. ור"א אמד יביאהו עד, שיביא קצת הנטרף, שתי כרעים או בדל אוזן, להיות לו לעד. וכן דאיתי במכילתא דרבי שמעון בן יוחאי אבא שאול אומר יביא עדידה, שנאמד (פמוס ג יב) כה אמר ה" שאול אומר יביא עדידה, שנאמד (פמוס ג יב) כה אמר ה" כאשר יציל הרועה מפי הארי שתי כדעים וגו":

חייב והמותר נגנב ממני. וזה הענין שכתכו הרב דכרי יחידים הוא ואינו כהלכה, שהשומרים אינן צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת, ואפילו כשטוען טענת גנב בכל הפקדון חייב הוא לישבע שבועת השומרים. ועוד מתבאר בגמרא בראיות גמורות כי כשהוא כופר בעיקר הפקדון ואומר לא הפקדת אצלי, אם כופר בכל פטור, ואם מודה מקצת חייב שבועה, וזה לרברי הכל, ואף על פי שהרב אינו

אומר כן בפירושיו בגמרא (כ״ק קז. ר״ה מעיז):

ואם כן נאמר כי הכחוב הזה לפי מררש חכמים הוא בטוען לא הפקיד אצלי מעולם, שאם כפר בכל פטור ואם הודה במקצת וכפר במקצת חייב שבועה. ויאמר אם לא ימצא הגנב יקרב כעל הבית אל האלהים על כל טענת פשע שיטען עליו פשעת בשמירה, או אשר יאמר השומר כי הוא זה פקדון שבידי ולא הפקדת לי יותר, הנפקד אשר ירשיעון אותו האלהים ישלם שנים לרעהו. והנה שניהם ישלמו, אבל אין תשלומי השנים אלא בטוען טענת גנב, וטענת מודה במקצת נוהגת בכל התביעות ואפילו בהלואה ועזלה ושאר עניגים. ובאלה הדינין מקרא מרעט והלכות מרובות, אין צורך לבאר מהם בכאן אלא בכדי ישוב המקראות:

אור החיים

י בין שניהם. ירלה, כי יש עונש לנשנע ולמשמע, אם ידע שהוא רולה לישנע לשקר ומסכים כל הדבר:

ליקוטי ביאורי המצוות מהרמב"ם

בני המדינה להשחמש ברבר זה. (עשה רמג, הל' שכירות פ"א" מ"ה): בבא קמא נו: סכ:, בכא מציעא לה: עח. צג. ואילך, שבועות מט., שאילתות כ, רס"נ פרשה כד, סמ"ג עשין פט, חינוך נט, זהר הרקיע עשה נג, טוש"ע חו"מ שג ואילך:

וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו (ג')

מפשיעה. אחד האיש ואחד האשה כרין השומרין. הדיגין האמורין כתורה בשומרין אינן אלא במטלטלין של ישראל ושל הריוט (כנזכר לעיל ככ ו). אין השוכר רשאי להשביר ואין השומר רשאי למסור לשומר אחר (וראה הל' שכירוח פ"א ה"ד). אין השוכר רשאי לשנות ממה שהחנה עמו המשכיר בשעת שכירה לעשוח כרבר ששוכר. או ממה שנהגו

Figure 4: Exodus 22:6-12, Mikra'ot Gedolot. Shown together with biblical text are the Aramaic translation of Onkelos, and the commentaries of Rashi and Nahmanides.

ימוֹמָתָא דַיְיָ חְהֵי בֵּין תַּרְנֵיהוֹן

אָם לָא אוֹשִׁיט יְדֵהּ בְּמָא דִמְסַר

לֵה חַבְרֵה וִיקַבֵּל מָרָה מְנֵּה מוֹמֶתָא וְלָא יְשַׁלֵם: יא וְאָם אִתְגְּנֶבָא יִתְגָנֵב מֵעִמֵּה יְשַׁלֵּם לְמֵרוֹחִי: יבאם אָתִּבַרָא יִתְּבֵּר אָל־רֵעַׁהוּ חֲמוֹר אוֹ־שִׁוֹר אוֹ־שֵּׂה וְכָל־בְּהֵמֶה לִשְׁמִר וּמֵת אְוֹ־נִשְׁבֵּר אוֹ־ נִשְׁבֶּה אֵין רֹאָה: ישְׁבָעַת יְהֹוָה מְּהְיֶה בֵּין שְׁנִיהָם אִם־לְא שְׁלֵח יְדִוֹ בְּמְלֵאכֶת רֵעֲהוּ וְלָקַח בְּעָלֵיו וְלָא יְשַׁלֵם לִבְעָלֵיו: יב אִם־טְרָף יִפְּנָר יְשַׁלֵם לִבְעָלֵיו: יב אִם־טְרָף יִפְּנָר יְבָאֵהוּ עֵד הַפְּרֵבָּה לָא יְשַׁלֵם: פֹּיּוְכֵי־

יַיְתִּי סַהַדִּין דִּתְבִירָא לָא יְשַׁלֵּם: יג וַאֲרֵי יִשְׁאַל גְּבֶר מָן חַבְרַהּ תולדות ובית אהרן והוספות

[י] ב"ק קו,, כ"מ מא: מג: מד: פג., שבועות לה: לע: מה. מו.ג, חמורה ג., ירושלתי שבועות פ"ו ה, פ"ו א פ"ח א, חופסחא שבועות פ"ו א ג. [יא] נ"מ לד; ירושלמי שבועות פ"ח א, [יג] נ"ק יג, ירושלמי נ"ק פ"א א, [יג] נ"ק מו: קוג, כ"מ לד: לה.: לו,

רש"ר

שכר ג, לפיכך אינו פטור אם נגנבה, כמו שכתוב אם

גנב יגנב מעמו ישלם (ב"מ זד:), אבל על האונס, כמו

מת מעלמו או נשבר או נשבה בחוקה על ידי לסטים.

ואין כואה שיעיד נדנר: (י) שבועת ה' תהיה.

ישבע שכן הוא כדבריו, והוא לא שלח בה יד להשתמש

בה לעלמו, שאם שלח בה יד ואחר כך נאנסה חייב

ולא ישלם. לו השומר דכלוס: (ינ) אם מדף

ימרף. על ידי חיה רעה: יבאהו עד. ימח עדים ה

ולקח בעליו. השטעה (כ"ק קו.):

שפתי חכמים

ג סירוש אבל ליכא למימר איפכא, שהרי מסחברא שכן הוא שלפיכך כוי.
[ואין לומר בשואל, מרכתיב להלן שבעת הי וגוי אם לא שלח ירו וגוי]
וכשואל אי אפשר לומר שישבע ויפטור בטענת נאנסו שהרי השואל חייב
באונסין וא״כ למה לו לישבע שלא שלח כו יר ליפטר מאונסים, אלא
בשומר שכר מיירי והשבועה על קיום טענתו ליפטר באונסים, ואימחי יפטר
באונסים, כשלא שלח כו יר: T שלא תבין ולא ישלם הכפל הנוכר
למעלה, אבל הקרן ישלם, לכך פירש פטור מכלום: ה יש מקשים למה
לי שני עדים דהא עד אחר פוטר אותו מן השבועה וממילא הוא פטור
גם כן מן התשלומין. וי״ל דסבידא ליה לרש״י עד המסייע אינו פוטר
נמשום הבי צריך שני עדים, עיין בח״ם סימן פ״ז (מעיף ו): ב בירוש
מי לחש לך באזנך לחלק בין אוי לחתול, הא סתמא כתיב אם טרף יטרף,
ואף על גב דכתיב הטריפה בה״א שבאה לחלק, אכתי ליכא למשמע באיוה
מין טריפה חייב ובאיוה מין טריפה פטור, פיכך הוצרכו היקישא. (ר״א

שנטרפה באונס ופטור: המרפה לא ישלם. אינו אומר טרפה לא ישלם אלא הטרפה, יש טרפה שהוא משלם ויש טרפה שאינו משלם. טַרְפַּח חָחוּל ושועל וּנְמִיְּה משלם. טרפת ואב, ארי ודוב ונחש, אינו משלם, ומי לְחַשְׁךְּ ו לָדוּן כן, שהרי כחיב ומח או נשבר או נשבה מה מיחה שאין יכול להציל, אף שבר ושביה שאין יכול להציל (מכילהא): (יג) ובי ישאד. גא ללמדך על השואל

מוסף רש"י

[י] שבועת ה' תהיה בין שניהם. לשומר שכר פטור כאונסין (נ"מ ממ:): אם לא שלח ידו בטלאכת רעהו. הא שלח נחמייב שוב נמיחתה ובשכייתה (שם ממ.). ואמרינן נהשואל (שם נד:) פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנס, שניה בשומר שכר,

יד קנאה וקמה ברשוחו, ושומר שכר כמח או נשבר או נשבה, דהיינו אונסין (שם מא:): [יג] וכי ישאד. שאלה במידי דהדר בעין,

הנטרף להיות לו לעד, על דרך שכתוב כאשר יציל הרועה מפי הארי שתי כרעים או בדל אזן (עמוס ג יב): יג וכי ישאד. על דרך הפשט בעליו אין עמו, ויכול לטעון

וכחיב בחרדיהו אם לא שלח, הא אם שלח נחחייב בדברים שהוא

פטור עליהם, כגון שומר חנם בין בגנבה בין באונסין, דמדשלח בה

אכן עזרא

יבמלאכת רעהו. כמו לרגל המלאכה אשר לפני (כראשית לג יד) ט]. ולא יקח ממנו רק השכועה: יבאם. על זה קכל שכרו: יביאהו עד. יכיא קצת

אבי עזר

מן במלאכת רעהו. היינו ממון או כל דנר שיוכל אדם לעשום נכחו ונרשוחו. וכן פירש הרנ שם:

בעל המורים

טובל בהמה. ג'. הכא. ואידך החיה וכל בהמה (תהלים קמה י). (עיין ב"ק נו:) כמו התם דכתיב החיה וכל כהמה, ואפילו עובר וכל בהמה מפרסת פרסה וברים ידו). לומר שהחיה בכלל בהמה דכתים ודו) וכל בהמה מפרסת פרסה וגר' בבהמה אותה

CHAPTER ONE: SOURCES

and define the biblical commandments and to find scriptural sources or support for those laws practiced on the basis of oral tradition and not mentioned explicitly in the text. Halakhic *Midrashim* exist on four of the five books of the Pentateuch. Genesis, containing almost no legal material, has no halakhic *Midrash*. Three of the best known halakhic *Midrashim* are *Mekhilta deRabbi Yishma'el* on Exodus, *Sifra* (also known as *Torat Kohanim*) on Leviticus, and *Sifrei* on Numbers and Deuteronomy.

Above, we saw verse 13 of our biblical passage, 'If a person borrows from a friend and it breaks or dies..., surely shall he pay.' From this verse, *Mekhilta de Rabbi Yishma'el* concludes, based on the principle of inference from minor to major (kal vahomer), that a borrower is responsible to pay the cost not only of property that has broken or died, but also of property lost or stolen (see Figure 5).

A second type of *Midrash* is the aggadic *Midrash* (*Midrash* aggadah). Such collections are homiletic rather than legal and use the biblical text as a springboard for teaching wisdom and morality. The best known of these *Midrashim* are:

Midrash Rabbah. Collections of homiletical interpretations of the Pentateuch and the books of Esther, Ecclesiastes, Lamentations, Song of Songs, and Ruth (the five megillot). Each one is named for the book it interprets, e.g., Bereshit Rabbah, Esther Rabbah.

Midrash Tanhuma. A collection of homiletical interpretations of the Pentateuch attributed to R. Tanhuma, a fourth century Amora from Eretz Israel.

Yalkut Shimoni. A thirteenth century compilation of aggadic Midrash covering the entire Bible, assembled by R. Shimon haDarshan of Frankfurt.

E. Commandment Lists

According to an ancient tradition, the Pentateuch contains 613 commandments. Throughout Jewish history, various works have been written to catalogue and explain these commandments. Three such works are:

I. Scripture

Sefer haMitzvot, by Maimonides (R. Moshe ben Maimon), lists the commandments and divides them into positive and negative categories. Each commandment is briefly explained and its biblical source cited. (The excerpt reproduced in Figure 6 is from Positive Commandment 242: The Law of the Unpaid Bailee.)

Semag. The name Semag is an acronym for the words Sefer Mitzvot Gadol (The Great Book of Commandments). Semag was written by R. Moshe of Coucy in the 13th century. It lists each commandment together with its biblical source and cites relevant teachings of the Talmud, Midrashim, Geonim, R. Alfasi, Rashi, Maimonides, and the Tosafot. Semag is one of the sources for halakhic rulings.

Sefer haHinnukh. Attributed to R. Aharon Halevi of Barcelona (13th century), Sefer haHinnukh lists commandments in their order of appearance in the Bible. The discussion of each commandment centers on four points: (1) biblical source and definition according to the Talmud; (2) rationale; (3) observance, as formulated by R. Alfasi, Maimonides, and Nahmanides; (4) application — when and where the commandment is operative and to whom it is addressed.

Sefer haHinnukh contains three commandments concerning bailees: commandments 57, 59 and 60, dealing with the obligation of the court (beit din) to adjudicate cases of gratuitous bailees, hirers, hired bailees, and borrowers (the excerpt in Figure 7 is from Commandment 60).

TRACTATE NEZIKIN

16

And If a Man Borrow Aught of His Neighbour. Scripture removes the borrower from the category of the bailee, treating his case as a subject by itself.

Of His Neighbour. This tells us that the borrower is not liable unless he takes it out of the owner's territory.

And It Be Hurt or Die. I thus know only about that which is injured or dies. How about that which is captured? Behold you must reason thus: Here "dying" is mentioned and there (v. 9) "dying" is mentioned. Just as there when "dying" is mentioned the law regards being injured or captured like dying, so also here when "dying" is mentioned we should regard being injured or captured like dying. How about theft and loss? You can reason by using the method of kal vahomer: If where one is not liable for death one is liable for theft and loss, is it not logical that here where one is liable for death one should surely be liable for loss and theft?

The Owner Thereof Not Being with It, He Shall Surely Make Restitution. If the Owner Thereof Be with It, He Shall Not Make It Good. Scripture here tells us that if when it went out from the territory of the lender into the territory of the borrower, the owner was with it, even if only for a little while, the borrower is not liable. But if the owner was not with it the borrower is liable.

Figure 5: Mekilta de-Rabbi Ishmael on Exodus 22:13, translated by Jacob Lauterbach (Philadelphia, 1935).

⁹ In the case of a bailee for hire.

I. Scripture

מסכתא דנזיקין

127

וכי ישאל איש מעם דעהו נתק הכתוב

יכי שאל איש מעם דעווי נונק וזכו. 15 השואל מכלל השומר ואמרו ענין בפני עצמו.

מעם רעהו מגיד שאינו חייב עד שיוציאנו חוץ לרשותו.

ונשבד או מת אין לי אלא שבודה ומתה שבויה מנין הרי אתה דן נאמר כאן מיתה ונאמר 60 להלן מיתה מה מיתה האמורה להלן עשה שבויה ושבויה כמיתה אף מיתה האמורה כאן נעשה שבויה ושבורה כמיתה גנבה ואבדה מנין אמרת קל וחומר מה אם במקום שלא חייב על המיתה חייב על האבדה ועל הגנבה וכאן שחייב על המיתה דין 65 הוא שנחייב על האברה ועל הגנבה.

בעליו אין עמו שלם ישלם אם בעליו עמו לא ישלם מגיד הכתוב שמכיון שיצאת מרשות הנשאל לרשות השואל אפילו שעה אחת בבעלים פטור שלא בבעלים חייב.

^{95–94} ש. שם. 87–98 ב'מ צ'ט, א'. 95–88 שם צ'ר, ב'-צ'ה, א'. י' שבועות שם. 99–96 ב'מ צ'ה, ב'. י' שם ח', א' (110¹).

^{90–90} מה מיתה האמורה–נעשה שבויה ושבורה כמיתה] ד. מה מיתה האמורה להלן שבויה בכלל אף כאן כך. 96 שנחייב] מ. ד. שנתחייב. 90 אם] מ. ואם. 90 הנשאל) מ"ח. המשאיל.

242 The law of an unpaid bailee

By this injunction we are commanded concerning the law of an unpaid bailee. It is contained in His words (exalted be He), If a man deliver unto his neighbour money or stuff to keep, etc.¹

The details of this law are explained in the ninth chapter of Baba Kamma, in the third chapter of Baba Mezia, and in the eighth chapter of Shevuoth.

NOTE Speaking of the law regarding the four kinds of bailees, Maimonides says: 'The fairness of the law is evident. If one keeps the property of his neighbour for nothing, without deriving therefrom any benefit for himself, and is only obliging his neighbour, he is free from all responsibility, and if any injury is done to the property, the owner alone must bear the loss' (Moreh Nebuchim III, 42). However, to be quit of liability the bailee must take an oath in every case of loss or damage that the mishap to the goods or to the beasts entrusted to him was not caused by his neglect (B.M. 93a).

243 The law of a paid bailee

By this injunction we are commanded concerning the law of a paid bailee and of a hirer, one law being applicable to both, as explained by the Sages, who say that three rules govern the four kinds of bailee.² This injunction is contained in His words (exalted be He), If a man deliver unto his neighbour an ass, or an ox, or a sheep, etc.³

All the details of this law are explained in the sixth and ninth chapters of Baba Kamma, in the third and sixth chapters of Baba Mezia, and in the eighth chapter of Shevuoth.

Figure 6: The Commandments: Sefer Ha-Mitzvoth of Maimonides, Commandment 242, translated by R. Charles Chavel, (London, 1967).

¹ Ex. XXII, 6.

² Shev. 49b. 'There are four kinds of guardian: an unpaid guardian, a borrower, a paid guardian, and a hirer' (ibid.). One rule applies to the last two.

³ Ex. XXII, 9.

POSITIVE COMMANDMENTS 244 AND 245

NOTE 'If one takes wages for keeping property or pays for using it, he as well as the owner profits thereby: the losses must therefore be divided between them. It is done in this manner: the bailee pays for any loss caused through want of care, namely, when the property is stolen or lost; for this happens only when the bailee does not take sufficient precantion. The owner, on the other hand, bears such losses as cannot be prevented, if by accident the animal falls and breaks its limbs, or is carried away by armed men as booty, or if it dies' (Morch Nebuchim III, 42).

244 The law of a borrower

By this injunction we are commanded concerning the law of a borrower. It is contained in His words (exalted be He), If a man borrow aught of his neighbour, etc.¹

The regulations of this law are explained in the eighth chapter of Baba Mezia and in the eighth chapter of Shevuoth.

NOTE 'He who borrows a thing keeps it only for his own advantage, whilst the owner lends it to him to oblige him; he is therefore responsible for everything; any loss in the property must be borne by the borrower' (Moreh Nebuchim III, 42).

245 The law of buying and selling

By this injunction we are commanded concerning the law of buying and selling; that is to say, the procedure by which a sale is to be effected between the vendor and the vendee. This procedure has been learnt from His words (exalted be He), And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, etc., 2 which the Sages interpret as referring to 'a commodity purchased from hand to hand, that is to say, [acquired by the purchaser's act of] "drawing" [to himself]'.3

CHAPTER ONE: SOURCES

THE COURT'S OBLIGATION TO JUDGE CASES INVOLVING

A MAN WHO BORROWS AN OBJECT FOR USE] to judge the case of a borrower, i.e. a man who borrowed from his fellow some object or domestic animal, the loan being without any payment at all, but merely because the other wished to act kindly toward him by doing him this favor. Afterward, if a quarrel occurs between them over the matter, we are to judge the case between them. For it is stated about this, as written in this sidrah, And if a man borrows

In the law of the borrower, the Torah obligated [him] to pay even for accidents, because it is under his responsibility, since he borrowed it and spent nothing of his own for it. ¹ Hence he is like a person who borrows money, where, if it is taken from him by force, he cannot be quit of the loan by the plea of accident.

anything from his neighbor, etc. (Exodus 22:13).

Now, about borrowing something together with its owner (Exodus 22:14), in which case he [the borrower] is free of obligation, we can say, according to the plain meaning [of the matter], that the Torah did not obligate the borrower inasmuch as the owner of the object or the animal is with him: For since he is there, let him watch his own property. It is true, though, that the borrower is free of obligation even after the owner leaves, since he was there at the time it was borrowed. However, it can be said in explanation of this that the Torah did not wish to set limits in these matters and say: If the owner was there at length, the borrower is free of obligation; and if but a short time, he bears the obligation. Hence the Torah ordained generally that as long as the owner was there at the time of the borrowing, he is free of obligation.

This is the reason why our Sages of blessed memory said³ that if [the owner] was with him at the time of the borrowing, even if he was not with him when breakage [of the object] or death [of the animal] occurred, he remains free of any obligation. However, if [the owner] was with him at the time of breakage or death, but had not been with him at the time of the borrowing, he bears the obligation. For the matter depends on the beginning of the transaction. And this very reason will suffice us in regard to the hiring of the owner also, [to explain] why he is free of obligation.

Figure 7: Sefer haHinnuch, Commandment 60, translated by Charles Wengrou (Jerusalem, 1978).

II. MISHNAH AND TALMUD

A. Mishnah

The *Mishnah* is the first topical compilation of the Oral Law (*Torah shebe'al Peh*). It was completed around the year 200 C.E. by R. Yehudah haNasi. Although R. Yehudah haNasi's compilation was not the first of its type, it was his work that became recognized as authoritative, and was studied in the academies of Eretz Israel and Babylonia. The Sages quoted in the *Mishnah* are known as *Tanna'im*, a term derived from an Aramaic root word meaning both to study and to instruct. The *Mishnah* is written in Hebrew.

The Mishnah is divided, according to subject matter, into six large volumes known as orders (sedarim; sing. seder). Shas, a commonly used Hebrew acronym for the Mishna, stands for 'the six orders of the Mishnah' (shishah sedarim). The orders are subdivided into smaller books known as tractates (masekhtot; sing. masekhet). The tractates are further divided into chapters (perakim; sing. perek), and the chapters are divided into numbered paragraphs, each one known as one mishnah (pl. mishnayot). The chapters of the Mishnah also have names, usually the first phrase or word of the chapter. The six orders of the Mishnah are: Zera'im (Seeds), Mo'ed (Festivals), Nashim (Women), Nezikin (Damages), Kodashim (Holiness), and Teharot (Purity).

Two of these orders are of general legal interest. Nashim deals with personal status, marriage, and divorce. Nezikin deals with torts, other aspects of civil law, criminal law, jurisdiction of the courts, and judicial procedure. Nashim contains seven tractates and Nezikin ten (see Figure 8).

References to the *Mishnah* furnish the name of the tractate and the numbers of the chapter and *mishnah*. Since the *Mishnah* also appears as part of the *Talmud*, a particular *mishnah* may also be cited according to its location within a talmudic tractate. For

The Mishnah

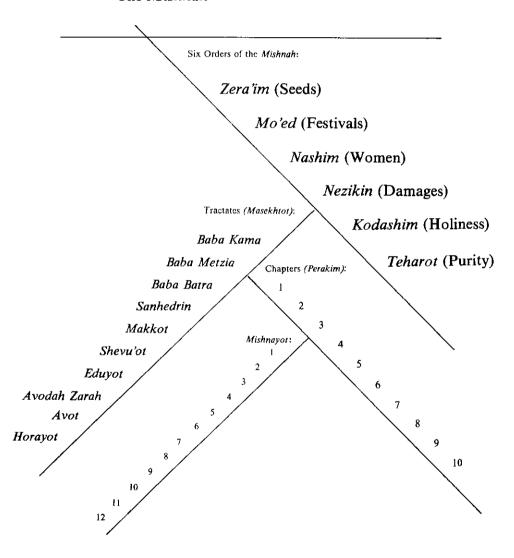

Figure 8: Diagram of the *Mishnah* showing division into tractates, orders, chapters, and *mishnayot*.

34

II. Mishnah and Talmud

example, the principle that bailee and bailor may stipulate the conditions of their relationship appears in the tenth *mishnah* of the seventh chapter of the tractate *Baba Metzia*. The same *mishnah* appears in the talmudic tractate *Baba Metzia* on the first side of the 94th folio, and thus may be cited: *Baba Metzia* 7:10, referring to the location within the *Mishnah*, or *Baba Metzia* 94a, referring to the location within the *Talmud*. Sometimes to avoid confusion, *M*. is placed before citations from the *Mishnah*. The title of each tractate may be abbreviated (see Appendix II). The standard abbreviation for *Baba Metzia* is BM.

The subject of bailees is found mainly in seder Nezikin, masekhet Baba Metzia, the third perek, known also by the name haMafkid—the first word of the first mishnah.

Two of the standard English translations of the *Mishnah* are: *The Mishnah*, by Herbert Danby, which contains explanatory notes and appendices, and *Mishnah*, by Philip Blackman, with punctuated and vocalized Hebrew text as well as commentary in English (see Figures 9 and 10).

B. Commentary on the Mishnah

Many commentaries have been written on the *Mishnah*. The best known of the classic commentaries are listed below:

Commentary of Maimonides on the Mishnah. This is the first commentary to cover the entire Mishnah. Maimonides (1135-1204) began writing his commentary while living in Spain and completed it in Egypt. It explains each mishnah and presents the halakhic ruling. The Commentary on the Mishnah was originally written in Arabic and translated to Hebrew not long after its publication. It is printed at the back of each volume in all standard editions of the Talmud and has been translated into modern Hebrew by R. Yosef Kapah.

Commentary of R. Ovadyah of Bertinoro. R. Ovadyah (1450-1510) was born in Bertinoro, Italy, and later settled in Eretz Israel. His commentary, perhaps the most widely used, is succinct and clear,

BABA METZIA

3. 1. If a man left a beast or utensils in his fellow's keeping, and they were stolen or lost, and his fellow himself made restitution and would not take an oath (for they have taught: An unpaid guardian may take an oath and be quit of liability), the thief, if he is found, must make twofold restitution, and if he had killed or sold [the sheep or the ox] he must make fourfold or fivefold restitution. Whom does he repay? He with whom the property was deposited. If his fellow would not make restitution but took an oath, the thief, if he is found, must make twofold restitution, and if he had killed or sold [the sheep or the ox] he must make fourfold or fivefold restitution. Whom does he repay? The owner of the property deposited.

2. If a man hired a cow from his fellow and lent it to another, and it died a natural death, the hirer must swear that it died a natural death, and the borrower must repay [its value] to the hirer. R. Jose said: Why should that other traffick with his fellow's cowl-but, rather, the [value of the] cow is

returned to the owner.

3. If a man said to two others, 'I have robbed one of you of 100 zuz and I do not know which of you it is', or 'The father of one of you left 100 xux in my keeping, and I do not know whose father it was', he must give each of

them 100 zuz since he himself admitted liability.

4. If two men deposited money with a third, the one roo zuz, and the other 200 zuz, and one afterward said, 'The 200 zuz is mine', and the other said, "The 200 zuz is mine', he should give 100 zuz to each of them, and the rest must be suffered to remain until Elijah comes. R. Jose said: But if so, what does the deceiver lose?—but, rather, the whole is suffered to remain

until Elijah comes.

5. So, too, [if two men deposited] two things, one worth 100 zuz and the other 1,000 zuz, and one afterward said, 'The better one is mine', and the other said, 'The better one is mine', he should give the thing of lesser worth to the one, and to the other the value of the thing of lesser worth taken from [the value of] the thing of greater worth; and the rest must be suffered to remain until Elijah comes. R. Jose said: But if so, what does the deceiver lose?-but, rather, the whole is suffered to remain until Elijah comes.

6. If a man left produce in his fellow's keeping, his fellow may not touch it even if it perishes. Rabban Simeon b. Gamaliel says: He may sell it before a court of law; since he may be accounted one that restores lost

property to its owner.1

7. If a man left produce in his fellow's keeping, his fellow² may exact of him these reductions: for wheat and rice nine kabs and a half to the kor; for barley and durra nine habs to the kor; for spelt and linseed+ three seahs to the kor—in proportion to the quantity and according to the length of time.⁵ R. Johanan b. Nuri said: But what concern have the mice [with quantity and time]!6 will they not continue eating whether the quantity is large or small!-but, rather, he may exact of him a reduction only from a single kor. R. Judah says: If the quantity was great he may not exact of him any reduction, since the produce increases in bulk [such time as it is stored].

Figure 9: Mishnah Baba Metzia 3:1-2, The Mishnah, translated by Herbert Danby (London, 1933).

BABA METZIA 31,2,3

he no longer has it he pays twice its value. The thief is thus obliged himself to suffer the loss he intended to inflict on his neighbour. 3 Compare 자꾸 71. Fourfold for a lamb and fivefold for an ox (the penalty for an ox being greater because its owner had been deprived of the value of its labour). Exodus 21, 37. 4 By paying for the bailment he acquires all rights in it and thus restitution for its theft is due to him. 5 Thus the original owner retains the ownership and restitution is due to him.

Mishnah 2

If one hired¹ a cow from his fellow and lent it to another, and it died a natural death, the hirer must swear that it died a natural death, and the borrower must repay [its worth] to the hirer.² R. Jose³ said, How can this be? Why should this man⁴ do business⁵ with his fellow's cow? [The value of] the cow must therefore be restored to the owner.

מִשְׁנָה ב 'הַשּׂוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵרוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר, וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ, יְשָׁבַע הַשּׁוֹכֵר שָׁמֵתָה כְדַרְכָּהּ, וְהַשׁוֹאֵל יְשֵׁלֵם 'לַשּׁוֹכֵרי אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֵּיצֵדי 'הָלָה עוֹשֶׁה 'סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חַבָּרוֹז אֶלָא חַחֲזוֹר פָּרָה לֵבְּעָלִיםי

1 A hirer is not liable for damage due to an unpreventable accident. 2 Compare 78. A borrower is liable for loss or damage in all circumstances. 3 His view is accepted. 4 1777 (traditional pronunciation 1777) is a term mostly used in legal proceedings to designate the person concerned. 5 Make profit out of property which is not his own but his fellow's.

Mishnah 3

If one said to two persons, 'I have robbed one of you of a maneh, but I do not know which one of you,'s or [if he said to them], 'The father of one of you has deposited a maneh in my keeping, but I do not know whose father', he must give a maneh to one and a maneh to the other, as he himself admitted the liability.

אָמַר לִשְׁנִים גָּוְלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם ימָנֶה, וְאֵינִי יוֹדְעַ יאֵי זֶה ימִכֶּם, אוֹ אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְּקִיד לִי מָנֶה וְאֵינִי יוֹדְעַ אֵיזֶה הוּא, נוֹמֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה

מַנָה 'שַׁהוֹדָה מִפִּי עַצִמוֹי

מִשָּׁנָה ג

1 הַּיָּבֶּים 100 אוֹ (see יְּרָשִׁים , Page 18f.). עוֹרָ אַ בּיּ בּיּ בּי מִינָּה זוּ אַרָּ בּי מִינָּה זוּ אַ אַרְה פּי מִינְּה זוּ אַרָּ מִינְּה זוּ אַרְּ מִינְּה זוּ אַרְּ מִינְּה זוּ . 3 And these are also in doubt. 4 And he was also uncertain. 5 Strictly according to the law he is liable to pay one manch only which the other two parties should divide, but here he wants to clear his conscience of any obligation.

Figure 10: Mishnah Baba Metzia 3:2, Mishnayoth, translated with notes by Philip Blackman (New York, 1963).

explaining each mishnah, and in instances of dispute, noting which opinion is followed.

Tosefot Yom Tov. This commentary, by R. Yom Tov Lipman Heller of Prague (1579-1654) relates mainly to the commentary of R. Ovadyah of Bertinoro, enlarging upon it and examining the latter's conclusions. The two commentaries are usually printed together.

Tiferet Yisrael. The commentary of R. Yisrael Lipschuetz of Germany (1782-1860). It is divided into two parts, Yakhin and Boaz (the names given to the twin pillars of the Temple). Yakhin gives an explanation of the plain meaning of the text, while Boaz explores topics in depth. Relevant halakhic decisions are listed at the end of each chapter.

Mishnah Baba Metzia 3:2 (reproduced in Figure 11) deals with the case of one who hired a cow and lent it to another. Under normal circumstances, a hirer is exempt from damages for an animal that dies a natural death while in his possession. A borrower, on the other hand, is not. Thus, if the animal dies while in the borrower's possession, the question of compensation arises. Whom is the borrower obliged to compensate, the hirer or the owner? The question occasions a disagreement among the Sages of the Mishnah. R. Ovadyah of Bertinoro comments that the hirer's loan of the animal must have been with the consent of the owner, for had it not, the law would have been different. He also points out that Rabbi Yosi's is the accepted opinion, that is to say that restitution must be made to the owner (cf. section 5(b) and section 7 of Bailees Law, 5727-1967; see Appendix I).

Among contemporary Hebrew language commentaries to the Mishnah, the best known are Hanokh Albeck's Shishah Sidrei Mishnah and Pinhas Kehati's Mishnayot Mevo'arot. Albeck's commentary, which is based on academic studies of the Mishnah, contains an introduction to each tractate, with reference to its biblical sources. Kehati's work, an extensive commentary based upon the Talmud and classical commentaries and written with exceptional clarity, has become extremely popular. It is also

רע מברמטרה המפקיד פרק ג בבא מציעא מספח יום לז

אם נמלא אחר מכן ונחיקר. הכל של נפקד. כיון דלא אמרחיה לשלם בבי דינא. נמוקי יוסף: לכני שהפקחן אללי. דקים להו לרבנן דניחא להו לבפלים שיהא בפוח בקרן פל מנח שיהא ספק כפל העחיד לבא של שוחר והרי היא כמסורם לי

ע"מ כן שאם תגנב וישלם ני קרן. שחהח פרה קטיה נו "משעה שמסרה. גמרח: נשבע ולח רלה לשלם וכי. לכאורה חיכא למידק הך סיפא למה לי פשיטת ביח דלה שלם לה מהגה ליה כפילא -מיהו בפרק הגוזל עלים [דף ק"ח] דייק רבא מינה דנשבע ושלם וחח"ב הוכר הגנב משלם כפל לשמר דמעמא דלא רלה לשלם כלל. הא רנה לפנס אחר מכן אמ"פ פנשכם מקני ליה כפילא. ופליג כזה עם אביי. והלכחא כרבא.גימוקי יוסף: ב והשאילה לאחר. לפשות בה יתי בכירתו. רש"י: ישלם לשוכר. לשון הר"ב בשבועה שהוח כשבע למפכיר. ומימה דאמו בשופסני מסקינן לא ישכיפנו ולא יקנה . והכי אחת בנמרת. חמר ליה [רכ] חידי בר אבין לאביי מכדי בוכר במאי קני

אם נבכם שלא פשע בה ושלא שלא בה יד: לסי שהפקרון אצלו. דכיון דשלם קנה כל חשלמיה. ואפיני לא שלם. אלא כיון שאמר בכיח דין הריני משלם. קנה כל חשלמיה. לא שלא חשלומי כפל. ולא שלא חשלומי ארבעה וחמשה: ב חשובר

א מכרו שומר תנם נשבע ויוצאי). נמצא הגנב יו משלם תשלומי כפל. מבחומכרי) משלם תשלומי כפל. מבחומכרי) מוכר. משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם למי שהפקרון אצלו יי׳. נשבע ולא בצה לשלבי׳. נמצח ומכר. משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם לבעל הפקרון: יומים ומתה כדרבה יי׳ שבע השוכריי שמתה ונמים ומתה כדרבה יי׳ שבע השוכריי שמתה כררבה והשאליי ישלם לשוכריי שמתה כיצד הלה עושה סרורה בפרחו של חבירו מול אלא חחזור פרה לבעליבי׳: ן אמר לשנים גולתי לארד מכם מנה. ואיגי יודע איזה מכם. הפקד לי מנה יי׳. ואיגי יודע איזה מכם. הפקד לי מנה יי׳. ואיגי יודע איזה אחד

פרה מחבירו. וממד שוכר והטאילה לאחר ברצוח המשכיר. שאם לא נחן לו המשכיר רצוח. הוא קיימא לן שומר שמסר לשומר. חיב: ישבע השובר. ממסר לשומר: וישבע השובר. משור מן האוכסין: והשואל. שהוא חייב באוכסין משלם לפוכר. בשבועה יוסי כיצד הלא עושה סחורה וכי. והלכה כרבי ייס: "ל, אחר לשנים נולתי אחד מכם. והם איכם חובנים לו כלום. אלא הוא בא ללאח ידי שמים. נותן לזה מנה ולה מנה. לאחד מהם שכעורו והודם שגול לאחד מהם שכע כל אחד מהם שלי

קל איזה אחר מכם מנה. ואיגי יודע איזה מכם ₪ או אביו של אחד מכם. הפקיד לי מנה ₪. ואיגי יודע איזה זהוא ₪. נותן לזה מנה ולזה מנה שהורה מפי עצמו יי:

יכין תפארת ישראל יכין

והא דקחמר למי שהפקדון חלנה, ולה קחמר לשומר, קמ"ל דאפילו הפקידנו שומר שומר, אף שאינו רשלי, אם חמר שבי בקיני משלם קופ כפל. משומר שוב לשומר, אף שאינו רשלי, אם חמר שבי בקיני משלם קופ כפל. חמר משרים משום בספם. דוקה מהתרכה משות הכ"ד לשלם קום הכפל, אתל בהכריחים וכ"ד לשלם, אפיל ככב ככ בנו ממנו לה קום הכפל. אתל בהכריחים וכ"ד לשלם, אם ששלם מחשב משלם מחשב משלם מחשב השלם חתב במשלם מחשב וביולם חתב, קבה שבה דמעלתה, מיכו או דוקלו בשחלם מחשב וכמ"ש של "ל הקום חללו", ") מיירי שהרשובה להשלילי וכמ"ש ש"ל התשכיר: יו) שחיב באוכחן: יר) והכי קייל [ש"ז]. בימי שכירום, לה להשלילי שול והבן והכן קייל [ש"ז]. שוו והכן ב"מו להפלילי, והוא והן מ"ל ביתום מ"ו הכי קייל [ש"ז]. או באוכה בהשלילי, והוא והן מ"ל יו שנים [שם]: יו) מן מין יודעין מי, שעור, אפיי ברולה ללאח יודעין מי, שעור, אפיי

יד, ושלת משע, ושאינה ברשוחו [וסי' ש'ש"ר]: ח' ל ופפור ממלם: ז) כדי משלה וכל: ח' למפיר שיש"ר]: ח' ל ופפור מסתמ' הי' דעפו שכשחתה הפיל בפשרה פתסרו להשתת מסתמ' הי' דעפו שכשחתה הפיל בפשרה וידלה לשלה כפי שוויי' בשנה שלהדה, יקנה מתכשיו הפקרון וכל שבתו דמעותת כפל ווי' וכ' ויווקלה, (ב' שיבות הרווח האר החקומין [שיך ר'יה ז' וסקים], וכ' לש בבחת דמניה, כביזה וולדוח. ובני בשתת בכ"ד הריפ משלה לל שבי אות כ'. והא דנקם שים ממש. סים, מדפש למתני ולה לים שבי וחיינו לא לים לשתו ל היינו משום דמה לי חומי ל משל קתני מדושלם כנוני, ובעוכה לאי בשים, ושל השות שכר ספול בדיבון, מדלה חיי מקור משיר כפור מידי, מדושלם כנוני, ובעוכה במידה מידי, מדושלם כנוני, ובעוכה במידה מידי, מדושלם כנוני, ובעוכה כשידה מקור משיר כלום.

Figure 11: Traditional text of Mishnah Baba Metzia 3:2 with the commentaries: R. Ovadyah of Bertinoro, Tosefot Yom Tov, and Yakhin of Tiferet Yisrael.

available in pocket-sized soft cover volumes. Several tractates of *Mishnayot Mevo'arot* have been translated into English. So far, the whole of the order *Nezikin*, as well as several other tractates, have appeared. (Figure 11 reproduces the *mishnah*, *Baba Metzia* 3:2, mentioned above, printed together with the traditional commentaries. Figure 12 shows a translation of the same *mishnah* together with the commentary of Pinhas Kehati).

C. Tosefta

In the *Talmud*, there also appear tannaitic citations whose source is not the *Mishnah*. These citations are known as *baraitot* (sing. *baraita*). The word *baraita* is derived from the Aramaic for 'external.' Thus, a *baraita* remained external, outside the *Mishnah*. Shortly after redaction of the *Mishnah*, many *baraitot* were also assembled in various collections, the best known of which is the *Tosefta*. The arrangement of the *Tosefta* parallels that of the *Mishnah*; it is divided into the same six orders and generally into the same tractates.

The baraitot of the Tosefta shed additional light on the rules cited in the Mishnah and contain many regulations that the Mishnah omits. Thus, Tosefta Baba Metzia 3:1 prohibits a bailee from entrusting his charge (pikadon) to another bailee (see Figures 13 and 14). This regulation is absent from the Mishnah.

The *Tosefta* is printed in the back of each volume of standard editions of the *Talmud* and also in a one volume (critical) edition edited by M. S. Zuckermandel (see Figure 13).

In recent years, the orders Zera'im, Mo'ed, Nashim, and the tractates Baba Kamma, Baba Metzia, and Baba Batra, of the order Nezikin of the Tosefta have appeared in critical editions with extensive commentary by Saul Lieberman. The work is divided into two parts. The text of the Tosefta is published in one volume along with variant readings, cross-references, and a short commentary. Lieberman's extensive commentary, entitled Tosefta Ki-Fshutah is printed in separate volumes but parallel to the text.

The entire *Tosefta* has been translated into English, by Jacob Neusner (see Figure 14).

BAVA METZIA

CHAPTER 3 MISHNAH 2

הַשּוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵרוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר, וּמֵחָה כְדַרְכָּהּ — יִשְּׁבַע הַשּוֹכֵר שָׁמֵּחָה כְדַרְכָּהּ, וְהַשׁוֹאֵל יְשַׁלֵּם לַשּוֹכֵר. אָמַר רַבֵּי יוֹמֵי: בֵּשׁוֹכֵר שָׁמֵּחָה כְדַרְכָּהּ, וְהַשׁוֹאֵל יְשַׁלֵּם לַשּוֹכֵר. אָמַר רַבֵּי יוֹמֵי: בֵּיצִד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָּרָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ? אֶלָּא תַּחֲזוֹר הַפָּּרָה לבּעלים.

If one hired a cow from his fellow and lent it to another, and it died a natural death, the hirer must take an oath that it died a natural death, and the borrower must repay to the hirer. Rabbi Yose said, How can this one do business with his fellow's cow? The cow must therefore be returned to the owner.

Kehati

for rental money, and the hirer — lent it — without payment — to another — to use during the rental period. The Gernara explains that the hirer lent it with the owner's permission; e.g., the owner of the cow told the hirer, "If you want to loan it during the period of your rental, I do not mind" (Rashi); if this were not the case, the law would be that of a custodian who gave it over to another custodian, who is obligated to pay.

And it died a natural death — while with the borrower; in such a case, the borrower is liable, and the hirer is exempt, the hirer must take an oath — to the owner of the cow — that it died a natural death — and is thereby exempt from paying, since the hirer is exempt from paying for damages caused by circumstances beyond his control, and the borrower — who is liable, even for damages caused by circumstances beyond his control (as has been explained in the introduction to this mishnah) — must repay to the hirer — the money for the cow, since, from the time that that it died, it left the possession of its owner, and entered the possession of the hirer (Gemara).

אמר רכי יוסי Rabbi Yose said, How can this one do business with his fellow's cow? — How is it possible that the hirer will profit, receiving the money for a cow which was not his? The cow must therefore be returned to the owner — i.e., the hirer must pay the price of the cow to its owner. Rabbeinu Asher explains Rabbi Yose's reasoning: it is as if the hirer was acting as the owner's agent when he lent the cow to the borrower; the owner of the cow therefore has a legal dispute with the borrower himself. The law is in accordance with Rabbi Yose's opinion.

Figure 12: Mishnah Baba Metzia 3:2, The Mishnah — A New Translation with a Commentary, by Pinhas Kehati (Jerusalem, 1987).

ככא מציעא ג

ג 1 אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר ולא השואל רשאי להשביר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא זה המופקדין אצלו רשאי להפקידן אצל אחר אלא אם כן נהן לו בעל הבית רשות: "השואל פרה מחבירו וננובה ונמצא גנב משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה לראשון שילם ואחר כך נמצא הננב משלם חשלוםי כפל ותשלוםי ארב' וחט' לשיני: 3 המפקיד פרה אצל חבירו ונונבה ואמר הלה הריני משלם לך בלא שביעה ואחר כך נמצא הנוב משלם חשל כפל ותשלומי ארב' וחמ' לשיני: 1 המוכד פרה לחכירו ונגנבה זה אומ' ברשותר נגנבה ווה אומ' ברשותר נגנבה יחלוקו: 5 האומר מנה אני חייב ואיני יורע אם לפלוני אני חייב אם לפלוני אני חייב נותן לזה מנה ולוה מנה שהודה מפי עצמו ואם' לשנים נולחי את אחד מכם מנה ואת אחד מכם מאתים ואיני יורע איזה מכם נוחן לזה מאתים ולוה מאחים אם לאו היה לו לשחוק זה אום' מאחים שלי וזה אום' מאחים שלי נותן לוה מנה ולוה מנה והשאך לא יתן להם עד שיעשו פשרה ביניהם: 6 שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה ווה מאחים כשעת החביעה וה אומ' מאחים שלי ווה אום' מאחים שלי נותן לוה מנה ולוה מנה והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו אמ' ר' יופי אם כן מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו וכן שגי הכלים אחד נדול ואחד קטון זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי נוחן את הקטון לאחר מהם ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשיני והשאר יהא מונת עד שיבוא אליהו אמר ר' יוםי אם כו מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו: יהטפקיד פירות אצל חבירו ואפילו הן אובדין לא יגע בהם לפיכך בעל

Figure 13: Tosefta Baba Metzia 3:1, Zuckermandel edition (first published 1881).

BABA MESIA

- 3:1 A. One who borrows has no right to lend out,
 - B. and one who hires has no right to rent out,
 - C. and one who borrows has no right to rent out,
 - D. and one who hires has no right to lend out,
- E. And the one with whom these things are left as a bailment has no right to leave them as a bailment with someone else,
- F. unless the householder [who owns the objects] has given him permission to do so.

Figure 14: Tosefta Baba Metzia 3:1, The Tosefta: Neziqin, translated by Jacob Neusner (New York, 1981).

II. Mishnah and Talmud

D. Talmud

For some 300 years — approximately 200-500 C.E. — after the *Mishnah*'s redaction, Jewish scholarship was devoted primarily to the study, clarification, and application of this pivotal work. The scholars of this period are known as the *Amora'im* and the fruit of their labors is the *Talmud* (pl. *Talmudim*), also known by its Aramaic name *Gemara*. Although the *Talmud* is printed as a running commentary on the *Mishnah*, it is actually much more than a commentary. It is a wide ranging, in-depth discussion of every law of the *Mishnah*. The *Talmud* investigates the rationale and biblical sources for the laws of the *Mishnah*, discovers and reconciles contradictions, and settles residual legal problems by applying the principles of the *Mishnah* to cases not included. The *Talmud* also contains a fair amount of non-legal or 'aggadic' material.

The talmudic discussion incorporates the legal dialogue of the study halls of Eretz Israel and Babylonia, and for this reason often includes matter not directly connected to the *Mishnah*. Sometimes the discussion concludes with a decision. When it does not, decisions may often be found in the commentaries of R. Yitzhak Alfasi (Rif) and R. Asher ben Yehi'el (Rosh; on Rosh and Rif, see pp. 77, 79 below).

As mentioned, the Mishnah is printed together with the Talmud, each mishnah followed by the relevant discussions. Within the talmudic text, each individual mishnah is designated by the Hebrew מתני, an abbreviation of the word matnitin, 'our Mishnah.' The text of the Talmud begins with the bold letters אמי, an abbreviation of Gemara.

There are in fact two Talmudim, the Jerusalem Talmud or Talmud Yerushalmi, compiled in Eretz Israel, and the Babylonian Talmud or Talmud Bavli. The Babylonian Talmud was completed around the year 500, and is generally considered to be clearer, more complete, precise, and comprehensive than the Jerusalem Talmud. Babylonian Jewry of the period lived under a relatively

sympathetic regime at a time when the creative development of the Jews of Eretz Israel was severely hampered by the persecutions of the hostile Byzantine Christians. The Jerusalem Talmud was completed around the year 400, but remained essentially unknown outside Eretz Israel for the next 400 years. While numerous commentaries have been written on the Babylonian Talmud, no comprehensive commentary on the Jerusalem Talmud was written until the nineteenth century. Owing to the factors mentioned, the Babylonian Talmud was recognized as the authoritative source of Jewish law and continues to be the better known and more frequently studied of the two Talmudim. Decisions are based on the Jerusalem Talmud only in cases where it is not directly contradicted by the Babylonian Talmud.

Both *Talmudim* are written in Aramaic mixed with Hebrew. A number of tractates have been translated into modern Hebrew, and the entire *Babylonian Talmud* has been translated into English (see below, p. 50).

The pagination of the Babylonian Talmud may seem a bit strange at first to modern readers. Each leaf, or folio, i.e., two sides, is numbered, with the respective sides designated as a and b. Citations note the tractate name, folio number, and side. In all references to classical Jewish sources, numbers are indicated by Hebrew letters, each of which has a numerical equivalent. In some references, one dot following the folio number indicates side a, while two dots indicate side b (e.g., a means 41a and b means 32b).

To distinguish them from references to the Babylonian Talmud, references to the Jerusalem Talmud are preceded by one of several possible abbreviations: J, TJ, Y, or TY. Since pagination is not uniform, references to the Jerusalem Talmud cite the name of the tractate, the chapter, and the mishnah to which the passage in question is connected. Sometimes they include folio references to either the Venice or Vilna edition. In practice, the mishnayot of the Jerusalem Talmud are referred to as halakhot (sing. halakhah).

Reproduced here (Figure 15) is a page of the *Babylonian Talmud*. It is referred to as *Baba Metzia* 36a. This annotation means that it is the first side of the 36th folio of the tractate *Baba Metzia*. No

44

Figure 15: Baba Metzia 36a, Babylonian Talmud (Vilna edition).

באשם והשואל בחשאת הא כיצד "כפירת

שלישי

ממון אשם יכימוי שפתים חמאת פעמים ששניהם בחמאת כגון שמתה כדרכה ואמרו נאנסה שוכר רכין כך ובין כך מיפמר פמור בחשאת שואל דבין כך ובין כך חיובי מיחייב בחמאת פעמים ששניהם באשם כנון שנגנבה ואפרו מתה כחפת מלאכה דתרוייהו קא כפרי מטונא דהא מיחייבי וקא פמרי נפשיידו שוכר בחמאת ושואל באשם כגוו שמחה כדרכה ואמרו מתה מחמח מלאכה שוכר דבין כך ובין כך מיפמר פמוד חייב בחשאת שואל דמיחיים במחה כדרכה וקא פמר נפשיה במתה מחמת מלאבה באשם שוכר כאשם ושואל בחמאת כגון שנגנכה ואמרו מתה כדוכה שוכר הוא דמיחייב בנגיבה ואבירה ומא פמר נפשיה במתה מדרבה באשם שואל רבין כך ובין כך חיובי מיהייב בחמאת מאי קמ"ל לאפוקי מרדכי אמי *ראמר כל שבועה שהריינים משביעים אותה אין חייבין עליה משום שכועת ביפוי שנאמר "או נפש בי חשבע לבמא בשפתים כי חשבע מעצמה קמ"ל 'דלא כר' אמי אחמד שימר שמטר לשומר "דב אמר פסור." מתוכה לחוכה ומפטור לפטור ור' יורנן אכר "חיים אפר אביי לפעמיה דרם לא מבעיא שומר דעם שממר לשומר שכר דעלויי עלייה לשמירתו אלא אפילו שומר שבר שמסר לשומר חנם רגרועי גרעה לשמירתו פפור°מאי פעמא דהא מסרה לבן דעת ולמעמיה דר' יוחגן "לא מיבעיא שומר שבר שבסר לשומר רגם דגרועי גרעה לשמירתו אלא אפי ש"ח שמסר לשומר לשוחר כו': פנו מפקדי לם - דלא מט אמרי ליה אין רטנט שיהא שבר דעלויי עלייה לשמירתו חייב דא"ל כידה: לכם שמשפם - דר' יותנו אין דצוני שידא פקדוני ביד אחר אמר רב הסדא הא דרב "לאו בפירוש אתמר אלא מבללא דהנהו גינאי דכל יומא הוו מפקדי מריידו גכה דהחיא סבתא יומא חד שכירותר חין אנו מקפידין כלכך הוא השאילה והבעלים אין יכולין אפקדינדו לגבי חר מינייהו שמע קלא בי הלולא נפק אול אפקרינהו לגכה דההיא

החם 'דכל יומא נמי אינהו גופייהו גבה דההיא סבחא הוו מפקדי להג יחיב ד' אמי וקאמר לה להא שמעחא איתיכיה ר' אבא בד ממל לר' אמי השוכר פרה מרבירו והשאילה לאדר ומחה כדרכה ישבע השובר שבחה כדרכה והשאיל להילה נהר והולים הכלה לאדר ומחה בדרכה ישבע השובר שבחה כדרכה והשאיל והולקה פמור הולים נקדע לימא ליה אין רצוני שיהא פקרוני ביד אדר א"ל מ"ד מיולים ומחלה פמור הומים לומים מועם למים מיונים במים משרי ומחה הבעלים) להשאיל אי הכי לבעלים בעי לשלוםי דאמרו ליה לדעתך מתויב רמי בר רמא "המפקוד מעות אצל מייני מיומים למיון מתוקה מחלי פוור מיינים שלא בצר כדרך השוברים מעמא דקמנים הא גרולים פבור המיינים שלא שבר כדרך השוברים מעמא דקמנים הא גרולים פבור משום לומים מועם למיום מעמא דקמנים הא גרולים פבור משום למיום למיות להיה אין רצוני שירא פקרוני ביד אדר אצד רבא "פלל המפקוד מעות מועם למיום למיות למ"ד מיומים למיום ומשום למיום משרי מיומים למיום למ"ד מחלים במיום למ"ד מחלים במיום למ"ד מיומים במ"ד המיים ביה מיומים למ"ד מיומים מיומים למ"ד מיומים מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים ביה מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים לחייב ביה מיומים למ"ד מיומים למ"ד מיומים ביה מיומים למ"ד מיומים למ מתבירו והשאילה לאחר ופחה כדרכה ישבע השובר שמחה כדרכה והשואל וניבדם הכא במאי עסקינן בשנתנו לו "(רשוח הבעלים) להשאיל אי הכי לבעלים me. ווים מכ אבאי ניכא ליה אין רצוני שירא פקדוני ביד אחר אביר רבא "יבל הספקיד" אות משר יים ליה אין רצוני שירא פקדוני ביד אחר אביר רבא "יבל הספקיד" על מנים ני

המפקיד

מסורח

העדים

וחינה ברשוחו: שוכר דנין כך וכין כך פיפמר : מחשלמין קאי בחמאח: בין כך וכין כך כין שנשבע באמת שתחה כדרכה בין שנשבע לשקד שנאנסה פער עלמו חלשלם הלכך אין כשרר וה כפירת ממון דהה אם הודה על החמת היה פעור שבועת ביטר היא וכחמאח: שואל רבין כך וכין כך חייב לשלם י נמנה שלה כפר ממון נשיקור שנושמו ושנועה ניסוי קלוי כממחת: כנון שנגנכם והשוכר חייב לשלם לבעלים והשוחל ישלם לשוכר: ואמרו מחם מחמם מלחכם . ופטר שוחל פלחו בשקר מלשלם לשוכר והשוכר מלשלם לבטלים: שמחה כדרכה יוחם הודו של האמת שוכר פטור ושואל חייב : שנגנכס יושניהם חייבין : ואמרו ממם כדרכם השובר פושר שלתו בשקר אכל השואל לא נפטר בכך מלשלם: חיוכי פיחייבי לשלם קאי על שבועתו בחולה: פאי קפ"ל - רבי ירמיה. משניום שלימות הן בשטעות המשטה

בין ל ב ומפטור למובה פטור מחשם גוינום מחוכה לפסור חייב: רב אמר פטורי מכל מה שהיה נפטר אם שמרה הוא ----מבים: מפן רמוחי חחד תן החלמידים שפחם מפיו דפסריה סבר שוחר שחסר

[ניפוד:כפי] רביה : אי סכי לכפלים כפי לשלופי שואל שהם השאיטה עו: דאסרי [נכטת ס ישיו לים י בעלים לשוכר : לדמהך י ברטנך אם חרלה להשאילה לי ימי

הככך ... ההבעלים אן יכלין ... ההבעלים אן יכלין ... ההבעלים אן יכלין ... ממרן למן יכלין ... האבעלים או יכלין ... האבעלים ... בפני איהם הקענים: ... בפני איהם ... ב

קלען מני

ספת דהם אדם כל יוסא נכת החדא מכתם היה משקר לפרייהי זו" יוופן אסר שמטר לשכר היב" יואבר אניי מטש דיכול למיבי אין רמוני טרש פקדונ כדי אור" ז זה אצל חברד צדרן והשפיל לשתרה אי שמסק לננה הקמנים נעל מצורם שלא כראי היב שלא מוסר כורך השכרון" וזיק" בינה משכה רקפלים הא בנה (אכל) נחלים שפר

סבתא אראזל ואתא אגנוב כרייהו אחא לקמיה דרב ופמריה מאן דחזא סכר פשום שוכר שמבר לשומר פמור ולא היא שאני

עין סעפם נר סצוה

לו

בבא מציעא

חייב לפרופ :

פריך אביי לרכא לקמן לימא ליה ר׳

חמי לכ' חכח מלחך המוח מה לי

הכח מה לי החם כו' והלח כיון

דשינה מדעח בעל הפרה הוא חייב

אפילו כאונפין שהיו כאין אפי׳ אם היחה כרשותו לכד הולרך לחרץ

שהשאיל חדעה בעלים אלא ייל

דהטעם הח רחשיב כחים פירש ט

אנסין שיארש להשנוכל לחלות שאם

לא מסרה לאחר שלא היו נארפים

תייב בה פגון אם מחה בבית שומר

נהי) דשבועת ביטוי ליתה הלה בישל בישל בה ל מייי שם פיום? נהי) דשבועת ביטוי ליתה הלה בישל

להיות להכא אבל שבשה שורק פלטי הציון ב לחר לים פשור שאין ישל לוחר בורה מיי פיא פהלי אור לים פשור שאין ישל לוחר בורה מיי פיא פהלי שבשה ביורוק והכא מיחייב שבשה הפי נפשים שלי וושי כי כשבע שכאכסה אש"ג דליחלן היי נפשים ונפשי

יות פורי ביל דלע"ג דלמור להפקידו בו יפיי פים פאל ביד לחר מיח בשביל כך לדע בשן פי משש יו בש חייב לפרום:

תועון המפקד וכן ימוריב בככ האונסין אפי באונסין שהיו ראוין כס ח א מיי שא אי לבא ברשוח שומר הראשון דא"כ מאי אי

הממעם החוזומת שונה בכון ביי שם נפון נפרדם לאחר שיהיה כאילו פסם כה וכל שו שהווים בין יוד לאחר שיהיה כאילו פסם כה וכל שו שהווים בין יוד האו

רבינו הננאל

משבי שיחו מו שי שמן וסוב ומנדה יבברת רחייב לאביי ראמר דהבלא ראגמא באיים קטלה וכן לרב אם מברה לחש"ו ומחה ישאל מיכר בחמאת מיכר בחמאת קטנה וכן לרב חם מכלה נוטרו ומנה ישאג באשם נטן ברשותן חייב מהלו טעמא והיכא ששחה שישה כאאה שלא פשע בה כגון לרב כשמשרה וופגש בשיך שיכר לכן דעח או שנעל בפניה כראוי דינו בשנית ולא נתני נכן דעות הו שנער בשניה ברחין "ולא ניתרה יילה לאגם או שהוליכה בעלתו ששו שבחה כירבה לאכם ותחה שם פעור אבל אם נעו שיאי בנשה כירבה בפניה שלא כראיי אש"ש שפשע שישר אשר אשר אשר בפניה שלא כראיי אש"ש שפשע שישר אשר אשר כפניה שלא כראר אמ"פ שפשע היצח אבר נאשה באמר האמם? אם מחה שם פטור כיון דאפילו נען לשבר נאשה ושאו בפניה כרארי היחה מחה שם אפער של וחשני שאה כורבה מיד חיילות וכשיעה ושופו באונם שדיב שבר שבר מיד היינו זראל מינו לריואל הארבני שדיב עובה שבר חייב היינו דוקא כמו לריפא דגורבני ונטנונתו נופר באיצ יירי היים ויותן למו ליים ומולים ובטוצי ופה במים היה הלחשק לם לא סקר בביפורי פי היה נארב אונם של גניבה וכן מוכח הביא רבן גובה וכן מוכח הביא רבן גובה וכן פרק הלומנין (נקמן דף שחי השם ל"ה בשה ביוכה חייבול א מחמה) דחק השוכר הח הפרה נינה פשן וניבחפות

preceding abbreviation is needed, since, unless otherwise noted, standard talmudic references are to the *Babylonian Talmud*. The passage discusses the liability of a bailee who entrusts his charge to another. Although the passage of the *Tosefta* cited above (Figures 13, 14) establishes that a bailee is not permitted to transfer property entrusted to him to another bailee, it does not detail the legal consequences of such an action. The *Talmud* examines this issue through a disagreement between Rav and Rabbi Yohanan as to whether a bailee who entrusts his charge to another is liable for damages: 'A bailee who entrusts his charge to another bailee: Rav holds that he is exempt. Rabbi Yohanan holds that he is liable.'

E. Talmudic Commentary

1. Commentary on the Babylonian Talmud

In all traditional editions of the *Babylonian Talmud*, the two main commentaries, Rashi and *Tosafot*, are printed on either side of the text.

Rashi. Rashi has become the standard commentary on the *Talmud*. It is a clear, succinct, and comprehensive work that covers almost the entire *Babylonian Talmud*.

Since Rashi's comments open with the word or phrase to be explained, they are cited first by tractate, folio, and side, and finally by the opening word, known in Hebrew as the dibbur hamat'hil, and abbreviated 777, or in English, s.v. On Baba Metzia 36a (Figure 15), Rashi, s.v. Rav amar patur (Rav holds exempt), explains that according to Rav's opinion, the bailee who has entrusted his charge to another is exempt from liability for anything from which he would normally be exempt had he not entrusted the property to another. On the opinion of Rabbi Yohanan, Rashi, s.v. Hayyav (Liable), observes that according to Rabbi Yohanan, the bailee is liable even in cases of force majeure, although he would have been exempt had he not entrusted the object of bailment to another.

II. Mishnah and Talmud

Tosafot. The second gloss printed alongside the text of the Talmud is known as Tosafot—literally, additions—for although these comments are independent creations, they are considered to be additions to the commentary of Rashi. The scholars of 12th and 13th century France and Germany analyzed the Talmud using its own method of dialogue and discussion. The Tosafot record such discussions which focus not only on the Talmud itself but also on the comments of Rashi. As mentioned, the text of the Talmud is framed by the commentaries of Rashi and the Tosafot, Rashi forming the inside column of every page, the Tosafot the outside. Like the comments of Rashi, the Tosafot are cited by tractate, folio, page, and opening word or phrase.

The comment in *Tosafot*, *Baba Metzia* 36a, s.v. *Rav amar patur* (Figure 15) questions the opinion of Rav that the baliee is exempt, citing a *mishnah* from *Gittin* 29a, according to which it seems clear that a bailee is forbidden to entrust property to another. The *Tosafot* answer that the bailee's violation does not necessarily occasion liability.

A page of *Talmud* also contains three systems of cross reference, all of which were compiled by R. Yehoshua Boaz, a Spanish exile who settled in Italy in the 16th century:

Ein Mishpat—Ner Mitzvah is printed on the upper outside corner of the page. Since the codes written after the Talmud do not follow its order, Ein Mishpat — Ner Mitzvah refers the reader to the code of Maimonides (Mishneh Torah), Semag, Tur, and Shulhan Arukh, each one a legal work which may be consulted in order to determine the final ruling in the case being discussed. The Ein Mishpat — Ner Mitzvah is keyed to the Talmud by small superscript letters which are normally printed adjacent to any statement which has become accepted as authoritative. Thus, a rough indication of the final ruling is available even without consulting the codes. References to the code of Maimonides are preceded by the Hebrew letters "", an abbreviation of the epithet Maimoni. Tur and Shulhan Arukh are referred to jointly by the acronym y"". Since the codes and glosses referred to usually

explain the law in the context of the talmudic discussion and subsequent rulings, the *Ein Mishpat — Ner Mitzvah* is a primary tool for following the development of Jewish law on a given issue.

The references reproduced here (Figure 15) help us follow Rabbi Yohanan's assertion that the bailee who transfers his charge to another is liable. It refers the reader to Maimonides (Mishneh Torah), Laws of Hiring 1:6, and Laws of Property Damage 4:1, and further on, to Tur and Shulhan Arukh, Hoshen Mishpat 291:26.

Torah Or identifies verses from the Bible cited in the Talmud by chapter, though not by verse. It is printed on the margin of the talmudic text and referenced by a small superscript circle located just before the first word of the verse. On the page of Talmud reproduced above (Figure 15), we show a reference to the fifth chapter of Leviticus by highlighting the הקרא ה printed in the margin that divides the text of the Talmud from Rashi's commentary. The reference is always located directly opposite the small circle.

Masoret haShas is printed on the inner-most margin of the page and refers to parallel discussions and similar statements elsewhere in the Talmud. These are indicated by a superscript asterisk in the body of the text, and printed directly opposite the asterisk. The passage of Talmud highlighted (in Figure 15) has parallels in Baba Kamma 11b and 56b. Note the superscripted asterisk in the text and the small print highlighted in the inner-most margin.

2. Commentary on the Jerusalem Talmud

Comprehensive commentaries on the Jerusalem Talmud were first written only in the eighteenth century. Here we note the two standard commentaries: Korban haEdah, by R. David Fraenkel of Germany, and Penei Moshe, by R. Moshe Margoliot of Lithuania. Here we show a page of the Jerusalem Talmud, Gittin, chapter 3, halakhah 5. The page (Figure 16) contains, inter alia, the opinion of Rabbi Yohanan that a bailee who has entrusted his charge to another is liable (see above, p. 46).

48

Figure 16: Gittin 3:4-5, Jerusalem Talmud, with commentaries of Korban haEdah and Penei Moshe.

משם מומא אחת. י היתה שם פורצה אתת שמה ומו ניתח ותקד מו מי מישל שם מצלת את דבל. היה שם מהבוייה צריכה. ר"ו מעלת את דבל. היה שם מהבוייה צריכה. ר"ו ודי מי מיחשת מי מיחשת היה ודי ודי בלבד כרקום של אותה מלכות. אבל כרקום של מלכות אחרת מחמשת היב כליכמים הן "ועוד ג' הוסיפו עליו מיולדון י את שנררתו היה ואת ששמפו נהר ואת ומייסומים שנפלה עליו מפולת ונותנין עליהם חומרי חיים הזומרי מתים י בת ישראל מייסים שנפלה עליו במולת ונותנין עליהם חומרי חיים הזומרי מתים י בת ישראל הידי מול משלח בדי מייס מייסים החומרי משלח בדי מייס מייסים החומרי האומן האומי מפולת מייסים מייסים ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: בכן מפני שחלה. הא לא שם מדע שב בדי אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: בכן מפני שחלה. הא לא שם מדע שה חלה לא. לית הדא פלינא על רבי יותנן "דרבי יותנן אמר י שומר שמים מיים מיים למוחלה הדא און חייב. רבי כא בריה דרבי חייה משום תנאי נימין מפרים ממיים ממוח מבי ממים ממיים ממיים ממיים ממוח מבי ממים ממיים ממיים ממיים ממיים ממוח מבי ממים ממיים ממיים ממוח מבי ממים ממיים ממיים ממוח מבי ממים ממיים ממוח מנאי נימין מייב בא בריה דרבי חייה משום תנאי נימין ממיים ממיים ממיים ממיים ממיים ממיים ממיים ממיים ממוח מנאי נימין ממוח ממיים מודר ממוח מנו מיים ממיים מיים ממיים מיים מיים ממיים ממיים ממיים מיים ממיים מיים מי

מחגה אחריהן וים לקן פנאי לבשל אבל כרקום של מלכוה אחרת שאימה מלכות שבאה בנבולה פליהן פן יבואו אחריהן אין להן פנאי והרי הן כלססים: דרכה ה מתנ" המנית גם כח"י. שח"ל לומר כפ"ל ובפ"ל: משלחו ביד תחר. ועושה בלים מחליו ולח בב"ד ודוקה חלה:

ואם אחד ט . בשל לבליח: טול לי מחנה חפן פלוני. כשחהן לה הגט לא ישלחט ביד אחר: נכד׳ חפני שחלה. מטחח דחלה דחנום וה"ה לכל אונסין הוח דיכול לעשות שליח חלל אי לח אנים לח ישלתנו ביד החר: ופריך לית כדח פליני של ר"י. הח דחקן בתחני' שחין כלוט שיהח פקדוט ביד אחר וכי לח קשיח לר"י: ה"ג דר"י חתר שומר שמשר לשותר השני מייב . משום דמסכו לכן דעה אינו יכול לומר אין רלוני שיהא פקדוני ביד אחר א"כ ה"ג אמאי לא ישלחנו ביד אחר : משום הנאי

ציפין, כיון שכתנה שהוא יסול איכא למיחש שמא דוקא קאמי דרך תנאי ואם נהנה ליד אחר לא נחקיים החנאי והגם בפל:

מנות והחומין סחמת החו כרי חלו יסתט ויחם. ושוד קבה לשיב"י ז"ל דמים הלכל כניים בליח חתוכי. באחר ככל הכית לני שדם כמט שבר שהל ללל כי בי כילבן אם ידי אות בי שוד קבו לללי לי בי בי כילבן אם ידי אות בי הידי ללחו לארבים ריסתט בי כילבן אם ידי אות להבי הידי לי בי בי כילבן אם ידי אות בי אות בי בילבן אם ידי אות בי אות בי בילבן אם ידי אות בי אות בי אות בי בילבן אם ידי אות בי אות בי

133

מסורת

נר

(פשנה פינ פכולות וקלמר מפשה היה בעיר פונה ס)

ומוהרם: היחה עם פירלה אי שיכולין לנחת משם תגלח של כל הכהנות שכעיר : היה שם . בפיר ההיא מחבואה אחם שיכולה אשה אחם להסתחר כהוכה שלא יכירו בה האיכים מיבעיה לן מי מללח של הכל

הא או לא אמריכן הכי וכולן

100 TEN

דכל חדת וחדת אמריכן היינו

לפורות: וכלכד כרקם של לפורות: וכלכד כרקם של לפור ז' אותה חלכות . שיושכין כנת ביה א היי ואין מליכם איתה לפי שאין

F. English Editions of the Talmud

The Babylonian Talmud is an English translation edited by Isadore Epstein and published by Soncino Press (see Figure 17). It is also available in a Hebrew-English format. Of particular value is the last volume which contains an index by subject matter as well as indices of scriptural references and talmudic sages.

The El-Am Talmud. The El-Am edition of the Talmud is designed to enable the English reader who may know some Hebrew but has never studied the Talmud to comprehend not only the literal meaning of the text but also some of its depth, background, and implications. It presents a punctuated text of the Talmud, a clear English translation, a running commentary giving full explanation of the reasoning and concepts, as well as background notes on various topics and personalities mentioned. To date, only a few tractates of the Babylonian Talmud and even fewer of the Jerusalem Talmud have been published. Shown here (Figure 18) is an excerpt from Baba Metzia 36.

A critical translation of the *Jerusalem Talmud*, known as *The Talmud of the Land of Israel*, has been prepared by Jacob Neusner (see Figure 19). To date, eighteen volumes have appeared.

The Talmud, the Steinsaltz Edition. In this new edition of the Talmud, the text is vocalized, puncuated, explained, and translated into English by R. Adin Steinsaltz. A page of this edition is reproduced below (Figure 20). In the center of the page is the text of the Talmud, vocalized and puncuated. The right column contains a literal translation and Rashi's commentary in the original Hebrew. The left column contains an expanded translation and commentary, which renders the text more readable and comprehensible. The Notes section at the bottom of the page highlights points of interest in the text and expands the discussion by quoting various classical commentaries. The 'Halakhah' section provides the ruling on the issues under discussion. The far outside column presents notes on important concepts, realia, and the Sages quoted. To date, several chapters of the tractates Baba Metzia and Ketubot have appeared.

BABA MEZIA

It has been stated: If one bailee entrusted [his bailment] to another bailee—Rab said: He is not liable; R. Johanan maintained: He is liable. Abaye said: According to Rab's ruling, not only if a gratuitous bailee entrusted [the bailment] to a paid bailee, thereby enhancing its care; but even if a paid bailee entrusted [it] to an unpaid one, thus weakening its care, he is still not responsible. Why? Because he entrusted it to an understanding being. Whilst according to R. Johanan's view: not only if a paid bailee entrusted [it] to an unpaid one, thus weakening its care; but even if an unpaid bailee entrusted it to a paid one, thereby enhancing its care, he is still responsible. Why? Because he [the bailor] can say to him, 'It is not my desire that my bailment should be in charge of another person.'

R. Hisda said: This ruling of Rab was not stated explicitly, but by implication. For there were certain gardeners who used to deposit their spades every day with a particular old woman. But one day they deposited them with one of themselves. Hearing the sounds of a wedding, he went out and entrusted them to that old woman. Between his going and returning, their spades were stolen, and when he came before Rab, he declared him not liable. Now, those who saw this thought that it was because if a bailee entrusts [the bailment] to another bailee he is free [from liability]; but that is not so: there it was different, seeing that every day they themselves used to deposit [their spades] with that old woman.

Now, R. Ammi was sitting and recounting this discussion, whereupon R. Abba b. Memel raised an objection before him: IF A MAN HIRES A COW FROM HIS NEIGHBOUR, LENDS IT TO ANOTHER, AND IT DIES A NATURAL DEATH, THE HIRER MUST SWEAR THAT IT DIED NATURALLY, AND THE BORROWER MUST PAY THE HIRER. But if this [sc. R. Johanan's ruling] be correct, let him [the owner] say to him, 'It is not my desire that my bailment should be in the hands of another person'!—He replied: The circumstances here are that the owner authorised him to lend it. If so, he ought to pay the owner! '—It means that he said to him, 'At your discretion'.

Figure 17: Baba Metzia 36a, The Babylonian Talmud, edited by Isadore Epstien, Soncino Press (London, 1935-48).

בבא מציעא ל"ו א'-ב' BAVA MEZI'A 36a-b

אָמַר רָבָא: הַּלְכְתָּא: שׁוֹמֵר שֶׁמְּסֵר לְשׁוֹמֵר – חַיָב; לָא מִבּּעְיָּא שׁוֹמֵר שָּׁכְּכִר שָׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר חָנָם שָׁמְסַר לְשׁוֹמֵר גָּרְעָה לִשְׁמִירָתוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם שָׁמְסַר לְשׁוֹמֵר שָּׂכֶר – חַיָּב, מַאי טֵעֲמָא: דְאָמַר לֵיהּ: אַתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה, הָאיך לָא מְהָימֵן לִי בִּשְׁבוּעַה.

Rava said: the Halachah is, a bailee who transfers to another bailee is liable. Not only a paid bailee who transfers to an unpaid bailee, thereby diminishing its safe-keeping, but even an unpaid bailee who transfers to a paid bailee is liable. What is the reason? For he may say to him: You are worthy of trust to me, on oath; the other is not worthy of trust to me, on oath.

Rava is then reported as saying that the Halachah follows R. Johanan, and, like Abaye, he adds that it would make no difference whether the first bailee was a paid one and the other an unpaid one or vice versa; his mere transfer of the object to a person whom the bailor may not trust makes him absolutely liable. The final clause of Rava's reasoning is, however, different from Abaye's. With Rava, the bailor may say to the first bailee: You I believe on your oath but not another one. With Abaye, he says: I do not wish my object to be deposited with another one. On the face of it, both wordings convey the same idea, that the bailor is presumed to trust only the bailee of his own choice and the transfer therefore constitutes a breach of trust.

Figure 18: Baba Metzia 36b, The El-Am Talmud, edited by E.Z. Ehrman (Tel Aviv, 1969).

Yerushalmi Baba Mesia 3:1-2

- 3:2 [In Leiden MS and editio princeps: 3:3]
- [A] He who rents a cow from his fellow, and then lent it to someone else.
- [B] and it died of natural causes-
- [C] let the one who rented it take an oath that it died of natural causes,
- [D] and the one who borrowed it then pays compensation to the one who rented it.
- [E] Said R. Yosé, "How should this one do business with his fellow's cow?
- [F] "But [the funds paid for] the cow are to be returned to the owner."
- [I.A] Now does the [one who rented the cow] have the right to lend it out [to someone else, without the owner's knowledge and consent]?
 - [B] And has not R. Hiyya taught as follows:
 - [C] One who borrows has no right to lend out,
 - [D] and one who rents has no right to rent out,
 - [E] and one who borrows has no right to rent out,
 - [F] and one who rents has no right to lend out,
 - [G] And the one with whom these things are left as a bailment has no right to leave them as a bailment with someone else,
 - [H] unless the householder [who owns the objects] has given him permission to do so [T. B.M. 3:1].
 - [I] R. La in the name of R. Yannai: "[The present rule] applies to a case in which one has given him the right to rent it out."
 - [J] [What follows is pertinent only to M. Ket. 9:4:] And the present rule applies to a case in which one gave him the right to set up a guardian. [This matter is explained in its own context.]

Figure 19: Baba Mesia 3:2, The Talmud of the Land of Israel, translated by Jacob Neusner (Chicago, 1984).

'מָתִיב רָמִי בַּר חָמָא: ״הַמַּפְקִיר

מעות אָצֵל חַבֵּירוֹ, צָרָרָן

וָהִפְשִׁילָן לַאֲחוֹרָיו, יְמְסָרָן לִבְנוֹ

ובתו הַקְּטַנִּים וְנָעַל בְּפְנֵיהָם

שַלא כְּרָאוּי, יחַיָּיב, שָלא שַמַר

פַדַרָה הַשּוֹמְרִים." יַּטְעָמַא

רָקְטַנִּים, יַּהָא גְדוֹלִים, פָּטוּר.

אַמָאי? 'נִימָא לֵיה: "אַין '

רצוני שַיהָא פַּקרוני בַּיַר אַחֶר.״

יאַמַר רָבֶא: כָּל הַמַּפְקִיד (36B)

על דַעַת אִשְׁתּוֹ וּבֶנָיו הוּא

יאַמְרִי נָהַרְדְעָי: ״דַּיִקָא נַמְי,

TRANSLATION AND COMMENTARY

אַקייב רְעָזי בּרְ הַּלֶּיג (מְנִי בּרְ הְּלֶּיג (מְנִי בּרְ הַלֵּיג (מְנִי בּרְ הַלֵּיג (מַנּי בּרְ הַלֵּיג (מַנּי בּרְ הַלֵּיג (מַנּי בּרְ הַלֵּיג (מַנּי בּרְ הַלְּיג (מַנּי בּרְ מַנְיג (מַנּי בּרְ מַנְיג (מַנּי בּרְ מַנְיג (מַנּי בּרְ מַנְיג (מַנִי בּרְ מַנְיג (מַנְיג (מַנְיג (מַנִי בּרְ מַנְיג (מַנְיג (מַנְיג (מַנִי בּרְ מַנְיג (מַנְיג (מְנִיג (מְנִיג (מְנִיג (מְנִיג (מִנְיג (מִנְיג (מָנִיג (מְנִיג (מִנְיג (מְנִיג (מִנְיג (מְנִיג (מִנְיג (מִינּיג (מִנְיג (מִינְיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִנְיג (מִנְיג (מִנְיג (מִנְיג (מִנְיג (מִינּיג (מִינִיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינִיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינּיג (מִינִינּיג (מִינִינּיג (מִינִינּינּינּיג (מִינִינּינּינִינּינּינִינּינִינְינִינּינִינּינִינְינִינְינִינִינְינְינִינְינִינְינִינְינִינְינִינְינְינִינְ

threw it over his shoulder, and on his way home the money was lost, 2 or if the bailee gave the money to his minor son or daughter to look after, and locked the door in front of them inadequately, 3 in either case the bailee is liable if the money was lost or stolen, since he was negligent and did not look after it in the manner expected of bailees." ⁴From the second case Rami bar Hama makes the following deduction: The reason the bailee is liable is because he was negligent in entrusting the deposit to his children, and this negligence

stems from the fact that they were minors. ⁵But if they had been adults, he would have been exempt — presumably because he fulfilled his duty by handing over the deposit to a competent person. ⁶But why? asks Rami bar Ḥama. ⁷Surely the depositor can say to him, in the words of Rabbi Yohanan: ⁴I did not wish

my deposit to be in the hands of another person. You acted negligently in entrusting the money to your adult children." Thus the inference drawn by Rami bar Hama from this Mishnah appears to contradict the ruling of Rabbi Yohanan, and it would seem that the Halakhah is not in accordance with it.

אַמָּר רְרָא fava said in reply: No objection can be raised from this case, as it is clear that whoever deposits [36B] something with a bailee does so on the assumption that the bailee may give the deposit to his wife and sons for safekeeping, rather than look after it himself the entire time. Thus, according to Rava, this Mishnah poses no contradiction to the ruling of Rabbi Yohanan, because even Rabbi Yohanan would agree that in circumstances such as those described in the Mishnah, a bailee who hands over a deposit to another bailee is exempt.

אָמֶר (נְּקְרְעֵּי ⁹The Neharde'ans say: Not only does the Mishnah not contradict the ruling of Rabbi Yoḥanan, it in fact supports him! A precise analysis of the language of the Mishnah shows that it corresponds completely

NOTES

על דעת אָשְׁתּע וּבְנִיו הוּא מִּמְקִּת Deposits on the assumption that it may be given to his wife and sons. The bailee undoubtedly gives his own property to his wife and children for safekeeping. Hence, there is no reason to expect him to be stricter about the depositor's property than about his own (Rabbenu Hananel).

IALAKHAH

ידירן לאחרין און לאחרין און the bundled it up and threw it over his shoulder. "If a bailee has to take a deposit of money with him while traveling, he must bundle it up and hold it in his hands, or tie it in front of him where he can see it. If he does not do so, he is liable even if the money was lost under circumstances beyond his control, since the loss was caused by his initial negligence." (Shulhan Arukh, Hoshen Mishpat 292:20.)

על דעת אִשְׁתוֹ ובְנְיו הוא מְקְקִיד Depositing on the

LITERAL TRANSLATION

¹Rami bar Ḥama raised an objection: "Someone who deposits money with his fellow, [if] he bundled it up and threw it behind him, ²[or] gave it to his minor son or daughter and locked [the door] in front

of them inadequately, ³he is liable, since he did not safe-guard it in the manner of bailees." ⁴The reason is that [they were] minors, ⁵but [if they were] adults, he is exempt. ⁶Why? ⁷Let him say to him: "I do not wish that my deposit should be in the hands of another [person]."

⁸Rava said: Whoever deposits, [36B] deposits on the assumption [that it may be given to] his [the bailee's] wife and sons.

⁹The Neharde'ans say: It is also precise,

RASHI

מַפְקִיד.

מסרך לבנו בר – או שמפרן לגנו ולנתו הקטנים. בפנוהם – נפני אותם הקטנים, שלא ילאו לחוך ויאנירו המטוח. על דינת אשתו ובנוו – על דעם שהנפקר מוסרו לאשתו וכניו הגדולים, ואין יטלין לומר "אין לוננו כר". דיקא גמי – דהאי דגדולים פטורין דוקא נכו נקט, ולא אחרים.

ITITIED 17/4/Phit TITE HE bundled it up and threw it behind him. Coins were usually kept in a purse (073) or tied together in a cloth. The purse or pouch was generally hung from a person's belt in front of him, so that it could be kept in view. If the purse was allowed to hang over a person's shoulder, this indicated that it was not properly tended, for it might become detached from his belt, or thieves might snatch

BACKGROUND

D'IVP Minors. Minor children (girls younger than twelve, boys younger than thincen) are not regarded as mentally competent in most areas of the Halakhah. Therefore, even according to the opinion that anyone mentally competent may be a bailee, children are not included.

MKTO KYW DITTIDD DYN
And he locked the door in
front of them inadequately.
There is a detailed discussion
below (42a) of the proper way
to look after money. If the
money is kept in a closed
building, the children cannot
lose it while it is in the house.
But this only obtains when
the building is locked — when
the children cannot leave or
take the money out, and no
one else can enter and steat
it. But when the building is
not properly locked, and the
children can go out or open
the doors, this means that the
money has been left with
someone who is not Hataktivally competent, which is
criminal negligence, and the
bailee must pay if the money
is lost or stolen.

assumption that the deposit may be given to the bailee's wife and children. "Anyone who deposits an object expects the bailee to give it to his wife or to other adult members of his household for safekeeping. But if the bailee gives it to a minor, even his own son, or to his non-jewish (Sma) slave, or to family members who do not live with him and are not dependent on him for support, it is as though he gave it to a stranger. Hence, if the deposit is damaged in such circumstances, the bailee is liable." (Ibid, 291:21.)

II. Mishnah and Talmud

Talmud Bavli is the Artscroll translation of the Babylonian Talmud. The work contains the traditional talmudic folios with translation and notes on facing pages. To date, fourteen volumes have been published. Those of general legal interest are Makkot, Kiddushin, and Baba Metzia parts I and II.

G. New Hebrew Editions of the Talmud

Talmud Bavli, Steinsaltz Edition. In this monumental edition of the Talmud, the text is vocalized, punctuated, explained, and translated into modern Hebrew by R. Adin Steinsaltz. Although quite a few tractates have been published, to date, of the order Nezikin, only Sanhedrin and Baba Metzia have appeared.

A page of this edition is reproduced here (Figure 21). The talmudic discussion is divided into paragraphs. On the inside margin of each page, we find Rashi's commentary, and on the outside, a running translation and explanation of the text of the *Talmud*. The *Tosafot* appear on the inside margin under Rashi's commentary. The section *Iyyunim* (Excursus) found at the bottom of the page is a collection of additional explanations selected from talmudic commentators. *Orah haHalakhah* (The Way of the Law), the other section located at the bottom, lists relevant legal decisions culled from the codes. Unlike the *Ein Mishpat* of the standard edition of the *Talmud*, the *Orah haHalakhah* not only provides reference to rulings, but also quotes them.

There are several other editions of the *Talmud* with a Hebrew translation and explanations or commentary.

◆ Figure 20: Baba Metzia 36b, The Talmud, the Steinzaltz Edition (New York, 1990).

H. Sages of the Mishnah and Talmud

(arranged according to generations)

a. Tanna'im

(Sages of the Mishnah, 40-200 C.E.)

40-80	Rabban Yohanan ben Zakkai; Rabban Shimon
	ben Gamli'el; Rabban Gamli'el the Elder

- 80-110 Rabban Gamli'el of Yavneh; Rabbi Eliezer; Rabbi Yehoshua
- 110-135 Rabbi Akiva; Rabbi Tarfon; Rabbi Yishma'el; Rabbi Elazar ben Azariah; Rabbi Yosi haGelili
- 135-170 Rabbi Me'ir; Rabbi Yehudah; Rabbi Shimon; Rabban Shimon ben Gamli'el; Rabbi Shimon bar Yohai; Rabbi Yosi; Rabbi Elazar
- 170-200 Rabbi Yehudah haNasi (redactor of the Mishnah)

b. Transitional Period

(Sages active at the close of the mishnaic period and the opening of the talmudic period)

Rabbi Hiyya; Bar Kapara; Levi

c. Amora'im

(Sages of the Talmud, 220-500)

	Land of Israel	Babylonia
220-250	Rabbi Hanina; Rabbi Oshayah; Rabbi Yehoshua ben Levi	Rav; Shemu'el

II. Mishnah and Talmud

	Land of Israel	Babylonia
250-290	Rabbi Yohanan; Reish Lakish	Rav Huna; Rav Yehudah
290-320	Rabbi Ami; Rabbi Asi; Rabbi Zeira; Rabbi Elazar ben Pedat; Rabbi Avahu	Rabbah; Rav Yosef; Rav Hisda; Rav Sheshet; Rav Nahman bar Ya'akov; Ula
320-350	Rabbi Yonah; Rabbi Yosi; Rabbi Yirmiyah	Abayei; Rava; Rav Nahman bar Yitzhak; Rami bar Hama
350-375	Rabbi Mana; Rabbi Yosi beRabbi Bon	Rav Papa; Rav Huna bereih deRav Yehoshua; Rav Zevid
375-425		Rav Ashi; Ravina; Ameimar; Mar Zutra
425-460		Mar bar Rav Ashi; Rav Idi bar Avin
460-500		Ravina the latter; Rabbi Yosi

ראיננכה גנב מאנם – שוהו דבר שהות פשיעה תצל יציחתה לתנם, תף על פי שסופה מתה כי נכב – חייב, ולא אמר אי הוה כבית שומר נתי הוה מתה. מאי

המפקיר

לחחר, לימח חין רצוני כו'. רשני ליה כשנתנו לו הכעלים רשות - תחי דוחהיה לשכווי הכי? נימח ליה: חם אירע כה אוכם אחר, דמליכו למיתר אם שיתה בכית לא נאנסה – היה חייב, חבל זו חמה כדרכה - מלחך המות נתי בכית שוכר קטיל לה. ומדלח שני ליה הכי – שמעיכו למחו דחמר תחילתו בפשיעה וסופו כחונם מייב. לא שנא חוכם מלאר התום משחר חונסין. לדידכו – דחתריתו טעתה דשותר שמקר לשותר הייב משום "אין רצוכי" – איכא לאומובה לההיא, ומאי דניחא ליה לרבי אמי שני ליה. אנא לא סבירא לי לא אמהפמא ולה שיכויה. דלדידי דחמרי לעיל טעמה תשום דלא מהימן ליה בשבועה ליכא לאוחוכה כלל, שהרי שוכר עצמו כשבע לו, כלתכן: ישכע השוכר שמתה כדרכה. העלה לראשי בומיו – שותר שהעלה לראשי הרים חדים ומשופעים, וכפלה. אין זה אונם – אלא פשיעה, דדרכה ליפול. הא מתה כררכה – בראש הצוק. פמוד – דהוי קופו בחוכם. אוירא = ניכה. אוכבנא = עיופות, טורח המעלה. למרעה שמן וסוב - דדרך הרועים להעלות שם בהמות לרעות. לתוקפה - להחזיק כה, שכן דרך הרועים. עלתה -מאליה. שתקפתו – על כרחו ועלמה, ולא יכול להחזיק כה, שחזקה היתה ממנו.

תוספות

שהעלת לפרעה שמן וטוב - דהשתא לא הני פשיעה בהעלאה.

אי הכי עלתה נפי ~ בשלמא לרבא דאמד מלאך המות כו' ~ לא יצטדך להעמיר במרעה שמן זטוב, ולכך העלה לראשי צוקין וגפלה - חייכ משום העלאה, אף על פי שופלה בעל ברחו שתקפתו וירדה. ורישא דקתני אי עלתה פטוד – מיירי שתקפתו ועלתה, וכן הופילה היתה בתקפתו וירדה כמו בסיפא. אבל לאביי, דאוקפה בפרעה שמן וטוב, ולא פשע בהעלאה, וחייב משום שנשע בופילתה דמיירי שהית יכול לתקפה ולא תקפה – אם כן רישא גמי. אפילו תספתו ועלתה אמאי פטורו ליחייב משום נפילה. שהיה לו לו לשומרה שלא תפול. זמסתמא נפלה דרישא הוי כמו נפלה דסיפא. שהיה יכול לתקפהו ופשני: נפלה רדישא מיירי שתקפתו נירדה דומיא רעלתה, דמיירי דתקפתו ועלתה; ולא דמיא לופילה דסיפא. ואם תאמר: אמאי נקט ברישה עלתה ובסיפא העלהז והלא אין מילוק בין העלת מדעתו לעלתה בעל כרוזו, ובנפילה לבד חוח ליה לפלוני, דתקפתו וירדה - הוה אונס, לא חקפחו חייבו ויש לומר: דרישא נקט עלתה לנלחי דופלה הוי בעל ברחו, וסיפא נקט העלה לגלויי דנפלח הני שהיה בידו לתקפה ולא תקפה, דומיא דהעלה שהיה בידו. ואם תאמר: ושיפא, כיון דמיירי שהיה יכול לתקפה אמאי אוקמה כמרעה שמו וטוכו אפילו לא היה מרעה שמו וטוב לא פשע בהעלאה כיוו שהיה יכול לשומדה מנפילהו ויש לומר: כיון דאין צורך הבהמה בהעלאה זו – פושע הוא, שיש לו לחוש שמא ישכח ולא ישמונה מליפול, ולכך אם מתה – היה חייב.

סעמא – משעת נכיבה היא אבודה מו הבעבים. לאי כתי שבהה מלאד המות -כי נכב הוה היימא, הלכף החיוב כא לו על שעת הגניבה. הא דאותביה ר' אבא לעיל, מהשוכר פרה והשאילה

מַאי טַעָמָא – זְּהָא הָדְרָא לָה, וְלֵיכָּא לְמֵימַר הַבְּלָא דְאַגְמָא קְטַלְה. וּמוֹדֵי רָבֶא כָּל הֵיכָא דְאִיגְנְבָה גַּנָּב בָּאֲגַם וּמֶתָה כָּדַרְכָּה בֵּי גַּנָּכ דְּחַיָּיב. מֵאי סַעְמָא, דְאָי שְׁבָּקָה מַלְאַדְּ הַמָּוָת – בְּבֶיתֵיה דְּגַנָּבָא הָנָה קַיָימָא. אָמַר לֵיה אַבֶּיִי לְרָבָא: לְדִידָהּ דְּאָמְרַתִּ מַלְאַהּ הַמָּוָת, מַה לִּי הָבָא וֹמָה לִי הָתָם, הַאִי דְּאוֹתְבֵיה רָבִּי אָבָּא בַּר מֲמֵל לְרָבִּי אַמִי, וִשְׁנֵּי לֵיה בְּשֵׁנָתְגוּ לוֹ בְּעֶלִים רְשׁוּת לְהַשְּׁאִיל, וָלֵימָא לֵיה: מַלְאַהּ הַמְּוָת, מה לִי הָכָא וֹמַה לִי הָחָסוּ אָמַר לֵיה: לְדִידְכוּ דְּמֵתְנִיתוּ ״אֵין רְעוֹנִי שֶׁיְהָא פָּקְדּוֹנִי – אָמַר בַּיַד אַחָר״ – אִיכָּא לְאוֹתְבָה לְהַהִיא, לְדִידִי דְאָמִינָא בַּיַד אָחָר״ ״אַנָתִּ מְהַימִנָתִּ לִי בִּשְׁבוּצָה וְהָאֵיךּ לָא מְהִימוּ לִי בִּשְׁבוּעָה״ – לֵיכָּא לְאוֹתְבָה כְּלָל. מְתִיב דָמִי בָּר חָמָא: ָהֶעֶלָהּ לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפָלָה – אֵין זֶה אוֹנֶם, וְסַיָּיב. הָא, מֶתָה כְּדַרְכָּה – הָרֵי זֶה אוֹנֶס, וּפְּטוּר. וְאַמַּאיז לֵיסָא לֵיה אַנְירָא דְּהָר קְטֶלָה, אִי נַמִי אוּכְצְנָא דְּהַר קְטֶלָהּ: - הָכָא -בָּמַאי עָסְקִינַן שֶׁהָעֶלָה לְמִרְעָה שָׁמֵן וְטוֹב. –אַי הָכִי, נָפְלָה נַמִיוּ –שָׁהָיָה לוֹ לְתוֹקְפָה, וָלֹא תְּקָפָה. –אִי הָכִי, אַימָא דִישָׁא: פָלְתָה לְרָאשִׁי צוּקִין וְנְפְלָה – הַדֵי זֶה אוֹנֶס, אִיבָּעֵי לֵיה לְמִיתְקְפָהוּ –לְא צְדִיכָא, שֶׁתְקָפְתּוֹ וָעֶלְתָה, הְּקָפְתוֹ וְיָרְדָה.

"אַמֶר רַכִּי יוֹסֵי כֵּיצֵד הַלָּה עוֹשֵׂה סְחוֹרָה בְּפָּרָתוֹ 🔼 כר". אָמֶר רַב יְהוּדָה אָמֵר שְׁמוּאֵל: הֶלְכָה פְּרַבִּי יוֹמֵי. אָמָר לֵיה רַב שְׁמוּאֵל בָּר יְהוּדָה לְרֵב יְהוּדָה, אָמְרַתְּ לְזָ משמיה דַשָּׁמוּאֵל: חַלוּק הַיָה רַבִּי יוֹמֵי

מאי סעמא - דהא הדרא לה (מה טעם - שהרי חזרה לה) זליכא למימר הכלא דאגמא ססלה זואיו לותר שהבל האנם הרג אותה) שהרי רואים שיכלה לחזור. ופצד שני מודי זמונה) רבא כל היכא דאיגנבה גנב באנם ומתה כדרכה בי נגב -דחיים (כל מיכן שאם נגעבה הפרה כאנה ואאר כד מחה כדרכה בבית הגעב שהשומר חייבן. ומאי סעמא (מה טעמו של דכר)

בבא מציעא

דאי שכקה מלאך המות – כביתיה רגנבא הוה קיימא (שאילו היה מניח אוחה מלאך המווח ולא היחה מתה, בכיחו של הנוב היתה נחצאתו ונמצא שבגלל רשלנותו נגנכה הפרה מסנו. אמר ליה אביי לרבא: לדידך דאמרת (לשיפחך שאחה אוחרן מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם (מה לי פה ומה לי שם). האי דאותביה (אותה קושיה שהקשה לו) ר׳ אבא בר ממל לר׳ אמי בענין שומר שמטר לשומר ושני ליה נותירץ לון בשנתנו לו בעלים רשות להשאיל, זלימא ליה (ושיאמר לו) מעם זה שאתה אומר: מלאך המות מה לי הכא ומה לי התכל וחם כי פה חם כי שמו שאם אומר אני שהפוות היה סורה ככל מקום. אין כל חשיבות אבל מי היתה מצויהו לדירכו דמתניתו (לשיטתכם שאתם שונים) ומסבירים סעם ששומר שמסר לשומר תייב מפני "אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר" אכז. איכא לאותבה לההיא ניש מקום להקשות את הקושיה ההיא] שהקשית, אולם לדידי דאמינא ולשיטתי שאני אוחר) שאין שומר רשאי למסור לשימר סן הספם של אנת מהימנת לי בשכועה והאיך לא מהימן לי בשבועה ואתה נאמו טלי ביייבוטה וההוא אינו נאמן עלי בשבועה) ליכא לאותבה כלל (אין מקום להקשומה כלל). מתיכ (תקשה) דמי בר חמא על אכיי סמה ששנינו: העלה את הבהמה לראשי צוקין ונפלה - אין זה קרוי אונס, תוייב. מדיים: הא והרין צילו מתה בדרכה הרי זה אונס. ופטור. ואמאי (וחדוע)? לימא ליה ארירא דהר קטלה בדבר, כי אויר ההר הרג אותה], אי נמי

אובצנא דהר סטלה וסכחת עייפות העליה להר היא שהרנה אותהזו ודותים: הכא במאי עסקינן (נאן בחה אנו טוספים) שהעלה את הבהמה למרעה שמן וטוב. שאין לומר שמתה מפני אויד ההרים או העייפות שבעליה לשם. השואלים: א' הכי (אם כן) משה, שלמקום מרעה שמן ומוב הביאה, הרי לא היתה בכך רשלנות כלל, ואם נפלה גמי (גם כן) סדוע חייב עליהו שהרי הבים אותה למקום מוב, ובאונם מחהו ומשיבים: שהיה לו לתוקפה (להחזיקה) ולא תקפה (ולא החזיקה), ובשל כר משלם ומקשים: אי הכי, אימא רישא (אס כך אחור את ראשה של הברייתא): ולתה הבהמה בעצמה לראשי צוקין ונפלה - הרי זה אונם. ולפי ההחבר שנתת איבעי ליה למיתקפה (היה צריך להחדיק אותה)! ומשיבים: לא צריכא (לא נצרכה! אלא שתקפתו ועלתה, תקפתו וירדה, הבהמה התגברה עליו, ולמרות שהחויק כה עלתה על ראשי הבוקים, ואף שניטה לשמור אותה שלא תיפול תקפתו וירדה, ושם נפלה.

שנינו במשנה שאמר ד' יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרחו של חבירו שהשוכר מקבל תמורת פרה שבעצם שייכת לבעלים: אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כד' יוסי. אמר לו רכ שמואל בר יהודה לרב יהודה: אמרת לן משמיה דשמואל (אפרת לנו משמו של שמואל) חלוק היה ר' יוסי

הכפתו ופלתה / כולים אלה לבארה אינן נהתנות ואינן שייכות לענין, ופרש הראב"ד שכיון שתקנותו ועלושו החברו שהבהמה הזקה ממנו, ולכן כשמשכה וקידה שוב לא והודים כה בתחק, שמהד שמא יכול

לרייכו רשתניהו וכרי / יש שפרשה: אף ר' אםי בודאי טבור כשהו, אלא למי שאתם התהלתם כקופיה פתוך תנחת פסויבת, היה תייב לעטת לפי אותח תנחה. אכל לשיסתו אין סקום לשאלת. ומסילא התשובה אינה לעוק זה, נראה ברים.

מורח ההלכה

דגלה לראש מוקום / השלה בהסה שבשבירתו לראש פוכים ושלה - אין זה אונם, והיב. אכל אם פתה שם

(איי שעד פיא)

III. GEONIC LITERATURE

Very few works remain from the period of the *Geonim* (sing. *Gaon*). The *Geonim* were heads of the Babylonian Academies from the seventh through the tenth centuries C.E. Most of the Geonic commentaries on the *Talmud* have been lost, while the works that have survived are primarily collections of laws and responsa.

Halakhot Pesukot of Rav Yehudai Gaon, one such collection of laws, follows the order of the Talmud but omits the talmudic dialogue.

She'iltot of Rav Ahai Gaon presents legal decisions arranged according to the order of the weekly Torah reading. So, for instance, the laws of bailees are treated in She'ilta (question) no. 20, which is keyed to Jacob's rejoinder to Laban in Genesis (31:40) regarding the manner of his guarding Laban's flock: 'Thus I was: in the day drought consumed me, and the frost by night; and my sleep fled from mine eyes.' Rav Ahai Gaon discusses the scope of the paid bailee's responsibilities against the background of this verse.

Legal compendiums arranged according to subject were also written during the Geonic period. Among these are the writings of Rav Shemu'el ben Hofni, head of the academy at Sura, and those of his son-in-law, Rav Hai, head of the academy at Pumpedita. Rav Shemu'el ben Hofni's legal writings include works on partnership, pledges, gifts, and guarantee law. Rav Hai's best known work is on commercial transactions.

Hundreds of Geonic responsa have been compiled in various collections (on responsa literature, see pp. 82 and 100 below), and Geonic commentaries to the *Talmud* as well as responsa have been collected and arranged according to the order of the *Talmud* by B. M. Levine in his *Otzar haGeonim* in twelve volumes (reaching to *Baba Metzia*). Many Geonic responsa were also discovered by Solomon

⁵⁹

[◆] Figure 21: Baba Metzia 36b, Talmud Bavli, edited by R. Adin Steinsaltz
(Jerusalem, 1980).

Schechter in the Cairo Genizah — a repository for disused sacred books and ritual articles — at the end of the last century. These formed the basis of Louis Ginzberg's important Geonica (see Figure 22).

GEONIC RESPONSA

5 [502]. An agent was sent to Egypt to purchase merchandise. On his journey he was attacked by brigands, who threatened his life. To save himself he showed the highwaymen where his employer's money was hidden. He now contended that he was not called upon to make good the loss, since, in any case, even if he had sacrificed his life, the money would have fallen into the hands of his assailants. The Gaon supports him in this contention, provided he can prove by means of witnesses, or will asseverate by means of an oath, that his supposition is correct, that the brigands would in any case have found the money.

6 [503]. The Gaon decides that a debtor may force his creditor, who holds a promissory note against him, to take an oath that he has not paid up his indebtedness, as he himself maintains he has done; and this right belongs to him even though the creditor is willing to waive his alleged claim, if only the debtor will take the oath. There can be no doubt that this Responsum is the same as that quoted in a Responsum addressed to Haï (חבודה נמוד), 136), where it is ascribed to Natronaï Gaon.

7 [504]. To this very day, the Gaon says, priests are under the obligation to avoid defilement. It is very probable that this Responsum is merely an extract from a much longer one found in the collection אורים, 55, also attributed to Natronaï Gaon. Comp. "ג", 4.

Figure 22: Geonic responsum from the Cairo Genizah, Louis Ginszberg, Geonica (New York, 1909), Vol II, p. 144.

IV. HALAKHIC LITERATURE

Halakhic literature after the period of the *Talmud* and *Geonim* includes codes, halakhic glosses (pesakim), responsa literature, and court decisions (for information on halakhic *Midrash*, and commentaries on the *Mishnah* and *Talmud*, see pp. 23, 35, 46, above). These works are traditionally divided into two historical periods: those produced by the Earlier Authorities (Rishonim), prior to the expulsion from Spain at the end of the fifteenth century, and those by the Later Authorities (Aharonim), from then until the present.

A. Codes

1. Mishneh Torah

Mishneh Torah, by Maimonides (1135-1204, Spain and Egypt), is a comprehensive code covering all of Jewish law, including laws applicable only to the Temple, its sacrifices, and ritual purity. It is also known by the name Yad haHazakah (The Strong Hand). Mishneh Torah is written in extremely clear Hebrew, but cites no sources for its rulings.

Rather than following the order of the *Talmud*, the *Mishneh Torah* is organized by topic into fourteen volumes:

Volume 1: Sefer haMada (The Book of Knowledge) deals with the foundations of faith.

Volume 2: Sefer Ahavah (The Book of Love) deals with prayer.

Volume 3: Sefer Zemanim (The Book of Occasions) deals with the Sabbath and festivals.

Volume 4: Sefer Nashim (The Book of Women) deals with marriage, divorce, and personal status.

Volume 5: Sefer Kedushah (The Book of Holiness) deals with forbidden sexual relationships, dietary laws, and ritual slaughter.

- Volume 6: Sefer Hafla'ah (The Book of Asseveration) deals with vows, oaths, and Nazirites.
- Volume 7: Sefer Zera'im (The Book of Agriculture) deals with tithes, sabbatical years, and jubilees.
- Volume 8: Sefer Avodah (The Book of Temple Service) deals with the laws of the Temple.
- Volume 9: Sefer Korbanot (The Book of Offerings) deals with the laws of sacrifices.
- Volume 10: Sefer Taharah (The Book of Cleanness) deals with the laws of ritual purity and ritual baths.
- Volume 11: Sefer Nezikin (The Book of Torts) deals with property damage, theft, and robbery.
- Volume 12: Sefer Kinyan (The Book of Acquisition) deals with partnerships and the transfer of property.
- Volume 13: Sefer Mishpatim (The Book of Civil Laws) deals with loans and leasing.
- Volume 14: Sefer Shofetim (The Book of Judges) deals with the judicial system.

Each book is divided into sections known as *Hilkhot...*, i.e., Laws of.... So, for instance, the Book of Torts contains, *inter alia*, Laws of Property Damage and Laws of Robbery and Loss. The sections are further subdivided into chapters and numbered paragraphs. Each paragraph is known as a *halakhah* or 'law,' and the work contains a total of 14,909 such *halakhot*.

Five of the *Mishneh Torah*'s fourteen books are of general legal interest. These are the books of Women, Torts, Acquisition, Civil Laws, and Judges. Here we show a schematic representation of the arrangement of *Mishneh Torah*, listing the laws included in the five books of general legal interest (see Figure 23).

A page of the standard edition of *Mishneh Torah* is reproduced below (Figure 24). The passage shown deals with a bailee who has entrusted his charge to another (M.T., Laws of Leasing 1:4).

Mishneh Torah remained for many generations the final authority on Jewish law, and many communities accepted it as the sole guide

Mishneh Torah (Code of Maimonides)

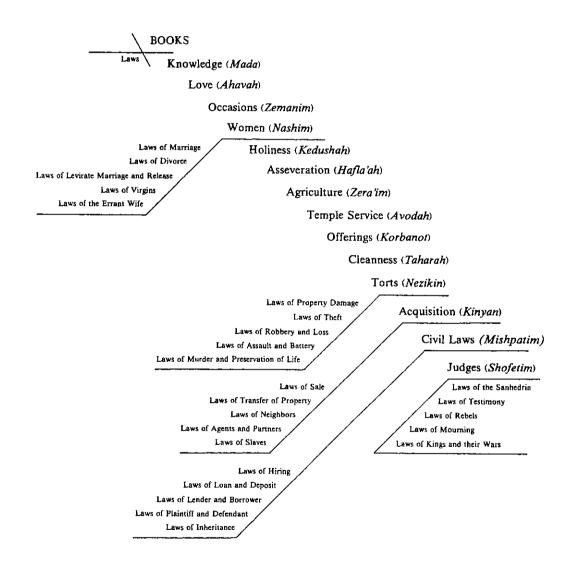

Figure 23: Diagram of Mishneh Torah showing division into books and halakhot.

וכו' . כבר נתבחר זה :

ואם אין שם עדים וכו'. ספק כלכה כפרק המסקיד (דף ליו): אפילו היה הרלפון

בותל תנם ומטר וכו' . עם תפורם:

למיכך מם הים דרך הכעלים וכו' . מפורש

וושא

ג הספקיד אול חצירו כין נחום כין נשכר וכו' . משנה וכריותא סרק השואל (דף "ד) ונחכאר ננחדם שאסילו הכעלים כמלאכה שהח ובהחהן בחלאכה שהרת שם השומר ששור : אשילו שש כדבר ששתר ואכד וכו' . דין הסשיעה חחלוקת

רב שחה ורכינה שם ולקולם לנתכם וכן כהלכום:

פיא ד זאין המומל רשמי להשתיל מסילו שתל ססר חורה וכרילם ישתילנו להחר. תשתם מדברי רבינו דלהגיח לחחר לקרוח כו ברשוחו מוחר שהכי שק מקדונו כיד אחר. כמרק חמשי כחב רבינו דהת דאין כמוכר רשא להבכיד דוקת במפלטלין מכרי אומר לו חין דלורי שורת פקדוני כיד אחר אכל כקרקת או כספינה שהרי כעלה שמם אינו אומר לו היו דלורי שהרי כעלה שמם אינו אומר כן:

כמה משנה

שהרי בפנה מחם חינו חומה כן : לפוכך אם היה דרך הכפלים וכו'. כחב חבל" וייל כחשוכה חיל אם ולמה האחינה לו חדא וישלא או חרי זימר למסמים האחינה לו מחמת דוחק וכיון דלא אשכחן שהורגלה חדיר מנים לוה למסטן חין דצור וכר וכן משמע מלשון הרחב"ם זיל שכתב למיכך אם הים דרך הכפלים להפקיד חמיד דבר"זה אצל השוחר השני השומר הרחשון פפור ומדוקת חחיד משתת דוקם שהחמינו חמיד ולא שהחמים לכרקים עכ"ל . וחין דבריו ורחין לי שהרי כחב רביע בפוף דבריו שהרי הוא אומר לבעלים דבר זה שהפקדקם אללי או השאלהם לחש בייחם מפקידים אותר אול זה שהפקדמי אני פולו והאי מפחא שייך אטילו במאמינו לפרקים וסוד דלפי דכרי חהר ווייל לריך שיסקיד לללו חמיד ככל יום ואם יחשר יום לו יותים שלא כסקיד לללו לא חם דבר שלא עלה כדסת והוא שלמו מודה בכך דהת לת נהם בההום עובדת חלת משום דלת הפקידה מללו מלם מדם זימנה עו חרי הם עם הפקידה חללו יותר פעפים תודה דעסור לע"ם הפקידה חונו יותר שעים זהי ושנה של של שלה היחה מסקדת אלו חריר בכל יום והשאה נתי חיקשי ליה לפי דבניו כיון דלת בפיק שיסקיר אלו חדיר בכל יום אי זה כבול שישור יהיה לו להקרת מפקיד חללו חדיר א"ו דסתיד יהיה לו להקרת מפקיד חללו חדיר א"ו דסתיד דנקק רבינו לישנם דנתרם נהם דחתר שחני החם דכל יופא אינהו נופייהו גבי שכחא הוו מפקדי ולחו דוקח חלח כך היה מפפה וחפשר דנקם החיד לחשוקי הם השקיד מצל בששם מירום וכיולה כו דכמותם זמנים שהם זמני מירדא וכהלה אדם מפקיד נכטיו אפילו הצל מי שחינו נחמן חללי לסיבוח מחחדבות חללו כפי הזמן ולכך חין לומר שמוח מחזיקו לנחתן מלח על ידי שהפקיד מצלו כשעה ייבוכ הזופי חי נתי י"ל דנקת התיד להפוקי חם היה רביל להפקיד חצלו וחחר כך הפני בנפקד חו נפשה חפוד דהם ודמי חין פה שהיה רגיל להפקיד אנלו קודם לכן הוכחה שהוא ממויק אומו עכשיו לנפתן ומוד יש לדקדק כן מפ"ש שהרי הוא אומר לבעלים אתש הייחם משקידין אותו אלל זה המשפע דומית דחמש בעינן בחץ דכך להשהמת הנפקד עיום ליום כח הש כשתנה

שאכד הדבר בספינה שמכעה בים או נלקח כלסמים מזויין וכל כיוצא כאלו משאר אונסין הנדולים: בירו בין כחנם בין כשכר או השאילו במפקיד אצל חבירו כין כחנם בין כשכר או השאילו או השכירו אם שאל השומר את הבעלים עם הדבר שלהן או שכרן הרי השומר פמור מכלום. אפילו ני) פשע כדבר ששמר ואבד מחמת הפשיעה ה'ו פמור שנאמר אם כעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא בא

בר"א בשחל הכעלים וכו' . מכוהר ככרייחם בם וכהלכים . כפי השמופה למדו היה ד כל שתר שפשע כתהלמו וכו'. מעשה פרק המפקיד (דף לים) ובהלכות כתו שיחבהר פרק רבישי מכלכום שחלה ושקדון : ואין הפוחל רפתי וכו'. תימרת מרק כל הגם (דף כ"ם) וכ לו תיוחות: אפילו שהל מפר הודה וט'. שם בחלו חליחות (דף כ"ח פ"ב) : וכן הין השוכר וכו'. ככריים המכרת : עבר השומר ומבר וכר. חבוהר בהלכוח בהמסקיד דבים שם עדים שנחובה ספור . וכחנו ז"ל דהוח הדין מם הפותר הרהשון יכול לישבע שנחנה חם לפה כוח שמפור המ"ם שמין שם עדים שהרי חץ כחן מעם לומר זכ מינו נחתן וחתם היים גחפן שהרי הרחשק נשבע על כך ופשום הוח :

בשכרו. כד'א כששאל הכעלים או שכרן בעת שנטל החפץ אע'פ שאין הבעלים שם עמו כעת הנניבה והאבירה או כעת שנאנם. אכל נטל החפץ ונעשה עליו שומר תחלה ואחוב שכך הבעלים או שאלן אעיפ שהיו הבעלים עומדין שם בעת שנאנס הדבר השמור ה׳ז משלם שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם מפי השמועה למדו היה עמו כשעת השאלה אע'פ שאינו כעח הנניכה והמיתה פטור לא היה עמו בשעת השאלה אע'פ שהיה

שם בעוכדת דהנהו גינתי ובהלכום. וכחבו ז'ל שחשילו סלך לו השני ולת נשכם תו עמו יכעת המיתה או השכייה חייב. והוא הדין לשאר שפין לו כנום להצמלם מפנו פסור הרחשון : השומרים שכולן בבעלים פמורין אפילו פשיעה בבעלים. פמור: ד בל שומר שפשע בתחלתו אנים שנאנם בחופו

חייב כמו שיתכאר. ואין השואל [•] רשאי להשאיל אפילו שאל ספר תורה שכל שהורא בו עושה בצוה לא ישאילנו לאחר. וכן אין השוכר רשאי להשכיר אפילו השבירו כית לא ישכירנו לאחר שהרי זה אוטר לו אין רצוני שיהיה פקרוני ביד אחר. עבר השומר ימסר לשומר השני אם יש עדים ששמרה השומר השני כררך השומרין ונאגם פמור פו השומר הראשון שהרי יש עדים שנאנט. ואם אין שם עדים חייב השומר הראשון לשלם ויו לבעלים מפני שמסר לשומר אחד ויעשה הוא דין עם השומר השני. אפילו חיה הראשון שיח וכסר לשוםר שכר חייב שהרי יש לבעל החפץ לומר לו [٩] אתה נאמן אצלי להשבע וזה אינו נאמן. לפיכך אם היה דרך הבעלים להפקיד תמיד דכר זה אצל השומר השני ה'ז השומר הראשון [•] פמור מלשלם שהרי הוא אומר לבעלים זה הדבר שהפקדתם אצלי או השאלתם אמש הייתם כפקידין אותו אצל זה שהפקדתי אני

אצכר

אנפשם השוד או פני לא: ואיבא לפידק כלשון רכינו דמשמע דדוקם כשהים זה רציל להסקיד אלו מומו דבר כפלחו אכל אם היה רגיל להפקיד אלו דברים מחרים חייב

סשנה למלך

לחם משנה

פרי הריוושה דו"ק ("ה"ה כחל כ"כ שתמילו כלך לו כשני ולה נשלם כו' ופיין לקום פ"ד מכל' שחלם

סנדל עוז

בל שותר במשת החתלתו עד כמו שיחמלה. ככלכם מקה כשוכד לת כמיטלים (ד' צ'ג פיצ) והכילתר מכן שלישי: האין כשולל כשלי לכשליל עד שיכל מקדוני כיד לחד. בניסין מרק כל כנס (ד' כ"ס) מכק שלישי: האין כשולל כשלי להק ללו מיליחת (ד' כ"ט): עבר במשת ומכר לבותה שני שב זה כיל שלו נולתן. בנייוך ליק רביל לקה ל (דף "ל"): עבר במשת ומכר לבותה שני לשיבך כם כים דרך ככשלים ב" שד במרחו של הכיכו וכן כל כיולת זהם. במציעת שהק כמשקיר:

ימפס שמירתו כנון שכיה פוסקד חללו כשכר וכו' הוחיל ותיפס שמירתו פושם כוח וכחב οħε

הנודת פייפוניות

שינה או רוח שגעון אניג דבלסטים סוויין היום שכיח דקרא ספר בה הבתוב אק"ם שאין אונס גרול מזה ורוהק ע"כ וליג דכל אונס נמור מסור כש"ש כמו ליססים מוויין באון אניס גרול מזה ורוהק ע"כ וליג דכל אונס נמור מסור כש"ש כמו ליססים מוויין במסור אפילו למ"ד גנב הוא ה"ה למ"ד למ"ד נגב הוא ה"ה למ"ד ליססים מוויין גולן היא ליכש"ם מווין נמי מיססר אעם"כ קרי ליה גולן ואין תלוי כך באונס ואין אילוק כין גנב לנולן רק לענין כמל גליון מססקי ה"ר חוקיה כשר הכונס ואין אילוק בין גנב לנולן רק לענין כמל גליון מססקי ה"ר חוקיה כשר הכונס [7] והיינו דלא כרכ אתא דאיתמר פשיעה בכעלים מליני כה רב אתא ורבינא חר אמד

Figure 24: Hilkhot Sekhirut 1:3-4, Maimonides' Mishneh Torah, with traditional commentaries: Maggid Mishneh, Kesef Mishneh, Lehem Mishneh, and others.

IV. Halakhic Literature

for legal decisions. Even today, despite the existence of a number of more recent codes (see below), Maimonides' work remains the classic codex of Jewish law.

References to Mishneh Torah are typically introduced by the name Maimonides, by Maimonides' Hebrew acronym Rambam, or by the abbreviation M.T. The particular book of Mishneh Torah is normally omitted; thus the reference continues with the particular subsection — Laws of... in English, or Hilkhot... in Hebrew — followed by two numbers referring to the chapter and law. So, for instance, 'Maimonides, Hilkhot Sekhirut (Laws of Leasing), chapter 2, halakhah 1.' Both 'Maimonides' and the word Hilkhot (Laws of) may also be omitted when writing in English and replaced by the initials M.T. (Mishneh Torah). Hence, the shortest method of English annotation: M.T., Sekhirut 1:2. As we have seen (p. 47 above), Ein Mishpat would annotate the same reference as: 'Maimonides, chapter 1 of Hilkhot Sekhirut, halakhah 2.'

Encyclopedia Hilkhatit Hasdei David, by A. D. Slotki and M. Klapholtz, is an alphabetical index to both Mishneh Torah and Shulhan Arukh (on Shulhan Arukh, see below).

A new edition of *Mishneh Torah*, edited by Z. Preisler, also contains an alphabetical index.

Commentary on Mishneh Torah

Maimonides' Mishneh Torah stimulated an extensive range of commentary. Principally, Maimonides' decision not to cite the sources for his rulings led subsequent scholars to supply these and explain Maimonides' use of them. Others wrote of their reservations regarding certain of Maimonides' decisions. Some of these commentaries are printed, in standard editions of Mishneh Torah, alongside the ruling to which they apply. They are known by the colorful Hebrew expression nose'ei kelim — arms bearers (see Figure 24).

Hasagot haRabad. Most relentless of Maimonides' critics is R. Avraham ben David (1120-1198) of Posquieres, Provence, known by the acronym Rabad. Rabad was a contemporary of

Maimonides. His gloss is printed as insets in the text of *Mishneh Torah*. These comments generally open with the abbreviation x"x, which stands for *Amar Avraham* (Avraham has said). Rabad does not comment on every *halakhah*, and where no comment appears, he is presumed to agree with the ruling of Maimonides.

Hagahot Maimoniot was written by R. Me'ir haKohen (late 13th-early 14th century) and appends to Maimonides' rulings those of the authorities of France and Germany.

Migdal Oz, by R. Shemtov ibn Gaon (14th century) of Spain, cites the talmudic sources for Maimonides' rulings.

Maggid Mishneh, by R. Vidal of Tolosa, Spain (14th century), covers only six of the fourteen books of Mishneh Torah (three of them, Nezikin, Kinyan, and Mishpatim, relate to civil law). It explains rulings, lists sources, and defends Maimonides' views against the objections of Rabad.

Kesef Mishneh was written by R. Yosef Karo (16th century) of Spain, Turkey, and Eretz Israel. R. Karo is best known as the author of the authoritative code Shulhan Arukh (see below). In his commentary on Mishneh Torah, he too cites sources and defends Maimonides' rulings.

Also of note are *Lehem Mishneh*, by R. Avraham di Boton (1545-1588) of Salonika, and *Mishneh laMelekh*, by R. Yehudah Rosanes (1657-1727) of Turkey.

These commentaries are cited according to the particular halakhah to which they refer, thus: Maggid Mishneh, Sekhirut (i.e., Laws of Hiring), chapter 12, halakhah 2 (or simply, 12:2); or Rabad, Sekhirut, 2:12.

Rambam laAm, published by Mossad Harav Kook, is a modern punctuated and vocalized edition of the Mishneh Torah. It contains extensive explanation and is the work of a team of scholars.

haRambam vehaHok biMedinat Yisrael (Maimonides and the Law in Israel) is a compendium of laws taken from Maimonides' Mishneh Torah and organized by Nahum Rakover, according to corresponding Israeli legislation.

IV. Halakhic Literature

English Translation

An English translation of *Mishneh Torah*, edited by Julian Obermann, has been published by Yale University Press under the title, *The Code of Maimonides*. Here we show a passage relevant to the law of bailees (see Figure 25). Volume 28 of the series is an introduction by Isadore Twersky (*Introduction to the Code of Maimonides*, 1980).

2. Tur

The *Tur*, by R. Ya'akov ben Asher (1270-1340, Spain), was written about a hundred years after the code of Maimonides. It differs from *Mishneh Torah* in four important respects:

- i. The organization of subjects is different.
- ii. It does not deal with laws applicable only to the Temple, sacrifices, and ritual purity.
- iii. The formulation of laws is not uniform, but rather follows the original sources.
- iv. It recounts disputes among authorities, and concludes with a ruling.

The work is divided into four volumes, each one known as a tur or column, the entire work being known as the Arba'ah Turim, the Four Columns:

Orah Hayim (OH) deals with the individual's ritual obligations on weekdays, sabbaths, and festivals.

Yoreh De'ah (YD) deals with the dietary laws, mourning, family purity, and a number of other areas.

Even haEzer (EH) deals with marriage, divorce, and personal status.

Hoshen Mishpat (HM) deals with commercial transactions, torts and court procedure.

Of the four turim, Even ha Ezer, Hoshen Mishpat, and a small portion of Yoreh De'ah deal with topics of general legal interest.

Each tur is divided into chapters (simanim; sing. siman) and paragraphs (se ifim; sing. sa if). The chapters are grouped topically

HIRING

4. Every bailee who was negligent at the beginning, though in the end a loss occurred through force, is liable, as hereinafter stated.

The commodatary is not permitted to lend to others the object lent to him. Even if he borrowed a scroll of the Law, the reading of which is a pious deed, he must not lend it to another. Similarly, the hirer is not permitted to let to another even if the object hired be a scroll of the Law, for the bailor may say to him, "I do not wish to have my property entrusted to another."

However, if the bailee in transgression of this precept delivered the object bailed to a second bailee, and witnesses testify that the second bailee kept the object after the manner of bailees but that it was lost through force, the first bailee is quit, since there is testimony that the loss occurred through force. But if there are no witnesses, the first bailee is liable to compensate the owner because it was he who delivered it over to the second bailee. He may, however, sue the second bailee.

Even if the first bailee kept the object gratuitously but delivered it over to a bailee for hire, he is liable, since the owner may say to him, "It is your oath that I relied on and not the oath of the other man." But if the owner was wont to entrust the said object to the keeping of the second bailee, the first bailee is quit since he may justly say to the owner, "This object, which you deposited with me, or lent to me, is one that you have recently been wont to deposit with the man with whom I deposited it"; provided, however, that the standard of care required by law was not lowered by the change of bailees.

What is meant by lowering the standard of care? Where the object had been bailed to him for hire and he bailed it to the second bailee gratuitously, or where it had been lent to him and he bailed it to the second bailee for hire. Since the standard of care was lowered, it is negligence per se, and he must pay.

Figure 25: Laws of Hiring, 1:4, Yale Judaica Series: The Code of Maimonides, The Book of Civil Laws, edited by Julian Oberman, et al. (New Haven, 1968).

IV. Halakhic Literature

into sections such as Laws of Judges and Laws of Witnesses; section titles, however, are not used in citation. References are thus cited by the name Tur followed by the volume abbreviation and numbers noting chapter and paragraph (siman and sa'if). So, for example, 'Tur HM 282:1,' refers to chapter 282, paragraph 1 of the volume entitled Hoshen Mishpat (for the sake of clarity it should be reiterated that the word tur is not only the commonly used name of the entire work, but is also used as the equivalent to the English word volume). The excerpt shown here (see Figure 26) is taken from the Laws of Bailees section of the Tur Hoshen Mishpat, 291:7. It deals with the duty of the bailee to exercise proper care for the deposit, and rules that a bailee who does not, assumes liability even in case of force majeure (onsin). The ruling is based upon the talmudic principle that negligence occasions liability for forces majeures — which are otherwise exempt (tehilato bifshi'ah vesofo be'ones, hayyav; Baba Metzia 42a).

No English translation of the *Tur* has yet been published.

Commentary on the Tur

The *Tur* also gave rise to an extensive literature of commentary. The classic commentaries were written during the sixteenth century. Best known among these are:

Beit Yosef, by R. Yosef Karo, author of Kesef Mishneh on Mishneh Torah (see above) and Shulhan Arukh (see below). Beit Yosef is a work of impressive dimensions that served as the basis for R. Karo's shorter and more accessible Shulhan Arukh. It goes beyond the bounds of commentary, citing and discussing a wide range of rulings by earlier halakhic authorities (Rishonim), and giving R. Karo's own ruling.

Darkhei Moshe, by R. Moshe Isserles (1525-1572; also known by the acronym Rema) of Poland. Rema later composed the Mapah, a gloss on Shulhan Arukh (see below). His Darkhei Moshe supplements the Tur with Ashkenazi (French, German, and Polish) decisions and customs, in accordance with which Rema makes his own ruling.

Bayit Hadash (also known by the acronym Bah), by R. Yo'el

מבנכם ככם כיון דפשע כם שינא לאגם חייב על ננכם זו שהניעה מחמת פשיעם שינאם למגם ונגנכה חן האגם וה"מ בנחרא : (יב) הניקרה ככפתה לראש

שכתני ברת ביותר שבים ליותר של משמתות של של מיותר של משת בין כלים כין חשת ולמיותם ההכנא שנהא דכיםי וחדי ול"ע הסח"ג דמייב לשלם מיד פ" שאף יכול לדחות ולמיותם ההכנא שנהא דכיםי וחדי ול"ע הסח"ג דמייב לשלם מיד פ" שאף יכול לדחות ולספים אביים ר"ל משיקרא לאמדנא מינים ולא המתין לו זמן מכ שי שיתואם והכי משחת תלשן הרתב"ם פ"ר תשאלה וכ"כ החרדכי ר"ם המסקיד וחביאו ב"י :

(ע) באן עלה נענים ובו" פ"ם (כשאל) [הפושלים] אינו אפקיד כיותל כי בין בין שלה בין בין בין של של שני מווין היה חיב לשלם דמיון דבין לשם שני בין מולאו בין בין לשם לא של שנו שוניה ולחתר ב"ר לאם"ג דמנים וווין היה חיב לא קדם פייב: (י) בעיד בשור ובין, פלותוא דתלאך המות מה לי הבא מה בין ורף ל") והלכם "ברול הליד בלא של המות הליד לבריא דמארבי (יף א"ב) ודע"י של מה כדין שורוםן ולתדו התנות מותם כין בלא מון הפעלים ואם ביותר בלא בהור לבירא דמלאך במות מה לי הבא מה לי הבא מה לי הבא מה ולה בלא מון הבעלים ואם בין לא נאבדו אכל בהחה זו אם היחה בניות נמי היחם מחה: מורה בי ברא דהאונה ביא תן הבעלים משכת בכבה דאש"ג דמש בעובה הוא תן דמש בכבה בלא ב"ל משל משל בין מורוםן ולתדו התנות (יא) אורך בנכה בנונ תן האם כי השל אל לאנם חיד כל בנכה דאש"ג דמים מתות פשישה מעככה כהל כין דמש כב שילא לאנם חיד כל של בעם הגובה דמים"ג המתות פשישה מעבכה כהל כין דמש כב שילא לאנם חיד כל בנכה וו שהניכה מתחת פשישה

פרישה

לפת סיפן קלי ס'ש: (i) אם שמד כולחל לו שנים פשים שם צפון סיפקו וכתב סמודני לפת סיפן קלי ס'ש: (i) אם שמד כולחל לו שנים כשים שם צפון סיפקו וכתב סמודני כלוכן חוקל של היו של היו בל היו של היו בל היו של היו בל היו של היו של

ררישה

השלם של היא המשלם היא המשלם היא המשלם היא של היא המשלם היא המשלם

IV. Halakhic Literature

Sirkis of Poland. Bah analyzes each ruling of the Tur according to its sources.

Derishah and **Perishah**, by R. Yehoshua Falk haKohen (1555-1614) of Poland. This commentary consists of two parts. **Perishah** explains the laws of the *Tur*, and **Derishah** cites sources supporting these explanations.

All four commentaries appear in standard editions of the Tur. Beit Yosef and Bayit Hadash frame the text, Beit Yosef on the inner column and Bayit Hadash on the outer. Darkhei Moshe is printed below these, and Derishah and Perishah below Darkhei Moshe, Derishah on the outer side and Perishah on the inner.

In citing any of these, the name of the commentary is appended to the location in the *Tur*, thus, *Bayit Hadash* (or *Bah*), *Tur* HM 291:7 (since these commentaries are found only on the *Tur*, the name *Tur* is occasionally omitted: *Bayit Hadash*, HM 291:7).

3. Shulhan Arukh

Shulhan Arukh, (Set Table) was written in Safad (Eretz Israel) by R. Yosef Karo (1488-1575) some 200 years after publication of the Tur. It is universally accepted as the authoritative code of Jewish law. It follows the organizational scheme of the Tur, retaining the same four volumes and the same chapter headings and numbers. The style, by contrast, is similar to that of Mishneh Torah—concise authoritative summaries of the law with no citation of sources.

Since Shulhan Arukh is organized exactly like the Tur, citation is the same, except that the volume name, chapter, and paragraph numbers are preceded by the title Shulhan Arukh or the abbreviation Sh. Ar. (in Hebrew, www). Thus: Sh. Ar. HM 391:17. When only the volume name is supplied (e.g., HM 391:17), reference is understood to be to Shulhan Arukh.

R. Moshe Isserles (Rema), author of *Darkhei Moshe* on the *Tur*, wrote a gloss on *Shulhan Arukh*, which he called *Mapah* (Table Cloth). It is also known as *Hagahot haRema*, *Comments of Rema*. Whereas the rulings of *Shulhan Arukh* reflect Jewish law mainly as practiced in Sefardi communities (Spain, North Africa), the

71

[◆] Figure 26: Tur, Hoshen Mishpat, 291:7.

Mapah rules in accordance with the opinions of Ashkenazi (French, German, Polish) scholars, where they differ from R. Karo's conclusions. In standard editions, Rema's comments, printed in a special typeface known as Rashi script, are interspersed through the actual text of Shulhan Arukh, which is printed in regular block letters. The comments of Rema are often introduced by the word hagah (הב"ת – note). Where Rema does not comment on R. Karo's formulation, it is presumed that he concurs. This combination of the rulings of the sages of both Ashkenazi and Sefardi schools has enabled Shulhan Arukh to become the authoritative code for the entire Jewish people (Figure 27 shows a page of Shulhan Arukh taken from HM 291:26).

A section of *Hoshen Mishpat* has been translated in *The Traditional Law of Sale*, by S. Passamaneck.

Commentary on Shulhan Arukh

Like the previous codes, *Shulhan Arukh* has generated a large body of commentary and criticism, some dealing systematically and in detail with the entire work, others covering only part. These commentaries too are referred to as *nose'ei kelim* (arms bearers).

Be'er haGolah, compiled by R. Moshe Rivkes (17th century), catalogues the sources of the Shulhan Arukh's rulings and is printed on the upper outside corner of each page. It is keyed to the text by small superscript letters that appear next to the relevant paragraph. The passage of Be'er haGolah reproduced here (Figure 27) explains that R. Karo's ruling in HM 291:26, that a bailee who has entrusted his charge to another becomes liable, is based upon the talmudic discussion found in Baba Metzia 36a (which appears in Figure 15). Be'er hagolah further explains that although, as we have seen, the question of liability in this case is subject to a disagreement in the passage cited, a final ruling on the matter is issued by Rava on Baba Metzia 36b. Rava rules according to the opinion of R. Yohanan.

Be'ur haGra, by R. Eliyahu of Vilna (known as the Vilna Gaon), is another work which cites sources for rulings of the Shulhan Arukh. Its extreme brevity and extensive use of abbreviations

Figure 27: Shulhan Arukh, Hoshen Mishpat 291:26.

מאדות עינים האינים האינים האינים במוך כל הדים ולמנו משפחר ביון המוסף כל הדים ולמנו משפחר ביון וכל מסוף מחסף כל הדים ולמנו משפחר ביון וכל מסוף מחסף ביון ביון ביון ביון בכל ביון בכייבס המוספות במבוב והישי ביון ביון ביון בבייבס המוספות במבוב והישי ביון ביון בבייבס המוספות במבוב והישי ביון ביון ביון בבייבס ביון בייבס בייב

התישון

התישון

מולה סיבות השני לככם חמם הכלשקו ומיל כללו התפקיד שלתו הפקיר לולו לוגל כלן לשינ דמנוני נלתן

מולה משנים לכת תנו לפני מלי ליש למוני כמקולון לנו רך דכניים כמו וכיי). מתיי דכי דום ללל

מולה משנים לכת תנו לפני מלי ליש למוני כמקולון לנו רך דכניים כמו וכיי). מתיי דכי וני מלץ של

השני, ומכה ברישניא דמל חלמיין ולא מכי לני שיון הפלים ללמיך לולו מסור חיינו יחק של

מלמידי רשבי לאו עשם משד כנתיים פכיל מולא צביי: א) הני השתר ברולאן פפור תלולם, כי כי עשם

מלמידי רשביא שותו מתשר ללשמו וכניו ולתי שוניל להפקיד לולו ושם הדמב"ן שלם לינו כשכם השני

בשד של רשות . ונושת הכתנים פסור הנסקר לפיי אם ליון להם לזלם וחיים ומני של נמלים המנים בשד של רשות . וזוני יום נול בשד של רשות הבשד של המנים בשד של המנים בשל המנים בשד של המנים בשל המנים המנים בשל המנים במנים בשל המנים במנים בשל המנים בשל המנים בשל המנים בשל המנים במנים בשל המנים במנים ב

כאר הגולה

CHAPTER ONE: SOURCES

render it somewhat difficult for the uninitiated and have given rise in recent years to several super-commentaries.

The two most important commentaries on the portions of Shulhan Arukh of general legal interest are Sefer Me'irat Einayim and Siftei Kohen. These two works frame the text of Shulhan Arukh, the former on the outside column, the latter on the inside.

Sefer Me'irat Einayim, commonly abbreviated as Sma (y">DO), was written by R. Yehoshua Falk haKohen, author of Derishah and Perishah on the Tur (see above, p. 69). Sma corrects errors in the text of Shulhan Arukh and explains differences of opinion between R. Karo and Rema.

Siftei Kohen, abbreviated as Shakh (ש""), was written by R. Shabtai hakohen (1621-1662) of Poland and complements the commentary of Sma.

Turei Zahav, better known by the acronym Taz (1"0), by R. David haLevi of Poland (1586-67), is an extensive commentary on the entire Shulhan Arukh that seeks to clarify, expand, and finalize the rulings of Shulhan Arukh by referring to the works of later authorities.

Ba'er Heitev offers a concise summary of the work of the above commentators. It is actually two different commentaries. Ba'er Heitev on Hoshen Mishpat was written by R. Zekhariah Mandel (17th century), rabbi of Belz, Poland, while the commentary of the same name on Even haEzer was written by R. Yehudah Ashkenazi of Poland (18th century).

Two important glosses on Even haEzer are Helkat Mehokek, by R. Moshe Lima of Lithuania (1605-1658), and Beit Shemu'el, by R. Shemu'el ben Uri Shraga Faivel of Poland (17th century).

Pit'hei Teshuvah, by R. Avraham Tzvi Hirsch Eisenstadt (1813-1868), summarizes responsa relevant to the issues dealt with in Shulhan Arukh.

All the above commentaries appear in standard editions alongside the text of the *Shulhan Arukh* and are cited by noting the name of the commentary before the volume name, chapter and paragraph numbers of the passage to which they refer. Where the commentary

IV. Halakhic Literature

is keyed by number to the text of the Shulhan Arukh, this number, known in Hebrew as sa'if katan and abbreviated ס"ק, may appear after the paragraph number or replace it.

Peri Megadim, an alphabetical index of topics in Hoshen Mishpat and its commentaries, compiled by R. Shemu'el Alexander, is printed at the front or back of Hoshen Mishpat.

Encyclopedia Hilkhatit Hasdei David is an alphabetical index to both Shulhan Arukh and Mishneh Torah. It also lists the chapters of Shulhan Arukh together with their parallels in Mishneh Torah.

A new one volume edition of *Shulhan Arukh*, without commentaries but with several indices, has been edited by Z. Preisler.

4. Arukh haShulhan

Arukh haShulhan, by R. Yehi'el Mikhel haLevi Epstein (Russia; late 19th century), is a recent code that follows the organization of the Tur and Shulhan Arukh; it is divided into the same volumes and uses the same chapter headings. It differs methodologically from Shulhan Arukh, completed some 350 years earlier, in that it explains the rationale and traces the development of rulings from earliest sources to final decisions. It quotes a wide range of authorities, considers rulings issued after the completion of Shulhan Arukh, and determines which are to be followed in cases of dispute. Citations are similar to those of the Tur or Shulhan Arukh but are introduced by the title Arukh haShulhan, thus Arukh haShulhan HM 291:12.

Arukh haShulhan HM 291:55 (see Figure 28) concerns a bailee who has entrusted his charge to his wife and family, informing them that it is a deposit delivered into his care. Should the family members not exercise proper care and the property be damaged as a result, the family members are liable. What, however, will be the liability of the original bailee if the members of his family are unable to pay the damages? Two opinions are cited, the first holding that the bailee is liable, the second that he is exempt from payment. Arukh haShulhan concludes that in practice the first opinion is binding.

בקרקע דסברה שכנה צריך המעות לעסק שידעה שהוא רגיל לעשוח עסקים ולכן הממינתם בארגו שלה להיותם מוכנים כשירושם [סמ"נ] ואין המפקיד יכול להשביעה שהבן לא אמר לה שהם פקרון שהרי והו מענת שמא שהרי אינו יורע אם הבן אמר לה אם לאי והיא אינה שימרת שלו שתתחייב שביעה על מענת שמא אמנם אינה פמורה משבועה זו אלא כשיש עדים על הנניכה אכל אם היא צריכה לישבע על הגניבה דבוה בהברח להשביעה גם כשמא כדין השומרין דהא עב"ם היא שומרת הממין יכול להשביעה נם שבועה זו ע"י גלגול (ש"ר) ואע"ג דמענת שמא אין משביעין גם בגלגול בלא רגלים לרבר כמ"ש בסימן א"ר מ"מ בשבועת שומרים שעיכר שביעהם היא בשמא מגלנלין גם בכה"ג [נס"מ] וכן אם הבן טוען ברי שאמר לה שפקרון הוא צריבה לישכע היסת נגר מענת הבן (ש"ר) ופסקו חבמים שהשומר ישבע שאיהם המעות עצמן מסר לאמו ואמו תשבע שהחביאה אותם במקים משומר כמו בארנו וגנגבו רק אם היתה יודעת שזהו פקרון היתה מחוייבת להממינם בקרקע לפי זמן הנם' ואם תכיא ערים על הנניבה פטורה משכועה ואז נפטרים שניהם וכשתשבע על הגניבה צריכה לישבע נ"כ שנתנם במקום המשומר אלא שלא ממנתם בקרקע ראל"ב שמא לא שמרתם כלל וחייבת לכנה והוא ישלם להספקיד ואפילו נאנסו מידה חייבת כשלא שמרחם כלל דהוה החלחו בפשיעה ודע רלפי ומניגו שאין מוכנים מעות בקרקע לא משכחת לה להאי רינא כלל רסמ"ג אם שסרה במקום שררכם לשמור סינותיהם פסיר גם כפקרון ואם לאו חייבה אף כשמבורה ששל בנה הם וגם לומן הנם' אינו אלא בסעות או בחפץ שאיגו מסוים אבל בחפץ ססויים נשבעת אמו שחפץ זה

מהרנו משום הכל בוופן שמות מה ואו אין אנו מהרלי בני ושמרתיו בראוי וננגב או נאגם ואו אין אנו צדיכין לשבועתו של הראשון [נ"ל]: מבאן אתה למר שהשומר שמטר הפקרון לאשרני וב"ב והוריעם שהוא פקרון ולא שמרו בראוי שחייבים לשלם לבעל הפקרון והבעה"ב פמוך מפני שספקיר על רעת בני ביתו ואם אין להם לשלם חייב הוא לשלם ראל"כ כל פקרון שביד ארם יאכלום בניו וב"ב וע"פ רוב אין להם במה לשלם ואם גם הוא יפטור לא שכקת חיי ובשירעו שהוא חייב לשלם יוהרו בו ואף שלא הוריעם שהוא פקרון ואכלום או אברום ואין להם לשלם חייב הכעה"ב לשלם [ש"ר] וי"א רבשאין להם לשלם מ"ם הוא פמור רכיון רמפקיר על דעתם הוה באלו א'ל מסור להם הפקרון ועם"ש בסעיף נ' בשוטר שםםר לשומר ופשע השני ואין לו במה לשלם מה דינו של הראשון זגראה רהמנהג פשום ברעה ראשונה וכן רנים בכל בתי רינים:

בן בעשה באחר שהפקיד כשות אצל אחר והיה להשומר גם כשות שלו ואמר השומר למשרתו השלך להשכר סזה הכשות שהיה שלו והלך הסשרת והשליך לתוך השכר מהכשות

ש"ח לש"ש (ט"ך מ" נ"כ ס"ק ק!"ן] ויש מחלקין ומ"ל רש"ש צריך הוא לבדו לשמור כל"ה] ואם ממר לכניו ובני ביתו הקמנים או לעבריו הכגענים כין גרולים בין קמנים או לאחר מקרוביו שאינם עמו ככית ואין סמוכין על שולחנו וכ"ש אם מכרו לאחר ה"ו פושע ואין אנו נוהגים נאמניה להשני שיפמור הוא ע"פ שבועתו של השני ולכן חייב לשלם אא"ב הביא השומר השני עדים שלא פשע ובשוםר שבר שנאנסה או אם הראשון עצמו יכול לישבע כמי שנתכאר כסעיף מ"ר וכן אם ידוע שנם מעותיו אינו כובר לבפי ביתו גם הם רינה כאחרים וכן אם הניח אחרים ליכנם במקום שהפקרק מונח אע"פ שאינם כחוקת גנבים מ"מ הוי פשיעה וחייב לשלם כשנגנבה אבל כמי שירוע כוראי שאין ררכו לשמור בעצמו פקרונותיו ורניל למסור ביר אחר שאינו שרוי בביתו ואינו סוסך על שולחנו רינו בסוסר לבני ביתו

כם"ש בסעיף ם"ח: גנ וכמו שהמפקיר מפקיר על דעת אשתו וכניו של הנפקר כמו כן בשהנפקר החזיר הפקרת לאשת המפקיר פמור תהה כהחזיר להמפקיר עצמו ואע"ג רבשואל קיי"ל רלא מהני אם החזיר לאשה המשאיל בם"ש בסימן ש"מ זהו רק כשואל מפני שכל הנאה שלו החמירו עליו אבל לא כשארי שופרים וי"א ראף בפקדון לא יצא אא"כ אשתו נושאת ונוהגה במסדרו אכל בסתם נשים לא [ש"ך שכ] והוה כפרעון של הלואה בפי' ק"ך ולפ"ז כשהחזיר הפקרון רבניו ובני ביהו של המפקיד וראי דלא יצא ולא רמי חזרה לשמירה רבשמירה יזרע המפקיר שא"א להנפקר לשמור בעצמו יום ולילה ובהברח לסמור על בני ביתו אכל בחזרה שהיא אך רגע סחוייב להחויר להמפקיר כעצמו ואפשר רגם לדעה ראשונה לא מהני בחזרה רק לאשתו ראשתו כגופו ולא לבניו וב"ב [וח"ם הסתירה לפס מעיף ל"ח] ומה שבפרעון חוב לא סהני אף לאשתו בשאינה נושאת ונוהגת יש לחלק בין הלואה לפקרון לרעה ראשונה והלואה הוי בשאלה

בד מעשה באחר שהפקיר מעות אצל חבירו ונתנם השוםר לאמו והחביאה אותם ולא ממנתם בקרקע ונננכו והוא היה ש"ח ואסרו חבמים ראין השומר חייב לשלם דהרי בל המפקיד ע"ר בני ביהו הוא מפקיד זהרי ממרם לאמו ואף שלא אמר לה שהם מעות פקרון שתוהרי בהם אין זה פושע שיבול לומר שסבר שאם לא יניד לה שהם של אחרים ותסבור ששלו הם תוהר ביותר ורוקא ש"ח פמור אכל אם היה ש"ש חייב אף כשנאנסו מירה רלנכי ש"ש פשיעה היא במה שלא הוריע לה שהוא פקרון ונומל שבר והוה תחלתי בפשיעה והאונם יבול להיות שלא היה נארע אם לא הפשיעה ,ככ"ל נסונם המפק" שנש"ך מקנ"נן ואפרו חבמים רגם אמו אינה חייבת לשלם שהרי לא אמר לה שהם פקרון וכיון שמברה ששל בנה הם אינה פושעת כמה שלא ממנתם

Figure 28: Arukh haShulhan, Hoshen Mishpat 291:53-55.

IV. Halakhic Literature

B. Halakhic Glosses Following the Order of the Talmud

The previous chapter reviewed codes that are topically arranged. Another type of halakhic literature consists of works which follow the order of the *Talmud*, summarize its discussion, and delete material not accepted as law, thereby furnishing a comprehensive halakhic digest of the text.

1. Rif and Commentaries.

One of the first works of this type is that of R. Yitzhak Alfasi (1013-1103), known by the acronym Rif, who lived in Fez, Morocco. Rif cites the conclusion of talmudic discussions in their original language, omitting the discussion itself. Rif often establishes the halakhic ruling on many questions unresolved by the Sages of the Talmud. He does not rule on matters applicable only to the Temple, sacrifices, and ritual purity.

Rif's broad use of the Jerusalem Talmud as a source for rulings, ensured a central role for that work in all subsequent discussion. The general principle which he established was to follow the ruling of the Babylonian Talmud in all cases where the two Talmudim conflict and to rely on the Jerusalem Talmud only in cases upon which the Babylonian Talmud does not rule.

In standard editions of the *Talmud*, *Rif* is printed at the back of each tractate. Since the text of *Rif* is also framed by commentaries and similarly paginated (i.e., numbered according to folio and side), it is easily confused with the text of the *Talmud*.

Rif is cited by reference to the relevant talmudic passage, or by specifying the folio and side references in the standard text of Rif. Thus, the same passage of Rif may be cited as Rif on Baba Metzia 38b or Rif, Baba Metzia 19b.

Reproduced here (Figure 29) is folio 19b of Rif's gloss on Baba Metzia. The passage contains Rif's ruling on the case of the bailee who has transferred his charge to another. The Talmud records two alternative reasons for the bailee's liability in such a case. The Amora Abayei attributes the bailee's liability to the owner's statement, 'It is my desire that my object not be in the hands of

יבהות חמי

הבית

לה) כיבוסלכתי ברכה הלפטי

ישן: (נ) ג'ינ בשנהה

לשכרה : (ג):"למסלקים לכשה כה : (כ) נ"ב נמדה החתר שחר שחד לשחר

ישתה נמחם השים התחריון הכי חבל פותה בספוע מונע הקד הדיון מבדיש המבשר ולתריון הכי חבל פותה בספוע מונע הידיון מבדיש המבשר (מפנין דיונה דבר מורה נמו אי ובכה או ירהה בשת מחה המדישין ומפון דיונה דבר מורה נמו אי ובכה או ירהה מהו החוף בדיון בשל מהוף בדיון בשל החוף בדיון המוני ביון דבעל לוקח הוי גר מצוה ומני הידיון הכי מסלקינן ליה וכן כהט ברשב"ה והרנכ"ר ו"ל כשם הראב"ד ו"ל: שמו לה - ב"ד לפרוע לה מה שממויב לה והיא פעיה ואח"כ

מכלי פקוון כתו כבין פה סם פוח'ת פיי רלח שנ: ולה במחתה לבחלה בכחובה

להיות נכפי לפן כרול [ב]פוח שיכבתן לעותה

להיות נכבי מלוג הקרן שלה והבעל אוכל פירות: בעל - בנכםי מלוג של אשתו : לוקח הוי דין לוקח נחט לו חכמים ולכך לא תהדר אם שתו לאשם : ואינסיבא : ומהה נירשה בכלם דהני כובנה אורתה ואדעחא דארעה נחות ולא בפי לאהדורי ולינסנא ומחס וכא סבעל לתם כמעום ואינסנא ומחס וכא סבעל לתם כמעום

לכע"ח לא מהדרים ליה ולא חלי למימר לא שמו לו ב"ד אלא א"ל לוה לכפל חוב לת שמו כו כד מנה חיד שם נכפנו זגב חמומו שול קרקט זה כמוטך: מאיתחי אכיל פירי: מי שמו גו ב"ד קרקט נמוט: אדרכתא - ז' יום אחר שנסשק הדין ב"ד מהנין לו שפר שכל מקום ביתוא מנכם הלוה שיקה אותו ומוכרון אותו שפר מכי שלמו יומי הכרותה כוח כשמולה מנכם כנים לחר שבחים בחדרכתה לידו הו מכריון ל' יום טים כחן קרקע למכור ולריך זה לחת שבורו יוחר ממם צמחרים

רש"י

דזווי לא נהות ולא הררא שכיו לה לאשה ואנסיבא או שכו מינה דאתתא ואנסיבא

הדרא וחד אבר לא הדרא מ"ד לא הדראב" דהא מרעתיה דנפשיה אגבייה והא זביני פעליא הוא ומאן דאמר הדרא סבר לא מרטחיה דנפשיה אנבייה ולא זביני מעליא הוא והא דאנבייה ולא אתא לבי רינא מהמת ביסופא דעביד חבי וקי"ל דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כרברי המיסל הלכך אי אגבייה הלוה למלוה מדעתיה רנפשיה שלא בב"ד לא הדרא מאימתי אכיל פירי האי דיתביה ליה בשומא אמר רבה מבי סמיא אדרכתא לידיה אביי אמר עדיו ם ממיא אדרכתא עורות אבר אבר על אברדתומיו זכין לו רבא אבר מכי שלמו ומי אכרותא (6): מתנ" "השוכר פרה פרבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמחה כדרכה והשואל ישבע חשוכר שמחה כדרכה והשואל משלם לשוכר א"ר יוסי כיצד הלה עושה מַסְרורה בפרהו של *זה אלא החזור פרה מַסְרורה

וצ"ר תכרוזן שיש כאן קרקע לקנוח כדהמרינן בערכין ואם גא זה וקבלם ביותר ממה ששמאה אחרים מוסרים אוחה כידו לאחר שכל ו ימי ההכדה ובמסכח סרכין מסרש כתה ימים מכרוזין כפ' שום הדינים (דף מאי) ועד דשלמן הגך יומי הוו פירי דיליה: בארבר לי פרה משבירו והשאילם לאחר (ד) [בל] ימי שבירהו, ישבע הבובר - בדי להפים דעהו של מבכר באל ואמר שהוא פשע כה: והשאל מייב האול ב לשוכר י משם דחשמים מחה קלה ממני שהוא ששור האוכר ובין שהוא פשע מת מבכר של לדון עם השואל וכיון שהשואל מייב האוכר של מסר מבים של מפנר בשל מהפי בשל מהחיד המשב מהפי בשנה כלל דהכא מיירי של של מחד דבעלים חשבינן ליה וככם החמין השור וא מייד שמה אלא מפין להי וככם החמין השב הלא מייר ושל מייר של מהחיד בשלה מחד בשל מהחיד בשל מהחיד בשל מהחיד בשל מהחיד בשל מחד בשל מחד בשל מהחיד בשל משב מה הוא באל מיירי של מייר של מה מולד בשל מיירי של מיירי של מייר בשל מיירי של מיירי של מייר בשל מיירי של מייר בשל מיירי של מייר בשל מיירי של מייר בשל מיירי של מיירי של מיירי של מיירי באל מיירי של מיירי של מיירי של מיירי באל מחד היא מה מה מולד מותר בל מולד מייר בל מייר של מיירי של מיירי באל מחדי ביור מולד מיירי במוח הכיליף וכך הם דברי המחב"ב בל מותר מלכל מותר ביור מותר לחשן מייב הלא של מייר של מחדי ברשל האל בשל מה ביור לאל מחיד ברשל היו מתל של מותר לשל שותר האשור של של ובל משל מותר לשל של הבל מותר לשל מותר לשל מותר לשל מותר לשל מותר משל מותר לאל מותר לשל מותר משל מותר משבי מייר עושר משש במיח של משב מייר בל משבי הלא מותר לא בשל הדיה ואפיל הלך לו לחדינם או אם במעי ואין לו מה לשלם הלאשון פטר דרבי ואמן מייר בו האקיתמיה בתריקא ואל היבים ולא היב במרים מותר בתריקה אל היב בל המשב שלה מתישו לרשל הלים הלים לו מותר בל המיל אל בל הבל אשל מה של המשב בתיקות לרשל הבריה ולשל הלך לו לחדים או אם במייר ולא של הבל היו אובל הליום בתריק אל בל הבל המיים בל השב הלא מיב בל השם הלאון ביור המתיף ול הבלים הלא היב בל משם המייל הבל בל הלים בל היום בתיקות להשל הבל המול היב בל היב משל הלשם ביירים הוב המיים המום ביור הלשל הבל היום להביים הלבובי הוב להבים הלא היב בל משר המום ביור הלום במיים ביותר בל הבל המום במום ביות הבל במום במום הוב המום בל המום

הודות

IV. Halakhic Literature

another.' Rava, on the other hand, explains that liability stems from the owner's right to reject the oath of the third party: 'I trust your oath, I do not trust the second bailee's oath.' The oath mentioned is the 'Bailee's Oath,' to the effect that he was not negligent; the bailee is not exempt from liability unless he takes this oath. Rif does not quote both views, and omits the original dispute of Rav and Rabbi Yohanan on the liability of a bailee who transfers his charge. He quotes only the statement of Rava.

Rif further rules that when witnesses testify that the second bailee has exercised proper care and that the property was lost in consequence of a force majeure, the original bailee is not liable, since in this case, there is no need for an oath from either bailee to verify facts established by witnesses.

Rif stimulated much commentary, both explanatory and critical, and several such works are printed in the standard editions. Rif's earliest critic was R. Zerahiah haLevi Gerondi of Provence (12th century; abbreviated as Rezah) who entitled his work Sefer haMa'or. Rabad (R. Avraham ben David of Posquieres), who later recorded his differences with Mishneh Torah as well (see above), collected his objections to opinions of Rif in his Hasagot haRabad. Nahmanides (see above, p. 18) also produced two separate works, Milhamot haShem and Sefer haZekhut, on Rif's gloss.

Among the explanatory commentators on Rif are R. Nissim Gerondi (14th century), known by the acronym Ran, and R. Yosef Havivah (15th century), both of Spain. The commentary of Ran covers fourteen tractates and is printed with the text of Rif. R. Havivah's commentary, Nimukei Yosef, is printed with the text of Rif to seven tractates not covered by Ran. Most of these are from the order Nezikin.

2. Rosh and Commentaries

Another book of decisions that follows the order of the *Babylonian Talmud* was written by R. Asher ben Yehi'el (14th century) who was born in Germany and later moved to Spain. R. Asher is known by the acronym *Rosh*. His work, *Piskei haRosh* (*The Decisions of Rosh*), is based on *Rif* and was written about 200 years later.

79

[◆] Figure 29: Rif, Baba Metzia 19b with commentaries.

CHAPTER ONE: SOURCES

Like Rif, Rosh omits laws applicable only to the Temple, sacrifices, and ritual purity. Unlike Rif, however, each decision of Rosh is preceded by a thorough analysis of the talmudic discussion and opinions of later authorities of both Ashkenazi and Sefardi schools. Piskei haRosh is also printed at the back of standard editions of the Talmud. It follows the chapters of the Talmud and is divided into paragraphs, so citations furnish the name of the tractate, the chapter of the tractate, and the paragraph number of Piskei haRosh, e.g., Rosh, Baba Metzia 3:1.

Three commentaries are printed together with Piskei haRosh:

Pilpula Harifta, by R. Yom Tov Lipman Heller (1579-1654) of Prague. R. Heller wrote a comprehensive commentary on the entire Piskei haRosh; Pilpula Harifta is the volume dealing with the order Nezikin. R. Heller is best known for his commentary Tosefot Yom Tov on the Mishnah (see above, p. 39).

Tiferet Shemu'el, a commentary on the entire Piskei haRosh by R. Aharon Shemu'el Koidonover of Poland (1624-1676).

Korban Netanel, a commentary on Piskei haRosh to the orders Mo'ed and Nashim, by R. Netanel Weil of Germany (1687-1769).

The passage of *Piskei haRosh* shown here (Figure 30) also deals with the case of a bailee who has entrusted his charge to another. Rosh comments that unless the third party is known to be trusted by the owner of the property—even if the third party is known to be more reliable and trustworthy than the original bailee—the owner retains the right to reject the oath of the second bailee and claim, 'I am not forced to trust the oath of any person with whom I have no direct dealings.' In other words, the test of reliability is subjective rather than objective.

Figure 30: Piskei ha'Rosh, Baba Metzia 3:7-10. >

מסימנת לי בשטעה איה לא מהיות לי בשטעה "שתנה תינה היכא ראיכא שרים דוסורה" שמר בתרא כי אורחיה ואלפה לא מחייב שותר קתא לשלותי זהא ליכא ששנה רלותא" שמר בתרא כי אורחיה ואלפה לא מחייב שותר קתא לשלותי זהא ליכא בשטעה. ואש"נ דומבי פקדוט ביד אחר בלא רשות ואחריון בשני רשא להשכינ. היא נביסין כש, וליש"ן לדף או השוף, או בשטעה. דהא לבי השוכי מדה מחבירו והשאלה לאחר מחהה אל מחביר והשאלה לאחר היא בדרכה אל מידוב של מחביר שלות אפינ בשלום לא או היא לא או מידוב לשלות אפינ השחליה לאחר. "ש"מ דלא פנירא לון כדבי מאיר ואמר [6] כל המעביר על דעה בעלים תקר לא לא לא מרכים ואור בארל האילא ערים העורה שותר בארל אלא מרכים ואלא היא לא מרכים וללא אימל מידוב אלהים באחר בלה לא מרכים והיא מארכה לא מרכים לא מרכים וללא אימל ערים השתר בלה לא מרכים וללא אימל ערים השלום בלה לא לא מרכים וללא אימל ערים השתר בלה לא מרכים וללא אימל ערים השלום בלה לא היא מידוב של הברה לברא בי אחרים באלים בלה לא מרכים וללא מרכים וללא אימל ערים המארה של הברא בלה לא מרכים וללא מרכים וללא מרכים ולא מרכים וללא אימל ערים המאלים בלה בלה לא מרכים ולא מרכים וללא מרכים ולא מר בהרת כי שרוחה ומאכם השתם דלא תסהיים [3] אי איכא עדים שאתכה אלא צייך כם להביא עדים דעמרה כי אירחיה ולא ססם בה ולא שלא בה יד . וגם דקדק כלשוט דרא ליכא שנושה דלימא את מהימתח ליוט' וששמע שלא נשארה שום שטעה חכל בשטעות שהיו מושטת של השומר הראשון - דאי נשארה אחת מהן לימא האיך לא מהיתן לי. אפוס מאדראיכא דבעי למיתר דעיקב שטעת שומרין היאלשומר מכם שענכה ולשומר שכר שתהם כדרכה ולשאל שתחה מחמה מלאכה דואיק שנושה כילה אגב ארג . מליק למימר לד איכא מדים שאמכה אין כאן שה שנועה דמני למימר האיך לא מתלמו נססיעה מה שמכה מקדוט ביד לתה בלח רשות כיון שמכה. לכן דעם : [חי לי ש"א] הגד נגלי דכל יומח הוו מפקדו מריידו גבי הד פיבהת , יומח תר אמקהוה נכי חד מינייהו שחם קול הלולה חול הסקדינהו נבה ההיה סבהה . חדחול וחהה חבניב ההו לקפיה דרב פסריה. דלא יכלי למימר ההיא לא מהימנא לן בשבועה דהא אינהו כל יומא גבה ההיא שיבהא ביובמא הו ממקדי. ואמרינן נמי (לקתן דף מבי) כל המפקד על דעת אשהו ובניו היא מסקיד. כלכך כל היכא דידעינן שהמפקיד רגיל להאמין לשומר השני לא מדי למימר לא מהימן לי. אבל אי לא ידעינן דרגיל להאמין אפילו אי ידעי כאלי שלמה שהוא הדם שוב והשר יותר מן הראשון יראה דמלי למימר את מהימנת לי בשבועה הדוך לא מהימן לי בשבועה. ראין לך להאמין שלי בשבועה כל מי שאין לי עסק עמו: ז [רף לי ש"כ] אירומר כשע בה וילאת לאנש ומהה כרוכה אביי משמיה דרבה

אמר מדיב וכל דייכא דלא דאין כה"ב לאו דיינא הוא . ולא מיבעית למתן דחמר החלטו בסטיטה וסים כחים חייב דחייב אלת אפילי לחתן דחמר ססדר הבא חייב מתי סטמת . דהבלא דאגמת קסלה . ולא שההת סטיטה נמורה לענין הבל דח"כ לפינו הוליחה הוא בעלמו לחגם ומחה מיחייב ולישוא רפשע בה וילהה לחגם מחתע לפי שפשע שלח שמרה שלח הלא לאגם שמא יערפה ואבים או ינגבוה גנבים מחייב אביי אם מהה בדרכה . אבל אם האיפה לאנם ומהה כדרכה לא מחייב . אף ע"ב דלא פשעה גמורה היא לענין מהה אלא מהוך שפשע לענין ואבים וגנבים חייב אף אם מתה כדרכה. אפילו למ"ד החלהו בסטיעה וסוסו באונס סטור לפי שנם לענין מיהה יש סשיעה הלת שרבוי הבל מלוי באגם יותר דשמא הכלא דאגמא קטלה . ולא דמי היהה שם ששישה קנה שביםי הכנ מטי במגם יותר דשמח הכנח ודגמה קשנה. זכח דמי ללייסא דאורכני (לקתן דף מב.) דיההם ליכא סשישה כלל לטכין נכני דאין כאו לינכנ שם יותר ממה שאם היו שמטין בקרקב. זוכל חשיהיה דרבה אמר סטור וכל דיינא דלא דאין כי האי דימא לא דיינא היא. לא מיבעיה לח"ד החלבו בסשישה וספש באינם סטור דסשור. חלא אפילו למ"ד חייב הכא סטור. מאי טעמא מלאך המוח היא דקפלה מה לי הכאומה לי התסשפבר רבא דליכא פשיעה כלל לענין הבל ואפילו אם היחה בביתו היחה מהה . ולא כא כאונם דמתה מחתה סשיעה דואבים וננכים . אבל בלריפא אכיי לרבה חשה [שהיה דועה] והנית עדרו וכא לעיר וכא זאב וסרף וכא אבי והרם אין אומרים אילו היה שם היה מליל אלא אומרין איתו אם [היה] יכול להציל חיב ואם לא ססור מאי לא דעל בעידמא דעיילי אישי. לא דעל בעידנא דלא עיילי אישי אי הכי לדמת פיפת ותם לתי פפור ותמתי פפור החלהו בפשיעה וסיפי בתינם כות וחייב אלמא כל היכא החחלתו בססיעה ואפילו איהנים שלא מחמח סשיעה חייב . ההיא

מישרא דאביי ורבה היא ולא עדיף מהדיא מישרא דאית להו הכא וככר וחייה "רכה . מישרת דמני יורה היא ולא עדיף מההיא מישרא היא ולא והל וככל חלייה לה ההל מהגיהא דותנה שהיה רושה [2] במשחל שכיכל לן ראוחיין אינו אם היה יטל להיל חייב וחל בשירה חשה [2] וככל להיל חייב ולם למי משור להיל מישר להים [2] וככל דמוקי לה דשיל הישר להישר להי

חם (חילו ע"א) כותני אתר לשנים נולחי מאחד מכם מנה וחיר יודע איזהו א

אשר

לביו של אמר מכם הפקד לצלי מנה ולפני ודע איוהו. טמן לוה מנה ולוה מנה. שהודה מפי עלמו. שנים שהמקרו אצל אחד זה מנה חם מארים. זה אומר מארים שלי וזה אומר מארים שלי מחן לוה מנה ולוה מנה והשאר יהא מונח עד שיכה אליכו . אתר רבי יוםי היכ מחי הפסד הרמחי הלא ככל יהא מונח עד שיבא אליה. זכן שני כלים אחד יסה מנה ואחד יסה אלף זו וכי' : בכן 'וסרכינן פקדון אסקדון מאי שנא דברישא מסקדנן משנא מספדנא וחייב ליהן לוה מנה ולנה מנה ובפיפא אמרינן יהא שנה עד שיבא אליהו . אמר רבא רישא נעשה כמי שהפקדור בשתי כריטת דחה ליה למידק" וחיחה

מנכה ובכייכא אתרינן ירא מנוכח עד שיבה אליה בייבר את המיים או לכשב שם כל אחרינן ירא מנוכח עד שיבה את המיים אינה של המיים בייבר את המיים של היים או היוה אותר השפען אכיינים או אחר של כיים של היוה אותר השפען אכיינים או אחר של כיים של היו להשפע של המיים באת המיים אותר באת המיים של המיים של בייבר את המיים את המיים את המיים של הייבר את המיים את המיים בייבר כל המיים את המיים את המיים בייבר כל המיים את המיים בייבר בייבר לא המיים את המיים א משה כמי שהשקדו אלו בכרך אחד דלא הים ליה למידק . דאמר להי ארשן נוסים לח קטרימו . והרר מו סריך נול לצול^ה נול מחד מה' בני חום וכל אחד לומר אתי בול מנית גזלה ביניהם ומסהלה דברי ר' שרשן . ומחניהין דהכא ר"ם דקגי [עלה] בסיפא דהרא ומודה ר"ט באומר לפנים נולהי אחד מכם וחיני יודע חיוכו טחן לוה מנה ולוה מנה. ומשר כתם דקתבעי ליה "הכח בבח ללאה י"ש. ובהאי שיטיא שיהרלא כמי שרכא קמייהא דרשי פקרון אפקדון. ומדלא קאמר אלא (א) משמע [צ] דאכתי לייכנא לשטים דלעיל בין ברך מהד לשהי כרישה

דנין. פאיו:

נס בשרה בין בין להד לשני בין ברך להד לשני כדים.

נס בשרה כריסה הוה ליה לחידת משתע דאמרי קאי ההיא שייא [ק] "דבכך אחד לה תחייב אף לאחה "ש [ק] ובשרי כריסה חייב בסקדון לי חבעי ליה. [ש] ולא דמי למנה לי בידך והלה לאחר איני יודע דחייב בכא ללאח י"ש בדאיתא בהעדל בהרא לדים לי בידך והלה לאחר איני יודע דחייב בכא ללאח י"ש בדאיתא בהעדל בהרא לדי ודיהה ברי שמא [ח] והכא לבר וכרי. [א] ומהאי שעשא שני ניל לי הא דקהני אחי שואא אחד משר ללאח י"ש לא ממאיב [ב] דהמפקד עלעו שה ליים למידק. דיקא מוד דקהני שהודה מפר עלמו שמע שונה ליים למידק. דיקא מוד דקהני שהודה מפר עלמו שמע שונה. למידק. דיקה נמי דקהני שהודה מפי עלמי שמע מינה הף ע"ד בלמד המתנג דסהמה דנמרה האמר דריקה מהני' כב"ע דלה מחיב אלה בכה לנאח ידי שמים מ"ח קייתה לן הלכה כר"ע מחבירו דהם גזל אחד מהי בני אדם וחין יודע איזה חהן ות קייתו ק הכם ש מתוכירו לים בת הנה מה בי כל חם הון יוע שים הם לגל שישבע כל אחד מהן שנולו וישלם לכל אדה [ג] הקשיחו רבען כיון רעביר אישרא. אבל במקח מודה ר"ע שמעית זמי מקח פיים! ומסחלק . רבי סחים לן [ד] הגל במדק האשה שהלבה (דף קית:) וקיינוא לן הלכה כר"ע מחבירו . ומהגימין דהכל אריא אפילו כר"ע דרא מוק לה בשמעתון דלא חבעי ליה ובהא מודה כ"ע דלא מחייב אלא בבא ללאת ידי שמים . [ד] כללא דמלהא גול אחד מתמשה ואין וידע אחם גול וכל אחד שמר שמר בול משתבע כל אחד ואחד ומשלם אי הבעי ליה . וכן גול תשנים מאחד מנה ותאחר מאתים וכל אחד אומר ממני גול מאתים תשהבע כל חר ושקיל מאחים . ואי לא הבעי ליה או שאתר גולהיך ואיני יודע אם החורהיו לך חיב בכא ללאח ידי שמים . אכל אם אתר איני יודע אם גולהיך אם לאו סעור אף ללאח י"ש

[תילח ע"א] מתובר המסקור פירות אל חבירו אפיט כן אבודין לא יגע ככן .

י (חד לה צ"א) בקרובה" המסקיד הירות אל תבינו למציט כן להגידן לה יעב ככן.
בכן' מ"ם. אמר רכ כהוא רולה אים בקב של מהשעה קבין של הצידה לפעלים:
ילחק למנו חישינן שמא עשאן הבומה ומעשב על מקש לחד. כראה דהלכה כר"ל בר
ילחק למנו חישינן שמא עשאן הבומה ומעשב על מקש לחד. כראה דהלכה כר"ל בר
ילחק למנו חישינן שמא עשאן הפומה ומעשב על מקש לחד. כראה מוז רכנן דימבום.
ומירו מסהברא פירוש כ"ח שפירש דר"ל בר ילחק לאים ליה עעמא דרכ בכל לחי שמעו של ר"ל איט מססיק אלא לשירות שאן משקקון ומתוריתן בכל שירוח אייני
אלא שבא רב נמען לטשסף בטעו אפילי ביותר מכדי חסרוע, אמר רבה בר כר מנה
אלא שבא רב נמען לטשט אלא כברי חסרוע לכו ביותר מכדי חסרוע דברי בכל שכרן
אמר רבי יומנן לא שט אלא כברי חסרוע לכו ביותר מכדי חסרוע דברי בכל שוכן

דבוחת הבית א ולחר ושימול מכיל לו: ב מממה מלחכו וליק ט'. כילפיל טיי כי ומין נפנודים פנונים וכנותים סיקתף וי רים בטמט בלו: נכלפי משם לתריל פרכה: ר משם פני שיסקירו אלו רשוי ברים:
ית שרף גול לנול הזק נא לחר חס' כילו וא"י חלדום חסן נול וכילו: ר פילו ששיל וככרן א' ולוכיו אי מפטי לים ולו משם משקירו אלו ולו מפני לים ספור לף ולייש וליי למוכי ווככל בתו ובכל מה מפסי בי ח מפשי לים פול מיל היל :
דבהות הבריים (6) פיי כשם יחי הינות ליכונה לשם לפני :
הברות הבריים (6) פיי כשם יחי הינות ליכונה לשם לפני :

לפשרת שבואר להיש המור להים למור להים משר להים למור להים משר להים משר להים למור להים משר להים למור להים במת להים למור להים למו

CHAPTER ONE: SOURCES

C. Rabbinic Decisions

1. Responsa

Responsa literature constitutes one of the most important sources of Jewish law.

Throughout Jewish history, as halakhic problems — both public and private—arose, they were addressed to local rabbis. Questions on which local scholars did not feel qualified to rule would be referred to the leading scholars of the day. Such questions, published along with the rulings issued, comprise the responsa literature, known in Hebrew as she'elot uteshuvot (questions and answers) and abbreviated as shut (מור"ח).

There is no official procedure or format for addressing a question to an authority. Questions may consist of a short summary of the facts or a full review of all legal facets of the problem. The questioner may himself suggest a solution and seek confirmation. Replies will usually clarify the facts and the *halakhah*, and conclude with a decision.

The responsa literature has been central to the development of Jewish law. The need to address real life situations and issue practical rulings, forces respondents to establish the position of Jewish law on the most timely and concrete issues.

Responsa literature as a literary and historical phenomenon began in the middle of the Geonic period and continues to this day. More than three thousand works containing over 300,000 responsa are known.

Some books of responsa are named simply for their author and known by his full name or acronym. So, for instance, Teshuvot haRambam, The Responsa of Maimonides; and Teshuvot haRema, The Responsa of R. Moshe Isserles (Rema). Others are given formal titles such as She'elot uTeshuvot Divrei Rivot, by R. Yitzhak Adarbi, and She'elot uTeshuvot Noda biYehudah, by R. Yehezkel Landau of Prague.

A few works of responsa have been translated into English. An example is R. Meir of Rothenburg, by Irving Agus (see Figure 31).

IV. Halakhic Literature

RESPONSA, R. MEIR OF ROTHENBURG

A. A trustee appointed by the father of the orphans is not required to take an oath. However, some authorities (*Ittur*) believe that when such a trustee has been removed by court, because of witnesses testifying to his mismanagement of the affairs of the orphans, he is required to take an oath.

Sources: Cr. 272; L. 239. Cf. Mord. Gitt. 389; Pr. 592; L. 240.

708 (D)

- 2. B demanded that his mother return to him the books, silver, and gold, that had belonged to his father.
- A. Until the widow take the required oath regarding her ketubah, all the possessions of her deceased husband belong to the orphans. The assurance by solemn hand-clasp that the widow gave B that she retained nothing which had belonged to her husband, is not sufficient. She must take the required oath over the Scroll of the Law.

Sources: Cr. 213.

709

- Q. A deposited valuables with B for safekeeping. B, in turn, deposited them with C. Is B to be held responsible for them?
- A. A bailee who redeposited with another, valuables that had been entrusted to him, is responsible for them. However, if A was in the habit of depositing valuables with C, B is not to be held responsible for the valuables.

Sources: Mord. B. M. 271. Cf. Am II, 221; Moses Minz, Responsa 92; ibid. 107.

Figure 31: Responsum of Rabbi Me'ir (Maharam) of Rothenburg, Irving Agus, Rabbi Meir of Rothenburg (Philadelphia, 1947), vol. II.

CHAPTER ONE: SOURCES

Most books of responsa are indexed, and many are indexed by topic. A comprehensive card-catalogue of responsa arranged according to the chapters of the *Shulhan Arukh* has been compiled by *Otzar haPosekim* in Jerusalem. The index contains approximately one million entries.

A most important aid to finding responsa on a given topic is the Responsa Project of Bar Ilan University. The project has computerized some 250 books of responsa which can be searched for information on every conceivable topic.

(For further details on data bases and indices of the responsa literature, see below, p. 100; concerning anthologies, see p. 113.)

2. Decisions of Israeli Rabbinic Courts

Parallel to current responsa literature, there is a growing body of decisions of Israeli rabbinic courts. The rabbinic courts adjudicate a variety of issues on the basis of Jewish law, and many of their decisions are collected in *Piskei Din Rabbaniyim*, abbreviated as PDR (פר"ד). To date, fourteen volumes of decisions have appeared on civil and administrative law, as well as on the law of personal status. Indices to volumes 1-10 have also been published. Decisions issued before the establishment of the State of Israel are collected in *Mivhar Piskei Din Rabbaniyim* (Selected Rabbinic Legal Decisions), edited by Z. Warhaftig.

On page 178 of the first volume, there appears a decision of the Rabbinic Court of Tel Aviv which, *inter alia*, suggests alternative reasons for the opinion that the bailee who has entrusted his charge to another is not liable if the sub-bailee is one whom the bailor inherently authorizes.

Chapter Two

MODERN SCHOLARSHIP

I. BOOKS AND STUDIES

The past twenty to thirty years have seen a tremendous increase in the publication of works dealing with Jewish law. The following are among the most notable:

Yesodei haMishpat halvri, by A. Gulak, deals with the main areas of Jewish law: acquisition of property and monetary affairs, legal obligations, laws of family and inheritance, and court procedure.

Dinei Mamonot, by R. Ezra Batzri, culls laws from *Shulhan Arukh* and responsa on matters of property and civil procedure. It is arranged according to subject matter.

haMishpat haIvri, by M. Elon, deals with the foundations and principles of Jewish law, the development of its legal institutions, and its literary sources.

Sidrat Mehkarim uSkirot baMishpat halvri, treats specific issues in Jewish law as they have arisen in the process of drafting Israeli legislation. The monographs, published by the Israeli Ministry of Justice, were prepared by S. Warhaftig and N. Rakover, Deputy Attorney General of the State of Israel. To date, sixty monographs have appeared in this series. A List of the studies appears below.

Studies and Surveys in Jewish Law Published by the Israeli Ministry of Justice

- 1. Property Relations Between Spouses
- Penalty for Acts Tainted with Illegality
 Sources of the Principles of Copyright
- 4. Protection of Privacy
- 5. Rehabilitation of Criminals

CHAPTER TWO: MODERN SCHOLARSHIP

- 6. Mistake and Misrepresentation in Contracts
- Rescission for Breach of Contract
- Contract in Favor of Third Party
- 'Approbations' of Books as a Source of Copyright
- 10. On the Rule of Law
- 11. A Chronological List of Sages of Halacha
- 12. Informal Agreements
- 13. Comments on the Labor Contract Bill
- 14. Fair Dealing15. Restoration of Lost Property
- 16. Consumer Protection
- 17. Conditions in Contracts
- 18. Lottery and Gambling Contracts
- 19. Illegal Contracts
- 20. Duress and Unduc Influence
- 21. Uniform Contracts
- 22. Offer and Acceptance in Contracts
- 23. Ostensible Contracts
- 24. Enforcement of Contracts
- 25. Market Overt
- 26. Ecology
- 27. Compensation for Breach of Contract
- 28. Principles of Interpretation of Contracts
- 29. Clerical Errors and Rectification
- 30. Time and Place in Performance of Contracts
- 31. Obligations of Joint Debtors
- 32. Contracts Requiring Registration 33. Contract for Services
- 34. Set-off of Obligations
- 35. Appropriation of Payments in the Case of Several Obligations
- 36. Unfair Competition
- 37. Bona Fides in Contracts
- 38. Unfair Competition and the Public Interest
- 39. Monopoly
- 40. Protection of Wildlife
- 41, Trade Practices
- 42. Change in Value of Currency in Contracts
- 43. Devaluation
- 44. Unjust Enrichment
- 45. Transacting Business with Another's Property
- 46. Agent who Receives Benefit in Consequence of Agency
- 47. Legalism and Compromise Upon Change in Value of Currency
- 48. Unforeseen Change in Value of Currency
- 49. Effect of Change in Value of Currency upon Compensation for Conversion
- 50. Indemnity for Salvage of Property
- 51. Indemnity for Rescue of a Person
- 52. Compensation for Withholding Another's Money
- 53. Restraint of Trade
- 54. Human Dignity
- 55. Coercion in Conjugal Relations
- 56. Testimony Under Oath
- 57. Ethical Standards for Public Servants
- 58. Law as a Universal Value Law and the Noahides
- 59. Violence in the Judicial Process
- 60. State's Witness

I. Books and Studies

A variety of other studies on specific topics within the field of Jewish law have appeared recently. Subjects of interest include labor law, agency, the law of the state, contracts, commerce, and civil procedure.

The following are among the most notable works appearing in English:

The Main Institutions of Jewish Law, by the late Chief Rabbi of Israel, Isaac Herzog, concentrates on the laws of acquisition and obligation. Shown below (Figure 32) is a passage from chapter XIII, 'Bailees and Bailments,' which surveys the legal principles of bailment in Jewish law.

The Spirit of Jewish Law, by the American jurist G. Horowitz, is an English language survey of Jewish law.

The Principles of Jewish Law, edited by M. Elon, is a more recent collection of articles on Jewish law that appeared as entries in the Encyclopedia Judaica.

Jewish Law and Decision-Making: A Study Through Time, by A. Schreiber, analyzes the structures, operations, and decision-making processes of Jewish law.

A Living Tree, by E. N. Dorff and A. Rosett, is a systematic and thorough examination of the roots and growth of Jewish law.

Jewish Law: History, Sources, Principles, by M. Elon, a recently published translation of haMishpat HaIvri (see above, p. 87), is a comprehensive overview of the origins and nature of Jewish law.

A number of English works compare Jewish law to other legal systems.

Three Great Systems of Jurisprudence, by K. Kahana Kagan, compares Jewish, Roman, and English law.

Jewish and Roman Law: A Comparative Study, by Boaz Cohen. Jewish Jurisprudence: Its Sources and Modern Application, by E. Quint and N. Hecht, deals with the composition and jurisdiction of courts.

CLASSES OF BAILEES

The Mishnah distinguishes four classes or kinds of bailee: (a) the gratuitous bailee—shomer hinam; (b) the borrower—shoel; (c) the paid bailee—nose sakhar; (d) the hirer—sokher. The division is rather formal for, from the standpoint of liability, (d) is identified by R. Meir with (a) and by R. Judah, the latter's contemporary and colleague, with (c). The final law is in accordance with R. Judah. The division into the three classes or types (a-c) is nowhere questioned or disputed, and this unanimity is sufficient evidence of its high antiquity: (b) is expressly stated in the law of Moses, while (a) and (d) are inferred from the Mosaic text.

Viewed from the aspect of the respective degrees of liability, the division in the ascending scale is: (1) the gratuitous bailee; (2) the paid bailee and the hirer; (3) the borrower; that is (a), (c) and (b-d). An old text cited in the Palestinian Talmud (Shevuoth, VIII, 1) explains the scale as follows: The borrower, because he takes from the lender but gives nothing in return, is burdened with the highest degree of liability. The paid bailee, since he not only takes from the bailor but he also renders a service to the latter, his liability is of a lower degree; the same applies to the hirer who, on the one hand, makes use of the property and, on the other, pays for the hiring. The gratuitous bailee who confers a benefit upon the bailor without any profit to himself is the least liable of the four.

The source of these three varying degrees of liability, to be presently defined, is traced to the Mosaic text, but there is a divergence of conception as to the root-idea. According to some post-Talmudic Authorities, the Mosaic law is based upon the psychological consideration that each kind of bailee, in view of the reasons stated above, tacitly contracts to be liable to that extent. Others seem to think that the divine law has laid down these rules because they are intrinsically just, regardless of any psychological probing of the respective intentions of the various bailees.

Figure 32: The Main Institutions of Jewish Law, by R. Isaac Herzog (London, 1936-1939).

II. JOURNALS AND COLLECTIONS

Articles on Jewish law appear in a variety of publications. The following are dedicated specifically to Jewish law.

Dinei Yisrael. An annual edited by A. Kirschenbaum and published by the law faculty of Tel Aviv University. It includes articles in both Hebrew and English.

The Jewish Law Annual. An annual of Jewish law edited by B. S. Jackson and published by the Jewish Law Association.

The National Jewish Law Review. The scholarly publication of the National Jewish Law Students Network, The National Jewish Law Review is devoted primarily to studies comparing Jewish law with the Anglo-American system.

Jewish Law and Current Legal Problems, edited by N. Rakover, records the proceedings of the First International Seminar on the Sources of Contemporary Law, incorporating twenty essays on topics of general legal interest.

The proceedings of the Second International Seminar on the Sources of Contemporary Law, on the theme, *Maimonides as Codifier of Jewish Law* have been edited by N. Rakover and published in a volume of the same title.

Jewish Law Association Studies records the proceedings of the Jewish Law Association's biennial conference. It contains scholarly papers on a wide range of topics in Jewish law.

Shenaton haMishpat haIvri. An annual published in Hebrew by the Institute for Research in Jewish Law, Faculty of Law, Hebrew University, Jerusalem.

Additional publications that deal with issues in Jewish law include Tarbiz, Sinai, Noam, and Tehumin in Hebrew, and Tradition, The Journal of Halacha and Contemporary Society, and The Israel Law Review in English.

Chapter Three

REFERENCE BOOKS AND SERVICES

I. ENCYCLOPEDIAS

There are a number of reference books and indices available. There are also information services designed to aid in the location of source material in Jewish law. This chapter describes the most important of these.

Encyclopedia Talmudit contains topics of halakhah and Jewish law arranged alphabetically. To date, twenty one volumes reaching to the Hebrew letter, have been published together with a detailed index of those volumes. Using the index, we would find that important areas of the law of bailees are treated in the first volume under the entry אומן (Artisan), which opens with a discussion of the artisan as bailee (see Baba Metzia 6:6).

To date, three volumes — reaching to the Hebrew letter 2 — of an English translation of the *Encyclopedia Talmudit* entitled *Encyclopedia Talmudica* have been published. Reproduced below (Figure 33), is the passage dealing with the artisan's liability as a bailee.

Encyclopedia Judaica contains many entries relevant to Jewish law as well as its sages and sources. So, for instance, the law of bailees is discussed in the entry 'Bailment,' by N. Rakover. Entries relevant to Jewish law have been collected by M. Elon in The Principles of Jewish Law, mentioned above (p. 89). An excerpt from the entry on bailees is shown below (Figure 34).

The Jewish Encyclopedia, published by Funk and Wagnalls Co. at the beginning of the century also contains entries of relevance. Shown here (Figure 35) is an excerpt from the article 'Bailment' written by Louis Dembitz.

CHAPTER THREE: REFERENCE BOOKS AND SERVICES

Juedisches Lexikon contains entries in German on various topics. Those relevant to Jewish law were written by Marcus Cohn, and have been collected in Woerterbuch des Juedischen Rechts.

'UMAN (ARTISAN)

ומן ('Uman).

Artisan.

One who does either piece- or day-work, in his own or in his employer's premises.

- 1. His Liability as a Bailee.
- 2. An Artisan Who Spoiled his Work.
- 3. Dismissal of Artisans.
- 4. The Rights of Artisans.

1. His Liability as a Bailee.

An artisan who works on another's material in his own premises is classed as a paid bailee, and as such answerable for theft or loss, because, like a paid bailee, he benefits from the material in his keeping in that he earns money by it. This ruling holds good even on the view that a Hirer ranks as an unpaid bailee for the reason that he pays for the benefit be derives from the owner's property, a reasoning that could well be said to apply to an artisan who also pays for the benefit he obtains from the material entrusted to him, though not in actual money, yet with his labor. As against this stands the additional advantage enjoyed by the artisan in that he has the right to retain the finished article as a pledge until he is paid for his labor and is thus saved the trouble of having to go seeking for his money. This advantage is equivalent to receiving hire for safe keeping the article which, in turn, makes him a paid bailee in the eyes of the law (Mish. B.M. 80b; M. S'khirut 10, 3; E).

There are some later authorities who maintain that since in legal practice the hirer ranks as a paid bailee, the artisan is to be treated as such, even if he is not in actual possession of the article. Others, however, disagreeing, are of the opinion that notwithstanding the legal practice in regard to the hirer, the status

of the artisan is wholly determined by his said right of retention. For they argue, the case of the artisan is not completely analogous with that of the hirer. Whereas the hirer benefits from the very fact that the owner's property is in his keeping, the artisan does not, as he could have equally earned the money had he performed the work in the owner's premises.

Where the artisan is not paid for his work by piece, but by the day, he does not rank, according to some authorities, as a paid bailee, even if he works on his own premises, the argument being that the artisan is not likely to assume the responsibility of a paid bailee in regard to the material, in the absence of any guarantee that he will be engaged to do the work to the very end. Other authorities, however, do not admit such a distinction between an artisan who contracts to be paid for his work by piece, or by the day. In their opinion, it all depends on whether he does the work in his own premises, in which case he ranks as a paid bailee; or in the owner's premises, in which case he is not accounted even as an unpaid bailee, it being assumed that the owner in the latter case has not relegated to the artisan the responsibility for the care of the material. Others, again, hold that even if he works in the owner's premises he ranks as a paid bailee, by virtue of the benefit he derives in the form of earnings from his work (L).

If the owner has already paid the artisan for his work, some later authorities are of the opinion that since the latter can no longer retain the finished article as a pledge, he does not rank as a paid bailee. Some, however, maintain that he is still to be accounted as a paid bailee. For it is not the fact that he can retain the article that makes him answerable, but the benefit he derived from his labor; namely, his earnings.

Figure 33: 'Uman (Artisan),' Encyclopedia Talmudica (Jerusalem, from 1969).

BAILMENT. The law relating to a bailee (i.e., one who is entrusted with the money or chattels of another) is first given in the Torah (Ex. 22:6-14) in several statements of principle from which have been deduced the three categories of bailee, known as the shomer hinnam; the shomer sakhar; and the sho'el.

The Shomer Hinnam. The shomer hinnam (שומר חנם , lit. "an unpaid bailee") is based on the first case cited in the Torah of one who is given "money or stuff" to look after (Ex. 22:6-8). Such a bailed is not liable to the owner in the event of the goods being stolen (and the thief not apprehended), provided that he confirms on oath before the court that he had not embezzled or otherwise converted the goods to his own use (lo shalah yado, lit. "not put forth his hand"). In fact, his duty of care is minimal and his liability is limited only to cases where loss resulted from his own negligence (cf. BM 3:10; Sh. Ar., HM 291:1). Thus, in the absence of proven negligence and subject to his taking the prescribed judicial oath, he would also not be liable for loss caused by inevitable accident or unforeseeable damage (i.e., ones; Yad, Sekhirut, 1:2 and 3:1ff; Sh. Ar., HM 291:6 and 9). It was such leniency which led to this particular portion of the text being construed as relating to the shomer hinnam (Yad, loc cit. 1:2) compared with the higher duty of care imposed on the shomer sakhar (cf. Laws of Hammurapi, 125, 263-7). On the other hand, any bailee, even a shomer hinnam, who meddles with the deposited article without the owner's authority is considered guilty of thest (i.e., larceny by conversion; see Theft and Robbery) and is consequently liable for any subsequent loss. Indeed, according to Bet Shammai the mere formulation of his intent to "put forth his hand," without his necessarily committing an actual act of conversion, suffices to render the bailee liable, but Bet Hillel does not extend the principle so far (BM 3:12; Yad, Gezelah, 3:11; Sh. Ar., HM 292).

The Shomer Sakhar. The shomer sakhar (parallel bailee") is derived from the second case in the Torah of one who is entrusted with "an ass, or an ox, or a sheep, or any beast, to keep, and it be hurt, or driven away..." (Ex. 22:9-12). The fact that this case refers only to animals, whereas the previous case mentions "money or stuff," has been interpreted as drawing a distinction, not hetween the types of property deposited (cf. Philo, Spec. 4:35; Rashbam, Ex. 22:6), but between the types of bailment, since "the safekeeping of money or vessels is generally undertaken without payment [i.e., shomer hinnam], whereas that of animals is undertaken for reward [i.e., shomer sakhar]" (Nahmanides to Ex. 22:6). In this case the bailee is liable in the event of the goods being stolen or lost (which is further authority for the conclusion that Scripture is here referring to a shommer sakhar) and he cannot be absolved even by taking the

Figure 34: The Principles of Jewish Law, edited by Menahem Elon (Jerusalem, 1975).

I. Encyclopedias

BAILMENTS: Delivery of personal property for the purpose of a trust. A bailment arises when one person (the bailee) is lawfully put in the possession of goods belonging to another (the bailor) with the understanding that he will return them. The law of Bailments deals mainly with the duty of the bailee to return the things held in bailment and the grounds for not returning them in good condition.

I. The Scriptural law of Bailments is given in Ex. xxii. 6-14 (A. V. 7-15); and there is also a reference to deposits in Lev. v. 20-26 (A. V. vi. 1-7). In the former text the first paragraph (verses 6-8 [A. V.7-9])

speaks of entrusting money or implements to the care

of a neighbor; and as such deposits are usually accepted without reward, this Classes. passage is understood as referring to the "gratuitous keeper" ("shomer of Bailees. hinnam"). The next paragraph (9-12) speaks of putting animals into the care of another; and as animals are placed every day in the care of a shepherd working for hire, this paragraph is understood to refer to a paid keeperor "receiver of hire" ("shomer sakar" or "nose sakar"). Verses 13, 14 (A.V. 14, 15) speak of one who "borrows" some specific thing, known in Hebrew as "sho'el," while he who borrows money is known as "loweh." The sages, however, recognize a fourth kind of bailee: one who rents or hires an article ("soker"), and they place him in a more favored position than the borrower, in analogy to the greater favor that is shown to the gratuitous keeper as compared with the receiver of hire. Thus the Mishnah (B. M. vii. 8; Shehuot viii. 1) enumerates four bailees ("shomerim"): (1) the borrower; (2) the gratuitous keeper; (3) the receiver of hire; and (4) the hirer. These classes are well known to the Roman jurisprudence and to the common law of England; but the special liability of common carriers, who are in our own time the most important of all bailees, is unknown to Bible and Talmud.

The same degree of care and extent of liability are placed upon the hirer as upon the receiver of hire: thus there are indeed four bailees; but, as the Talmud puts it, only three rules govern their liability (B. M. 93a). The "higher care," spoken of in the Talmud as resting upon the paid keeper as compared with the gratuitous one, bears in its counterpart some analogy to the levis culpa and lata culpa of the Romans; and while the main distinction (in the Scripture the only distinction) lies between "compulsion" ("ones")—that is, overpowering force, the Roman vis major—on the one side, and "theft or loss," the result of the keeper's negligence, on the

Figure 35: 'Bailment,' Jewish Encyclopedia (New York/London, 1901-1905).

II. INDICES TO THE RESPONSA LITERATURE

As mentioned, most books of responsa contain topical indices. In addition, there exist a number of comprehensive indices:

Responsa Project of Bar Ilan University, mentioned above (p. 84), is one of the most important aids to locating responsa by subject. With the aid of a CD-ROM computer disk, responsa culled from some 250 basic works can be located quickly and easily. The disk also contains the text of the Bible, the Mishnah, the Babylonian Talmud with Rashi's commentary, the Jerusalem Talmud, Maimonides' Mishneh Torah, the Tur, and halakhic Midrashim. With the help of a computer, it is possible to obtain a listing of all sources within the data bank relating to the topic of interest, relevant passages in context, and the complete text of each responsum cited.

It is also possible to order a written summary and analysis of the sources located (see below, p. 117).

For the purposes of this guide, we located responsa containing the phrase 'a bailee who has entrusted his charge to another (shomer shemasar leshomer; שומר שמסר לשומר).' As it happens, the phrase appears in dozens of responsa. Shown is a list of appearances of our key phrase, in each responsum, in the context of the preceding and following words (see Figure 36).

Mafte'ah haShe'elot vehaTeshuvot shel Hakhmei Sefarad uTzefon Africa, edited by M. Elon, is published by the Institute for Research in Jewish Law of the Hebrew University. It covers responsa written by the authorities of Spain and North Africa prior to the Spanish expulsion in 1492. It comprises three parts, an index of sources, a topical index, and an historical index. The index of sources lists all references to Scripture, the Mishnah, Tosefta, Midrashim, and Talmudim. The historical index contains historical material included in the responsa and is arranged by topic. The legal index classifies the contents of the responsa according to the full range

II. Indices to the Responsa Literature

of topics in civil, criminal, administrative, public, and personal status law (see Figure 37).

The card file of Otzar haPosekim catalogues the great bulk of responsa literature (see above, p. 84). A summary of the responsa relating to Even haEzer of the Shulhan Arukh is being published; its eighteen volumes have reached chapter 69 of Even HaEzer. Indices to the responsa relating to Hoshen Mishpat are also being published. To date, one volume has appeared covering chapters 1-17 of Hoshen Mishpat.

Kuntres haTeshuvot, by Boaz Cohen. This is an important bibliographical index to response and includes a comprehensive introduction.

Mafte'ah liTeshuvot haGeonim, by Y. Miller, is a guide to Geonic responsa.

The Saul Lieberman Institute for Talmudic Research of the Jewish Theological Seminary in Jerusalem has compiled a topical card file index to 600 volumes ranging from writings of early halakhic authorities to works of modern scholarship. The index is currently being prepared for computerization.

In addition to *Pit'hei Teshuvah*, mentioned above (p. 74), there exist a number of other summaries of responsa.

Halakhah Pesukah follows the order of Hoshen Mishpat and summarizes the accepted rulings. It currently covers the first 27 chapters of Hoshen Mishpat.

Kovetz haPosekim is a comprehensive work covering the first 35 chapters of Hoshen Mishpat.

Knesset haGedolah, by R. Hayyim Benveniste (17th century), is a compilation of responsa following the order of the Tur and Beit Yosef.

Divrei Geonim is a summary of responsa arranged topically in alphabetical order.

החיפוש: שומר שמסר לשומר מאגר: שו"ת ראשונים

- שו"ת הרשב"א חלק כ סימן שנא ד"ה תשובה: לאחר עור, אלא להניח ביד אחר, כעין שומר שמסר <u>לשומר,</u> אינו רשאי,
 - 2. שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף צו ד"ה תשובה אם דלא שייך למימר בהא שומר שמסר לשומר חייב.
 - 3. שו"ת הריב"ש סימן רכח ד"ה. עור יש בפי המפקיר (ל"ו), גבי <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u>.
 - 4. שו"ת תשב"ץ חלק כ סימן צז ד"ה ידוע הוא ואפילו מן הסתם אינו נאמן כדין <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> א"כ חזרה
 - .5 שו"ת תשב"ץ חלק ב סימן קפט ד"ה אמגם במה
- כגמרא כפי המפקיד (ל"ו צ"ב) שומר שמסר לשומר חייב משום דמצי
- שו"ת תשכ"ץ חלק ד טור א (חוט המשולש) סימן יג ד"ה ואע"ג דאמרינ כמו שנתבאר למעלה כדין שומר שמסר לשומר עכ"ל.
- 7. שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ב (חוט המשולש) סימן טז ד"ה שאלה נשאלתי ליד אחר וקי"ל (ב"מ ל"ו ע"ב) <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> אע"פ שריבה
 - שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ב (חוט המשולש) סימן טז ד"ה ועוד לעד"ג קמן דאע"ג דקי"ל (כ"מ ל"ו ע"ב) שומר שמסר לשומר אפילו ש"ח
- שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ב (חוט המשולש) סימן טז ד"ה ועתה שהוכחנ ג"ב שהוא פטור ואע"ג דקי"ל <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> חייב מאחר
- 10. שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ב (חוט המשולש) סימן טז ד"ה ועתה שהוכח שמסר בידה ופטור דלא שייך בהא <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> דלא מבעיא
 - 11. שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ב (חוט המשולש) סימן כד ד"ה וא"ת הן קמן אצ"ג רקי"ל (ב"מ ל"ו צ"ב) <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> וכו' אפ" ש"ח
- 12. שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ג (חוט המשולש) סימן כא ד"ה תשובה לכאו נראה ששמעון חייב כדין כל <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> כדאיתא בפרק
- 13. שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ג (חוט המשולש) סימן כא ד"ה תשובה לכאו ואמר רבא (שם ע"ב) הילכתא <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> חייב ול"מ ⊨ולא
- 14. שו"ת תשב"ץ חלק ד טור ג (חוט המשולש) סימן כא ר"ה תשובה לכאו בפורע לערב נמי לא גמרינן מדין <u>שומר</u> שמסר <u>לשומר</u> לענין פרעון

Figure 36: Page of printout produced by the Responsa Project of Bar Ilan University. The page lists appearances of the Hebrew phrase shomer shemasar leshomer in their immediate context and the precise location of each appearance.

מפתח משפטי שומר שכר שומר אבידה רשבא ב, שלון רשבא ג, נכן רשבא ה, קסון רן, כ דמי אבידה רי גם אבידה, שמירת האבידה רשבא א, אלף כט; רשבא ב, שלו; רשבש, שלה ריבש ח, כג אב המקבל סבלונות בתו אומן רי גם שומר משכון תשבץ ב, קעד; רסו; רשבש, תקעה אפוטרופוס רי גם **אפוטרופוס** רשבא ד, קמו; רמב; ושבא ה, ק; קא; ושבש, שעח התחייבות לשמירה הדדית ליפסיא, קצא; רשבא ב, שלב; ראש, צג, א; ריבש, רעט; ריבש ח, ב רשבא ב, שמן ראש, פט, דן ראש וו, צון ריבש, שמון שותפים רשבש, שעח ליפסיא, קצא בפשיעה – חייב רק זה שפשע רמבן, מז; רשבא ב, שלו; מי שיש לו רשות להשתמש בפקדון ריבש ח, כג; רשבש, שלה המקבל שכר תמורת שמירתו, בין בסופה ובין בתחילתה רשבא א, אלף ט; רשבא ג, נב; רשבא ה, קסו רשבא ב, רז; רשבא ג, קלא סרסור רשבא ב, שפח שואל – לאחר ימי השאלה שומר משכון רי גם אומן; משכון ריף, ס; די מיגאש, קכא; רשבא א, אלף ט; אלף כט; רשבא ב, שלו: רשבא ג, נב; רשבא ה, קסון ראש, צ, גן צ, יאן קח, כזן רן, כן ריבש, שפאן תשבץ ב, קעט; **רשבש**, שצ; תקעה כל תופס חפץ של חבירו ויש לו הנאה שמבטיח את מעותיו רשבא ה, קסו; רשבש, תקעה ריבוי שומרים כי אחריות השומר, ריבוי שומרים שומר שמסר לשומר – חייב רי גם אחריות השומר; דרך השמירה; השבת הפקדון ריף, ריז; רפב; רמה, שג; רשבא ב, שנא; ראש, צז, א; תשבץ ב, קפט; תשבץ ג, פ; רשבש, שמז השכת הפקדון על ידי שליח ריף ו, תקג; רשבא ד, יב; ראש ו, כ; ראש ווו (92); ריבש, קכח (כח 3); רשבש, שלח כשיש עדים שהחפץ אבד באופן שבו הוא פטור תשבף ג, פ; רשבש, קיא רכח (ס 1) מורשה רשאי למנות מורשה נוסף רמה, שג; כשמטרת ההפקדה מלמדת על הסכמה להעברת הפקדון רשבש, שלח תשבץ ג, פ כשהפקדון הוחזר לשומר הראשון -- פטור ראש, ו, א , משבץ ב, צו כשהשומר השני הוא כדרגת אחריות גבוהה יותר **רשבש**, שלה

Figure 37: Mafte'ah haShe'elot vehaTeshuvot shel Hakhmei Sefarad uTzefon Africa, edited by M. Elon (Jerusalem, 1986).

III. BIOGRAPHY

Biographies contribute valuable insight into the life, times, and work of the authorities who have shaped the literature of Jewish law. Several biographical reference works are listed here.

Encyclopedia leToledot Gedolei Yisrael, edited by M. Margaliot, covers post-Geonic authorities who lived between the eleventh and eighteenth centuries.

Hakhmei Yisrael, by D. Halahmi, deals with authorities from the thirteenth century to the date of its publication.

Atlas Etz Hayyim, by R. Halperin, contains biographies as well as chronological and genealogical diagrams. Its scope is from the creation of the world to the present. An example is shown below (Figure 38).

haMishpat halvri, by Prof. M. Elon (see above, p. 87). Part III contains biographical information on the major halakhic figures.

A History of Jewish Literature, by M. Waxman, contains useful biographical material.

III. Biography

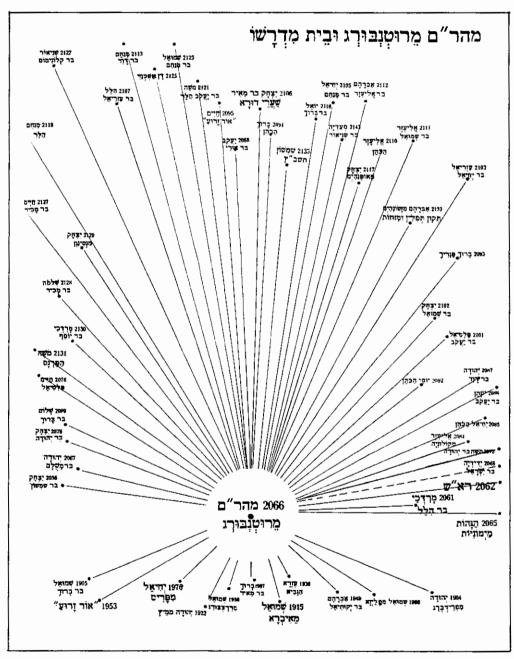

Figure 38: 'The School of R. Me'ir of Rothenburg,' Raphael Halperin, Atlas Etz Hayyim (Tel Aviv, from 1973).

IV. BIBLIOGRAPHY

There are three bibliographical reference works of note.

Otzar haMishpat, A Bibliographical Index to Jewish Law, by N. Rakover, is a comprehensive listing of books, articles, encyclopedia entries, essays, and unpublished doctoral dissertations, appearing in Hebrew. Volume one covers material published through 1973 and contains some 12,000 entries; volume two covers the years 1974 through 1989 and contains approximately 9,000 entries.

In volume one of Otzar haMishpat, the entry on bailees (shomerim) is located on page 414; it cites some fifty references. In volume two, the entry appears on page 421 and contains some sixty references.

The Multi-Language Bibliography of Jewish Law, by N. Rakover, is similar to Otzar haMishpat, and contains some 15,000 references to works published before 1989 in languages other than Hebrew. The subject of bailment is found on pages 690-691, entries 13703-13719 (see Figure 39).

Reshimat Ma'amarim beMada'ei haYahadut is an annually published listing of journal articles on Jewish topics appearing in Hebrew and other languages. It has appeared since 1966, and some volumes contain a section on Jewish law. A computer search of all volumes can be executed at the Jewish National and University Library in Jerusalem.

A selected bibliography of works published between 1925 and 1967 on the topics of Talmudic and Midrashic literature was prepared by A. Gutmann, and appears in the appendix (pp. 397-415) to the 1968 edition of *Introduction to the Talmud* by M. Mielziner.

BAILMENTS שומרים

- 13703 Amram, David Werner: Borrower (שואל). JE 3, p. 327-328
- 13704 Biberfeld, Ph.: Das Problem der שמירה בבעלים. NZ 2 (1931-32), p. 351-357; 3 (1932-33), p. 30-35
- 13705 Cohn, Marcus: Haftung der Verwahrer (שומרים). Jüd. Lex. 2, p. 1325-1328 = WJR, p. 52-53
- 13706 Cohn, Marcus: Leihe (שאלה). Jüd. Lex. 3, p. 1034-1035 = WJR, p. 57
- 13707 Cohn, Marcus: Verwahrung (פקדון). Jüd. Lex. 5, p. 1209-1210 = WJR, p. 70
- 13708 Daube, David: Negligence in the early talmudic law of contract (Peshiah). Jubilee vol. Schulz, vol. 1, 1951, p. 124-147
- 13709 Daube, David: Josephus on suicide and liability of depositee. JRe, N.S. 9 (1964), p. 212-224 = Jubilee vol. Belaunde, p. 213-243
- 13710 Dembitz, Lewis N.: Bailments. JE 2, p. 456-459
- 13711 Encyclopedia Talmudica: Artisan אומן, Vol. 1, p. 382-392
- 13712 Fensham, F. Charles: New light on Exodus 21,6 and 22,7 from the laws of Eshnunna. JBL 78 (1959), p. 160-161
- 13713 Finkelstein, Louis: An old Babylonian contract and Genesis 31,38 f. JAOS 88 (1968), p. 30-36
- 13714 Greenstone, Julius H.: Hiring and letting. JE 6, p. 406-408
- 13715 Holmes, Peter: Deposit. Kitto 1, p. 664-666
- 13716 Hurewitsch, Nathan: Die Hastung des Verwahrers nach talmudischem Recht. ZVR 27 (1912), p. 425-439
- 13717 Keyzer, Salomo: Dissertatio de tutela secundum jus Thalmudicum. Dissert. Leiden 1847, 4+38 p.
- 13718 Price, Ira M.: The laws of deposit in early Babylonia and the Old Testament. JAOS 47 (1927), p. 250-255
- 13719 Rakover, Nahum: Shomerim (bailees). EJ 14, p. 1455-1458 = PJL (bailment), p. 256-260

Figure 39: The Multi-Language Bibliography of Jewish Law, edited by Nahum Rakover (Jerusalem, 1990).

V. REFERENCE

A. The Talmud and Rabbinic Decisions

Ein Mishpat — Ner Mitzvah (see above, p. 47) is printed on the page of the Talmud and indicates the decisions of Mishneh Torah, Tur, and Shulhan Arukh on the topic under discussion.

Einayim laMishpat, by Y. Ari'eli, in three volumes, supplements the Ein Mishpat — Ner Mitzvah. It is arranged according to the page order of the Talmud and refers the reader to additional decisions of Mishneh Torah and Shulhan Arukh.

While the above works furnish references from the *Talmud* to the codes, the following works refer the reader of the codes to the talmudic sources.

Be'er haGolah (see above, p. 72) appears on the page of **Shulhan** Arukh and refers the reader to talmudic and other sources of each law.

Be'ur haGra (see above, p. 72) adds to the sources cited by Be'er haGolah. It is also printed on the page of standard editions of Shulhan Arukh.

B. Parallel Passages Within the Talmud

Masoret haShas (see above, p. 48) is printed on the page of the Talmud and cites parallels within the Babylonian Talmud.

Yefeh Einayim is printed among the commentaries at the back of standard volumes of the Talmud and cites parallel passages in the Jerusalem Talmud and Midrashim.

V. Reference

C. Rabbinic Literature and the Bible

Torah haKetuvah vehaMesurah, by A. Hyman (2nd edition, revised by D. Hyman, Tel Aviv, 1979), lists for each verse in the Bible every reference in the Talmudim, Midrashim, and the writings of Maimonides.

Torah Temimah, by B. Epstein, assembles and explains rabbinic quotations from the Talmudim and Midrashim and keys them to the verses of the Pentateuch.

Torah Shelemah, by R. Menahem M. Kasher, is another work that follows the order of the Pentateuch collecting on each verse every passage from the Talmudim, Midrashim, Geonim, and Maimonides. Torah Shelemah also adds notes of explanation and supplementary excursuses. To date, forty-three volumes have been published reaching the latter part of the Book of Numbers. Nine volumes reaching Parashat Beshalah have been published in English.

VI. DICTIONARIES

A. Hebrew

heArukh, by R. Natan ben Yehi'el of Rome (11th century). The most recent edition was prepared by A. Kohut a century ago under the name Arukh haShalem, in nine volumes. heArukh is an alphabetically arranged dictionary of terms and phrases of the Talmud. An entry will usually include a translation and explanation of the word or phrase plus additional information of relevance.

Milon Talmudi, by B. Karu.

Otzar haTalmud, by J. Shechter, is a concise lexicon of talmudic terminology.

Milon Arami-Ivri le Talmud Bavli, by E. Z. Melamed.

B. English

A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature, by M. Jastrow, is a comprehensive dictionary that not only furnishes definitions of terms, but cites and explains many examples of their use in context. It is, thus, also a useful aid to finding frequently used terms and phrases (see Figure 40).

Introduction to the Talmud, by M. Mielziner, is a comprehensive introduction to talmudic literature and contains explanations of key talmudic terms and phrases. These may be located with the aid of the index.

C. German

Woerterbuch ueber die Talmudim und Midraschim, prepared by J. Levy in 1896.

VI. Dictionaries

אַרְעְרוֹלְיִעְלּאָ f. same. Targ. Y. I Lev. VII, 30 (a gloss to תחבא. אַנְיְטְנְיִהָא. V. אַנְיָטְנְיִהָּא.

ל (מינים ווו) wild garlic. Kil. 1, 5, Tosef. ib. I, 2 (Var. ממרם, corr. sec.).

אַבְּעָבְיּה m. (שְׁמֵּכִי) reputation. Meg. 25^b, v. אַרָּ lb. אין m. ישטרר שאָבָנְיה who is well spoken of. M. Kat. 17^b.

רוֹן שוֹרְמִינוֹין, a corrupt. of מִילְיטִוּיוֹים m. (זטתמֹנְוּטִיי) topat. Ex. B. s. 38, end (corresp. to h. יוניין; v. LXX Ex. XXVIII, 17).

שוֹשׁרַ m. (h. h. שׁמֵר; שׁמֵר) watchman, guard, keeper. ער מילל ש' העולמים (expl. Is. XXI, 11) מח מילל ש' העולמים what did the keeper of the world say? Lev. R. s. 36 hp משלח ממר למעלח וב' as the guard of the grape vine (vineyard) stands high (in the ກາງກັບ), so is Israel's guard above. Hag. וב' למרות וב' מים even the gatekeeper (of Gehenna) could not stand before thee; a.fr .-Esp. one in whose charge an object is given, bailee, with 'v an unpaid bailee; של שכר a paid trustee. B. Mets. 93b; a. fr. -- [Shebu. VIII, 1; B. Mets. VII, 8 נושא שבר, sub. now].-Trust that part of a plant or of a body which serves as a protection (e. g. leaves, skin). Ber. 366 אדר אטריגן רוצשת ש' לפירי וכ' we call a part of a plant a guard of the fruit only, if the plant dies when the guard is removed. Ukts. I, 1. Ḥull: 1186 'שורה משום it refers to the stem of an ear, and because it is 'a guard'; a.fr .--PL הייְמִיל, אַיְמִיל B. Mets. I. c. יבות מירות שלים watchmen of fruits may sat (of them) by local usage, but not by Biblical law. Ih.; Shebu. l. c. 'ארבעה ש' הן זכ these are four classes of bailees. 1b. 49b שבוטו ש' the oath required of ballees (Ex. XXII, 9 sq.); a. fr.

אבריטיליטן m. fennel (v. Liw Pfi., p. 382sq.). Y. Kil. I, 27° bot. יברשם מדו נמיק מערוטיליטן "ש quot. in R. S. to Kil. I, 4 (ed. corrupt) what comes out of mixed seeds of fennel and paraley? Bock-paraley.

לשוקמְלְוּלְן (שׁרְבְּיִרְיּלָן) ch. same, or dill. Y. Dem. I,21d top ישמר כרוז וכ' (corr. acc.), v. זְּמָן ני שמר כרוז וכ' ו הַיָּל (. Ib. יים, ל

תוברים, אוביים (מברי) reatch-shed, watch-toreer, lodge. Kil. V, S..B. Bath. IV, 8 (68") משי מאינות עשרת בטיט (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) a watch-shed not plastered with clay (movable). Ib. 69" תשומי.

Figure 40: A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature, by Marcus Jastrow (London/New York, 1886-1903; reprinted New York, 1968).

VII. ABBREVIATIONS

Rabbinic literature routinely abbreviates not only words and names but entire phrases. Certain texts are nearly incomprehensible without a guide to abbreviations.

Otzar Rashei Tevot, edited by S. Ashkenazi and D. Yarden. Eshnav haTalmud, by E.Z. Melamed, contains a listing of commonly used abbreviations.

Introduction to the Talmud, by M. Mielziner (see above, p. 110).

Aiding Talmud Study, by A. Carmel, contains a list of abbreviations and technical terms.

VIII. ANTHOLOGIES

A. Halakhic Dicta

For locating the source of a particular halakhic dictum, there are a number of useful anthologies. Some anthologies list halakhic dicta alphabetically; thus, if the precise wording is known, finding the dictum is quite simple.

Otzar Ma'amrei Halakhah, by Y. Hasidah.

Otzar Divrei Hakhamim uFitgameihem by A. Hyman.

Nivei Talmud, a new anthology of rabbinic dicta on matters of legal and judicial interest, recently published by N. Rakover and R. Ya'akobi.

Other anthologies list dicta according to subject matter:

Otzar haAggadah, by M.D. Gross, lists rabbinic sayings according to topic.

B. Responsa

Mishpat veHalakhah—Mivhar Teshuvot, by Y. Bazak, anthologizes responsa on property and penal law. The responsa are arranged according to author, the first volume containing material written prior to the Spanish expulsion in 1492, and the second volume, material from the period following the Spanish expulsion ending with the time of R. Yosef Karo.

IX. MODERN LAW

A. Jewish Law in Contemporary Legislation

Jewish Law in the Debates of the Knesset, by N. Rakover (2 vols., Hebrew), is a compilation of citations from Jewish law found in the record of the Knesset's legislative discussions. The work shows the connection between Jewish law and Israeli legislation.

Page 778, for example, cites the Israeli Bailees Law, 5727-1967 (see Appendix I). Subsections (b)—(d) of section 1 define the various types of bailee: gratuitous bailee, bailee for reward, and borrower. Section 2 establishes the extent of each bailee's liability. The Bailees Law incorporates many of the fundamentals of bailment in Jewish law.

In the explanatory notes to the original Bailees Law bill (quoted on p. 780), we read: 'With regard to the liability resulting from the different types of bailment, the law proposed herein follows the principles of Jewish law (*Mishnah Shevu'ot* 8:1: 'There are four bailees, the gratuitous bailee, the borrower, the bailee for hire, and the hirer...').'

Further on (pp. 780-790), we find the parallels between the Bailees Law and Jewish law cited by the Minister of Justice and Members of Knesset in the bill's first reading before the legislature.

B. Jewish Law in Contemporary Judicial Decisions

Modern Applications of Jewish Law—Resolution of Contemporary Problems According to Jewish Sources in Israeli Courts, by N. Rakover (2 vols.), is a compilation of hundreds of judicial decisions of the Israeli Supreme Court and district courts which are based upon or cite Jewish law. The section on bailment is found on pages 683-689 (see Figure 41). On page 685, we find the decision in Ali v. Sasson, (1982) 36(3) P.D. 281, 289-292, in which Judge E.

BAILEES

C.A. 341/80 ALI v. SASSON et al. (1982) 36(3) P.D. 281, 289-292

A football pools coupon filled in by the appellant, having subsequently been found to be missing, was reported to the football pool organisers and consequently was not included in the weekly competition. The appellant claimed that his coupon had contained the winning forecast and he was entitled to the first prize. His action was dismissed in the District Court.

Sheinbaum J: The classification of bailees under the Bailees Law, 1967, follows Jewish law, as explained in the Explanatory Notes to the Bill of the Law. See also Z. Tzeltner, "The Law of Contracts in its Development During Twenty Years Since the Establishment of the State" (1975) 29 haPraklit 56, 71, and N. Rakover, "The Jewish Law Sources of the Bailees Law, 1967" (1968) 24 haPraklit, 208, 211. Since Jewish law was considered by the draftsmen of the Law, we may therefore be assisted by Jewish law in understanding the concepts employed by the statute (although not all its provisions follow the rules of Jewish law).

We learn from the Mishnah, Shevuot 8:1, that-

There are four bailees, the unpaid bailee, the borrower, the paid bailee and the hirer. The unpaid bailee takes an oath in all cases, the borrower pays in all cases, the paid bailee and the hirer take an oath in the case of injury, capture or death, but pay for loss or theft.

We also learn from Baba Metzia 3:11:

If a man deposits money with his neighbour who binds it up and slings it over his shoulders or entrusts it to his minor son or daughter and locks the door before them but not properly, he is liable because he

Figure 41: Modern Applications of Jewish Law, edited by Nahum Rakover (Jerusalem, 1992).

CHAPTER THREE: REFERENCE BOOKS AND SERVICES

Sheinbaum applies the principles of Jewish law in his interpretation of Israeli Legislation. In the following excerpt, Judge Sheinbaum explains his basis for doing so:

The classification of bailees under the Bailees Law, 1967, follows Jewish law, as explained in the Explanatory Notes to the Bill of the Law.

...Since Jewish law was considered by the draftsmen of the law, we may be assisted by Jewish law in understanding the concepts employed by the statute (although not all its provisions follow the rules of Jewish law).

X. SUPPORT SERVICES

Sherut Mishpat Ivri (Jewish Law Service) is a division of the Responsa Project (see above, p. 100) that provides information on Jewish law pertinent to issues adjudicated in Israeli courts. The service, in addition to locating relevant sources in the responsa literature, supplies a summary of them. The service may be reached through the offices of the Responsa Project, Bar Ilan University, Ramat Gan 52100, Israel.

Otzar haPosekim (see above, p. 84) provides summaries of topics found in its card index. Correspondence may be directed to Otzar haPosekim, 3 Torah miTzion Street, Jerusalem 94401, Israel. In addition, a computerized link providing indices of responsa relating to Hoshen Mishpat is now available.

Moreshet haMishpat beYisrael (The Jewish Legal Heritage Society). Passage of the Foundations of Law Act, 5740-1980 established an organic relationship between Israeli legislation and 'the principles of freedom, justice, equity, and peace of the Jewish heritage.' In response, the Jewish Legal Heritage Society was founded under the leadership of Prof. Nahum Rakover and the late Dr. Yitzhak Kister. The society acts, inter alia, as a center for dissemination of information to members of the Israeli legal community on matters related to implementation of the Foundations of Law Act. Interested parties may receive bibliographical and related assistance, and lawyers may receive Jewish legal opinions for use in litigation. Inquiries should be directed to Moreshet haMishpat be Yisrael, P.O.B. 7483, Jerusalem 91074, Israel.

APPENDICES

- I. Bailees Law, 5727-1967
- II. Tractate of the *Mishna* and *Talmud* and Their Abbreviations

APPENDIX I

BAILEES LAW, 5727-1967*

1. (a) Holding property by way of bailment is the lawful possession thereof otherwise than by virtue of ownership.

Bailment and bailees.

- (b) A bailee of property who himself derives no benefit from the bailment is a gratuitous bailee.
- (c) A bailee of property who receives consideration for or derives some other benefit from the bailment, and who is not a borrower, is a bailee for reward.
- (d) A bailee of property which he is to use or enjoy without giving consideration is a borrower.
- 2. (a) A gratuitous bailee is liable for loss of or damage to the property if it is caused through his negligence.

Liability of bailees,

- (b) A bailee for reward is liable for loss of or damage to the property unless it is caused by circumstances which he need not have foreseen and the consequences of which he could not have averted: Provided that if the purpose of safekeeping is subordinate to the principal purpose of his possession, the bailee is exempt from liability if the loss or damage is caused otherwise than through his negligence.
- (c) A borrower is liable for loss of or damage to the property, whatever its cause: Provided that his liability shall not be more stringent than that of an unlawful possessor.
- Passed by the Knesset on the 2nd Nisan, 5727 (12th April, 1967) and published in Sefer Ha-Chukkim No. 496 of the 11th Nisan, 5727 (21st April, 1967), p. 52; the Bill and an Explanatory Note were published in Hatza'ot Chok No. 676 of 5726, p. 52.

I. Bailees law, 5727-1967

(d) A bailee who knows that damage for which he is not liable under subsections (a) to (c) is likely to be caused to the property, and who does not notify the owner of the property to such effect within a reasonable time or take reasonable steps to notify him, shall be liable for that damage to the extent that the notification would have enabled the owner of the property to prevent it.

More stringent liability.

3. Where a gratuitous bailee or bailee for reward, having received any property for his personal safekeeping, delivers it to another person without being explicitly or implicitly authorised to do so, his liability for loss of or damage to the property shall be that of a borrower.

Restriction on liability.

4. A bailee is not liable for loss of or damage to the property caused by ordinary use thereof in accordance with the conditions of the bailment or by natural deterioration or by a defect existing therein at the commencement of the bailment, but nothing in this provision shall reduce his liability for negligence.

Compensation and indemnification.

- 5. (a) Where the bailee is liable for the loss of or damage to the property, the owner of the property shall be entitled to the compensation payable for breach of contract.
- (b) Where the bailee is not liable for loss of or damage to the property but has a right to compensation or indemnification for such loss or damage against a third party, the owner of the property may claim his damage from the bailee out of the compensation or indemnification due to the bailee.

Authority to act in an emergency.

6. A bailee may do any urgent and unforeseen act reasonably required to prevent damage likely to be caused to the property, as if the owner of the property had authorised him to do so.

Sub-bailee.

- 7. (a) Where a bailee has delivered the property to a sub-bailee, the acts and omissions of the sub-bailee are deemed to be the acts and omissions of the bailee, and the sub-bailee is liable to the owner of the property to the same extent as he is liable to the bailee.
- (b) The provisions of subsection (a) shall apply whether the property was delivered with or without the permission of the owner thereof: Provided that they shall not derogate from the liability of the bailee under section 3 or under any other law.

Indemnification.

8. (a) The owner of the property shall indemnify a gratuitous bailee, as well as the holder of a pledge or other security, for reasonable expenses

I. Bailees law, 5727-1967

incurred and liabilities reasonably contracted in consequence of the bailment.

- (b) Every bailee is entitled to indemnification as provided in subsection (a) in consequence of an act done by him under section 6.
- 9. The bailee shall have a lien on the property to the extent of what is due to him from the owner of the property in consequence of the bailment.

Lien.

- 10. The mutual debts of the owner of the property and the bailee in consequence of the bailment may be set off.
 - 1 Set-off.
- 11. Where a bailee is entitled to return the property to its owner and has done what he was bound to do in order to return it, but the owner has not accepted the property, the bailee may apply to the court for directions as to what to do with the property and shall be exempt from all liability if he acts in good faith in accordance with the directions of the court; and if he is a bailee for reward or a borrower, his liability for loss of or damage to the property and his right to indemnification shall be that of a gratuitous bailee, even if he has not applied to the court for directions.

Property not taken back by owner.

12. (a) In this section --

"hotel" includes a boarding-house and any other guest-house:

"hotel proprietor" includes a person managing a hotel;

"guest" means a person who is given sleeping accommodation in a hotel.

- (b) In respect of a guest's property situated in the hotel, the hotel proprietor shall be treated as a bailee for reward.
- (c) Where the property is moneys, securities or other valuables, subsection (b) shall not apply unless the guest has informed the hotel proprietor about them and, upon his request, delivered them into his possession.
- (d) The hotel proprietor is exempt from liability under this section if he has not been notified of the loss of or damage to the property within a reasonable time after the guest knew or should have known about it.

Provisions as to hotel proprietor.

I. Bailees law, 5727-1967

(e) The hotel proprietor shall have a lien on a guest's property situated in the hotel, or which has been delivered into his possession under subsection (c), to the extent of what is due to him both in consequence of the bailment and of the accommodation.

Definition.

13. For the purposes of this Law, "owner of property", in relation to a bailee, means any person for whom the bailee holds the property.

Scope of application.

14. The provisions of this Law shall apply to the bailment of property where no special provisions applicable to the matter exist in any other law and no different intention appears from the agreement between the parties.

Repeal.

15. The Sixth Book of the Mejelle, except section 770 thereof, is hereby repealed.

Commencement and transitional provision. 16. This Law shall come into force on the 26th Elul, 5727 (1st October, 1967). A bailment of property which commenced before the coming into force of this Law shall continue to be governed by the previous law.

LEVI ESHKOL
Prime Minister

YAAKOV S. SHAPIRO Minister of Justice

SHNEUR ZALMAN SHAZAR
President of the State

APPENDIX II

Tractates of the *Mishnah* and *Talmud* and Their Abbreviations

Tractate		Tractate	
Arakhin	Ar.	Ma'aser Sheni	MS
Avodah Zarah	A. Zar.	Makhshirin	Maksh.
Avot	Avot	Makkot	Mak.
Baba Batra	BB	Megillah	Meg.
Baba Kama	BK	Me'ilah	Meil.
Baba Metzia	BM	Menahot	Men.
Beitzah	Betz.	Middot	Mid.
Bekhorot	Bek.	Mikva'ot	Mik.
Berakhot	Ber.	Mo'ed Katan	MK
Bikkurim	Bik.	Nazir	Naz.
Demai	Dem.	Nedarim	Ned.
Eduyyot	Eduy.	Nega'im	Neg.
Eruvin	Er.	Niddah	Nid.
Gittin	Git.	Oholot	Oho.
Hagigah	Hag.	Orlah	Or.
Hallah	Hal.	Parah	Par.
Horayot	Hor.	Pe'ah	Pe'ah
Hullin	Hul.	Pesahim	Pes.
Kelim	Kel.	Rosh haShanah	RH
Keritot	Ker.	Sanhedrin	Sanh.
Ketubot	Ket.	Shabbat	Shab.
Kiddushin	Kid.	Shekalim	Shek.
Kilayim	Kil.	Shevi'it	Shevi.
Kinnim	Kin.	Shevu'ot	Shevu.
Ma'aserot	Maas.	Sotah	Sot.

Appendix II

Tractate		Tractate	
Sukkah	Suk.	Uktzin	Uk.
Ta'anit	Taan.	Yadayim	Yad.
Tamid	Tam.	Yevamot	Yev.
Temurah	Tem.	Yoma	Yom,
Terumot	Ter.	Zavim	Zav.
Tevul Yom	TY	Zevahim	Zev.
Tohorot	Toh.		

INDEX

Rashi 46 Abbreviations 112 125 Adarbi, R. Yitzhak 82 Tosafot 47 Agus, Irving 82 Pagination 44 Aharonim (Later Authorities) 15 61 Ba'er Heitev 74 R. Ahai Gaon 59 Bailment (Shomerim) R. Aharon haLevi of Barcelona 27 Artisan as bailee 95 Aiding Talmud Study 112 Bailees Law, 5727-1967 9 121ff. Albeck, Hanokh 38 Bailee's Oath 79 Alfasi, R. Yitzhak (See: Rif) Borrower (Sho'el) 26 31 32 114 Alexander, R. Shemu'el 75 Entrusting a charge (Shomer Amora'im 15 43 56 shemasar leshomer) 40 45 46 47 48 Anthologies 77 80 84 Halakhic Dicta 113 Force majeure 46 49 79 Responsa 113 Gratuitous bailee (Shomer hinam) 22 Ari'eli, Y. 108 27 30 114 Artscroll (Mesorah Publications) 55 Hired bailee (Shomer sakhar) 22 27 heArukh 110 30 114 Arukh haShalem 110 Hirer (Sokher) 27 Arukh haShulhan 75ff. Laws of 15 27 35 59 72 Baraita (See also: Tosefta) 40 Citation form 75 R. Asher ben Yehi'el (See: Rosh) Batzri, R. Ezra 87 Ashkenazi school, scholars 69 72 80 Bayit Hadash 69 71 Ashkenazi, S. 112 Bazak, Y. 113 Ashkenazi, R. Yehudah 74 Be'er haGolah 72 108 Atlas Etz Hayyim 104 105 Beit Shemu'el 74 R. Avraham ben David (See: Rabad) Beit Yosef 69 71 R. Avraham di Boton 66 Benveniste, R. Hayyim 101 Bertinoro, R. Ovadyah of 35 38 Be'ur haGra 72 108 Baba Metzia 35 40 44 45 46 47 50 55 Bible (See also: Scripture; Pentateuch) 22 27 48 100 109 Bibliography 106 Babylonian Talmud 43ff, 54 55 56 79 100 110 Biography 104 Citation form 44 Blackman, Philip 35 Commentary on 46 Boaz, R. Yehoshua 47

Carmel, Aryeh 112 Chapters (<i>Perakim</i>) 33 Chavel, R. Charles 23 Citation form	Dictionaries Hebrew 110 English 110 German 110	
Arukh haShulhan 75	A Dictionary of the Targumim, the	
Babylonian Talmud 44	Talmud Babli and Yerushalmi, and	
Code of Maimonides (Mishneh	the Midrashic Literature 110 111	
Torah) 65	Dinei Mamonot (Civil Law) 87	
Commentary on 66	Dinei Yisrael 91	
Jerusalem Talmud 44	Divrei haGeonim 101	
Mishnah 35	Dorff, E.N. 89	
Piskei haRosh 80	Bolli, Bill. 07	
Responsa literature 82	Ecclesiastes 26	
Rif 77	Ein Mishpat — Ner Mitzvah 47 48 55	
Shulhan Arukh 71	65 108	
Commentary on 74	Einayim laMishpat 108	
Tosafot 46	Eisenstadt, R. Avraham Tzvi	
Tur 69	Hirsch 74	
Commentary on 71	El-Am Talmud 50 52	
Codes 61ff.	R. Eliyahu of Vilna (Vilna Gaon) 72	
Code of Maimonides 61ff.	Elon, Menachem 87 89 95 100 104	
Tur 67ff.	Encyclopedias 95	
Shulhan Arukh 71ff.	Encyclopedia Hilkhatit Hasdei	
Arukh haShulhan 75ff.	David 65 75	
Code of Maimonides (Mishneh	Encyclopedia Judaica 89 95	
Torah) 47 61ff. 69 71 75 100 108	Encyclopedia leToledot Gedolei	
Citation form 65	Yisrael 104	
Commentary on 65ff.	Encyclopedia Talmudica 95 97	
Citation form 66	Encyclopedia Talmudica 93 97 Encyclopedia Talmudit 95	
Corresponding Israeli legislation 66	English translation 95	
	English translations	
English translations 67 The Code of Maimonides 67 68	Bible and commentaries 22ff.	
Cohen, A. 23	Code of Maimonides 67	
Cohen, Boaz 89 101	Encyclopedia Talmudit 95	
Cohn, Marcus 96	Mishnah 35 40	
Commandment lists 26ff.	Mishnayot Mevo'arot 40 41	
Commentary of Maimonides on the	haMishpat haIvri 89	
Mishnah 35	Talmud	
Hebrew translations 35	Babylonian Talmud 50 55	
Commentary of R. Ovadyah of	Jerusalem Talmud 50	
Bertinoro 35ff.	Torah Shelemah 109	
perimoro 3311.	Tosefta 40 42	
Danby Harbort 25	Epstein, R. Barukh haLevi 109	
Danby, Herbert 35 Darkhei Moshe 69 71	Epstein, Isadore 50	
R. David haLevi 74	Epstein, R. Yehi'el Mikhel haLevi 75	
Dembitz, Louis 96	Eshnav haTalmud 112	
Derishah 71 74	Esther Rabbah 26	
LICIDIAN 11 14	Domet Ruccun 40	

Even haEzer 67 74 101 Hoshen Mishpat 67 69 72 74 75 101 117 Hyman, R. Aharon 109 113 Falk, R. Yehoshua haKohen 71 74 Fraenkel, R. David 48 Hyman, Dov 109 Foundations of Law Act 10 117 Institute for Research in Jewish Law Gemara (See also: Talmud) 43 (Hebrew University) 91 Geonica 60 International Seminar on the Sources Geonic Literature 59ff. of Contemporary Law 91 Geonim 27 59 60 61 109 Introduction to the Code of Otzar haGeonim 59 Maimonides 67 Gerondi, R. Zerahiah haLevi 79 Introduction to the Talmud 106 110 Gerondi, R. Nissim (See: Ran) 112 Ginzberg, Louis 60 Isaiah, Abraham 23 Gross, M.D. 113 Israel, State of Gulak, Asher 87 Ministry of Justice 87 Gutmann, Alexander 106 Supreme Court 114 Israel Law Review 91 Hagahot haRema 71 Isserles, R. Moshe (See also: Rema) 69 Hagahot Maimoniot 66 R. Hai 59 Hakhmei Yisrael 104 Jackson, B.S. 91 Halahmi, David 104 Jastrow, Marcus 110 Halakhah Pesukah 101 Jerusalem Talmud 43ff. 48 49 50 77 Halakhic glosses 100 108 Rif and commentaries 77ff. Citation form 44 Rosh and commentaries 79ff, Commentary on 48 Halakhic literature (See also: Codes. Jewish and Roman Law: A Halakhic glosses, Rabbinic Comparative Study 89 Jewish Encyclopedia 95 99 decisions) 61ff. Halakhot 44 Jewish Jurisprudence: Its Sources and Halakhot Pesukot 59 Modern Application 89 Halperin, Raphael 104 Jewish Law Harry Fischel Institute for Research in Judicial decisions 114 Talmud and Biblical Law 101 Modern legislation 114 Hasagot ha Rabad 65 79 Studies 87ff. Jewish Law and Current Legal Hasidah, Y. 113 Havivah, R. Yosef 79 Problems 91 Hecht, Neil S. 89 Jewish Law and Decision-Making: A Helkat Mehokek 74 Study Through Time 89 Heller, R. Yom Tov Lipman 38 80 The Jewish Law Annual 91 Jewish Law Association Studies 91 Hertz, J. H. 23 Herzog, Isaac 98 Jewish Law: History, Sources, Hirsch, R. Samson Raphael 23 Principles 89 A History of Jewish Literature 104 Jewish Law in the Debates of the Knesset 114 The Holy Scriptures 22

Jewish Publication Society 22

Horowitz, George 89

Mafte'ah liTeshuvot haGeonim 101

Jewish Theological Seminary

(JTS) 101

Maggid Mishneh 66 Joel, Issachar 106 Maimonides (R. Moshe ben Maimon; Journals and collections 91 Rambam) 27 35 61ff. 82 91 The Journal of Halacha and Sefer ha Mitzvot 27 30ff. Contemporary Society 91 Commentary of Maimonides on the Juedisches Lexikon 96 Mishna 35 Code of Maimonides (Mishneh Kagan, K. Kahana 89 Torah) 61ff. Kahana, R. Hayyim Aryeh 101 Maimonides and the Law in Israel 66 Kapah, R. Yosef 35 Maimonides as Codifier of Jewish Kaplan, R. Aryeh 22 Law 91 Karo, R. Yosef 66 69 71 72 74 113 The Main Institutions of Jewish Beit Yosef 69 Law 89 90 Kesef Mishneh 66 Makkot 55 Shulhan Arukh 71ff. Mandel, R. Zekhariah 74 Karu, Barukh 110 Mapah 69 71 Kasher, R. Menahem M. 109 Margaliot, Mordekhai 104 Kehati, Pinhas 38 40 Margoliot, R. Moshe 48 Kesef Mishneh 66 Masoret haShas 48 108 Ketubot 50 R. Meir haKohen 66 Kiddushin 55 Mekhilta de Rabbi Yishma'el 26 28ff. Kirschenbaum, A. 91 Melamed, E.Z. 110 112 Kister, Yitzchak 117 Midrashim 23ff. 27 108 109 Klapholtz, M. 65 Halakhic Midrashim 23ff. 100 Knesset haGedolah 101 Aggadic Midrashim 26 Kohut, Alexander 110 Midrash Rabbah 26 Koidonover, R. Aharon Shemu'el 80 Midrash Tanhuma 26 Korban ha Edah 48 Mielziner, Moses 106 110 112 Korban Netanel 80 Migdal Oz 66 Kovetz haPosekim 101 Mikra'ot Gedolot 22 24ff. Kuntres haTeshuvot 101 Milhamot haShem 79 Miller, Y. haKohen 101 Lamentations 26 Milon Arami-Ivri leTalmud Bavli 110 Landau, R. Yehezkel 82 Milon Talmudi 110 Lehem Mishneh 66 Mishnah 33ff. 43 56 100 Levine, B.M. 59 Citation form 35 Levy, Isaac 23 Commentary on the Mishnah 35ff. Levy, Jacob 110 41 Lieberman, Saul 40 English translations 35 40 Lima, R. Moshe 74 Mishnah 35 37 Lipschuetz, R. Yisrael 38 The Mishnah 35 36 The Living Torah 22 Mishnayot Mevo'arot 38 A Living Tree 89 English translation 40 41 Mishneh laMelekh 66 Mafte'ah haShe'elot vehaTeshuvot shel Hakhmei Sefarad uTzefon Mishneh Torah (See: Code of Maimonides) Africa 100 103 132

haMishpat haIvri 87 104 Otzar haTalmud 110 English translation 89 Otzar Ma'amrei Halakhah 113 Mishpat ve Halakhah — Mivhar Otzar Rashei Tevot 112 Teshuvot 113 Mivhar Piskei Din Passamaneck, S. 72 Rabbanivim (Selected Rabbinic Legal Penei Moshe 48 Decisions) 84 Pentateuch (See also: Bible; Modern Applications of Jewish Scriptures) 15 22 23 26 Law 114 115 The Pentateuch 23 Moreshet haMishpat beYisrael (The The Pentateuch and Haftorahs 16ff, 23 Jewish Legal Heritage Society) 117 The Pentateuch and Rashi's Mosad haRav Kook 66 Commentary 23 R. Moshe ben Maimon (See: The Pentateuch with Tragum Maimonides) Onkelos 19 23 R. Moshe ben Nahman (See: Peri Megadim 75 Nahmanides) Perishah 71 74 R. Moshe of Coucy 27 Pesakim 61 The Multi-Language Bibliography of Pilpula Harifta 80 Jewish Law 11 106 107 Piskei Din Rabbaniyim (PDR) 84 Piskei haRosh 79ff. Nahmanides (R. Moshe ben Nahman; Citation form 80 Ramban) 18 20ff. 23 79 Pit'hei Teshuvah 74 101 Commentary on the Bible 18 20ff. Preisler, Z.H. 65 75 English translations 23 The Principles of Jewish Law 89 95 98 Milhamot haShem 79 R. Natan ben Yehi'el of Rome 110 Quint, Emanuel 89 The National Jewish Law Review 91 National Jewish Law Students Rabad (R. Avraham ben David) 65 66 79 Network 91 Rabbi Meir of Rothenburg 82 83 Neusner, Jacob 40 50 Rabbinic courts Nezikin 35 40 Decisions 84 Nimukei Yosef 79 Rabbinic decisions Nivei Talmud 113 Responsa 82ff. Noam 91 Decisions of Israeli Rabbinic Nose'ei kelim (Arms Bearers) 65 72 Courts 84 Rakover, Nahum 66 87 91 95 106 113 Obermann, Julian 67 114 117 Orah Hayim 67 Rambam (See: Maimonides) Oral law (Torah shebe'al peh) (See also: Rambam laAm 66 Mishnah; Talmud) 33 haRambam vehaHok biMedinat Otzar Divrei Hakhamim Yisrael 66 uFitgameihem 113 Ramban (See: Nahmanides) Otzar haAggadah 113 Ramban (Nachmanides) Commentary Otzar haGeonim 59 on the Torah 20ff. 23 Otzar haMishpat 106 Ran 79 Otzar haPosekim 84 101 117 Rashi (R. Shelomo Yitzhaki) 18 22 23 Card catalogue 101 27 46 47 50 55

Commentary on the Bible 18ff.	Commandment lists 26ff.
English translation 23	Sedarim 33
Commentary on the Talmud 46	Sefardi school, scholars 71 72 80
Rashbarn 23	Sefer haHinnukh 27 32
Reference materials	Sefer haMa'or 79
Parallel passages within the	Sefer haMitzvot 27 30ff.
Talmud 108	Sefer ha Turim (See: Tur)
Rabbinic literature and the Bible 109	Sefer haZekhut 79
Talmud and rabbinic decisions 108	Sefer Me'irat Einayim (Sma) 74
Rema (R. Moshe Isserles) 69 71 72 74	Sefer Mitzvot Gadol (The Great Book
Reshimat Ma'amarim beMada'ei	of Commandments; Semag) 27
haYahadut 106	Seforno 23
Responsa literature	Semag (See: Sefer Mitzvot Gadol)
Card-catalogue of responsa 84 100	R. Shabtai haKohen 74
Citation form 82	Shakh (See: Siftei Kohen)
Geonic 59 101	Sharfman, Benjamin 23
Indices to the Responsa	Shas 33
literature 100	Shechter, Joseph 110
Rabbinic decisions 82ff.	She'elot uteshuvot (See also: Responsa:
Responsa Project (Bar Ilan	Teshuvot) 82
University) 84 100 102 117	She'elot uTeshuvot Divrei Rivot 82
Rif (R. Yitzhak Alfasi) 27 43 77ff.	She'elot uTeshuvot Noda
Commentary on 79	biYehudah 82
Citation form 77	She'iltot of Rav Ahai Gaon 59
Rishonim (Earlier Authorities) 61 69	R. Shemtov ibn Gaon 66
Rivkes, R. Moshe 72	R. Shemu'el ben Hofni 59
Rosanes, R. Yehudah 66	R. Shemu'el ben Uri Shraga Faivel 74
Rosenbaum, M. 23	Shenaton ha Mishpat ha Ivri 91
Rosett, A. 89	Sherut Mishpat Ivri (Jewish Law
Rosh (R. Asher ben Yehi'el) 43 79ff.	Service) 117
Commentary on 80	R. Shimon haDarshan 26
Ruth 26	Shishah Sidrei Mishnah 38
Tutti =0	Shulhan Arukh 47 65 66 69 71ff. 84 8'
Sanhedrin 55	101 108
Saul Lieberman Institute for Talmudic	Citation form 71
Research 101	Commentary on 72ff.
Schechter, Solomon 60	Citation form 74
Schreiber, Aahron M. 89	Sidrat Mehkarim uSkirot baMishpat
	halvri (Studies and Surveys in Jewish
Scripture (See also: Bible;	Law) 87ff.
Pentateuch) 15ff.	Sifra 26
Biblical commentary 15ff.	Sifrei 26
Targumim 15	
Rashi 18	Siftei Kohen (Shakh) 74
Nahmanides 18	Silberman, A.M. 23
Translation of the Bible and	Sinai 91 Sinkia B. Valal 60
commentaries 22ff.	Sirkis, R. Yo'el 69

134

The Soncino Chumash 23 Teshuvot haRema (The Responsa of R. Soncino Press 50 51 Moshe Isserles) 82 Song of Songs 26 Three Great Systems of The Spirit of Jewish Law 89 Jurisprudence 89 Steinsaltz, R. Adin 55 56 Tiferet Shemu'el 80 Tiferet Yisrael 38 Support services 117 The Torah 22 Torah haKetuvah vehaMesurah 109 Talmud 18 27 43ff, 59 61 77 80 95 101 Torah Or 48 108 109 110 112 113 Torah Shelemah 109 Babylonian Talmud 43ff. 54 55 56 79 English translation 109 100 110 Torah Temimah 109 Pagination 44 Torat Kohanim 26 Citation form 44 Tosafot 27 46 47 55 Cross-reference system 47ff. Citation form 46 Tosefot Yom Tov 38 80 English editions of the Talmud 50 55 Jerusalem Talmud 43ff, 48 49 50 77 Tosefta 40ff, 100 100 108 Commentary 40 Citation form 44 English translation 40 42 New Hebrew editions of the Tosefta Ki-Fshutah 40 Talmud 55 Tractates (Masekhtot) 33 Talmudic commentary 46ff. Abbreviations 125 Commentary on the Babylonian Tradition 91 Talmud 46ff. The Traditional Law of Sale 72 Commentary on the Jerusalem Translations (See: English translations) Talmud 48 Tur 47 67ff, 74 75 100 The Talmud, Steinsaltz edition 50 54 Citation form 69 Talmud Bavl (See: Babylonian Talmud) Commentary on 69 Talmud Bavli 55 Citation form 71 Talmud Bavli (Steinsaltz Edition) 55 Turei Zahav (Taz) 74 Twersky, Isadore 67 The Talmud of the Land of Israel 50 R. Vidal of Tolosa 66 Vilna Gaon 72 Talmud Yerushalmi (See: Jerusalem Talmud) Tanakh 22 Warhaftig, S. 87 R. Tanhuma 26 Warhaftig, Z. 84 Tanna'im 15 33 56 Waxman, Meyer 104 Tarbitz 91 Weil, R. Netanel 80 Targumim 15 18 Woerterbuch des Juedischen Rechts 96 Woerterbuch ueber die Talmudim und Targum Onkelos 15 22 23 Targum Yerushalmi 15 Midraschim 110 Targum Yonatan ben Uziel 15 Taz (See: Turei. Zahav) Ya'akobi, Rafi 113 Tehumin 91 R. Ya'akov ben Asher 67 Teshuvot haRambam (The Responsa of Yad haHazakah (See: Code of Maimonides) 82 Maimonides)

Yakhin and Boaz (See also: Tiferet Yisrael) 38 Yalkut Shimoni 26 Yarden, D. 112 Yefeh Einayim 108 R. Yehudai Gaon 59 R. Yehudah haNasi 33 Yelin, R. Aryeh Leib 108
Yesodei haMishpat haIvri (Foundations of Jewish Law) 87
Yitzhaki, R. Shelomoh (See: Rashi)
Yoreh De'ah 67

Zuckermandel, M.S. 40

